

Længerevarende ledighed

- jobsøgning og beskæftigelseschancer

Henning Bjerregård Bach

Socialforskningsinstituttet

99:12

Længerevarende ledighed

I rapporten beskrives, hvordan ledige arbejdstagere udfolder fleksibilitet i jobsøgning. Det sker fx ved at belyse, hvor hurtigt de kan tiltræde et job, hvor intensivt de søger ledige job, deres lønkrav, deres villighed til at påtage sig arbejde med ringere arbejdsvilkår, end de er bekendt med m.v.

I rapporten belyses også, om lediges fleksibilitet i arbejdsudbuddet har betydning for varigheden af den efterfølgende offentlige understøttelse i form af ordinære ydelser til ledige, diverse aktiveringsydelser eller midlertidige og permanente tilbagetrækningsydelser.

99:12 *Længerevarende ledighed*

|

Længerevarende ledighed

***- jobsøgning og
beskæftigelseschancer***

Henning Bjerregård Bach

København 1999
Socialforskningsinstituttet
99:12

***Længerevarende ledighed
- jobsøgning og beskæftigelseschancer***

Forskningsleder: Mag.scient.soc. Anders Rosdahl
Forskningsgruppen om arbejdsmarkedsforhold

Undersøgelsens følgegruppe:

Fuldmægtig Per Alsøe, Arbejdsministeriet
Fuldmægtig Anne Thuen, Socialministeriet
Økonomisk konsulent Karina Ransby, Dansk Arbejdsgiverforening
Konsulent Jan Eriksen, Landsorganisationen i Danmark

ISSN 1396-1810

ISBN 87-7487-620-1

Sats og tilrettelæggelse: Socialforskningsinstituttet efter principlayout af Bysted A/S

Oplag: 1.000

Trykkeri: Holbæk Center-Tryk A/S

Socialforskningsinstituttet

Herluf Trolles Gade 11

1052 K

Tlf. 33 48 08 00

Fax 33 48 08 33

Socialforskningsinstituttets publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver Socialforskningsinstituttets publikationer, bedes sendt til instituttet.

Forord

Denne undersøgelse vedrører lediges arbejdsudbud og omfanget af lediges efterfølgende offentlige forsørgelse. Undersøgelsen falder i to dele. I undersøgelsens første del belyses, hvilke grupper af ledige som er tilbøjelige til at udvise fleksibilitet i arbejdsudbuddet målt ved jobsøgning, jobparathed, maksimalt acceptabel daglig transporttid, lønkrav for at gå i arbejde m.v. I den anden del fokuseres især på, om lediges tilkendegivelser om fleksibilitet i arbejdsudbuddet påvirker omfanget af efterfølgende offentlig forsørgelse.

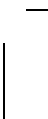
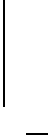
Undersøgelsens primære datamateriale består af en survey blandt forsikrede ledige og ledige kontanthjælpsmodtagere fra efteråret 1994. Dette materiale blev oprindeligt bestilt af Finansministeriet hos Socialforskningsinstituttet, og dele af materialet er rapporteret i Finansministeriets Budgetredøgørelse 95. Disse surveyoplysninger er efterfølgende sammenkoblet med nogle registeroplysninger om de samme personers modtagelse af offentlige ydelser og varigheden heraf i perioden 1995-1997.

En følgegruppe bestående af repræsentanter fra Arbejdsministeriet, Socialministeriet, Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark har kommenteret udkast til foreliggende rapport. Rapporten er endvidere læst og kommenteret af professor Niels Westergård-Nielsen. Alle takkes for gode råd og kommentarer.

Stud. polit. Agnethe Christensen har deltaget i bearbejdningen af data. Rapporten er udarbejdet af seniorforsker, cand.oecon., ph.d. Henning Bjerregård Bach.

Undersøgelsen er finansieret af Arbejdsministeriet og Socialforskningsinstituttet

København, september 1999
Jørgen Søndergaard

Indhold

Kapitel 1	
Hovedresultater	7
1.1. Resume af undersøgelsens hovedresultater	7
1.2. Faktorer som påvirker fleksibiliteten i arbejdsudbuddet	9
1.3. Betydningen af den rapporterede fleksibilitet i arbejdsudbuddet for den efterfølgende offentlige forsørgelse	16
1.4. Andre faktorerers betydning for den efterfølgende offentlige forsørgelse	19
1.5. Diskussion af undersøgelsens resultater	20
Kapitel 2	
Beskrivelse af undersøgelsens ledige	27
2.1. Indledning	27
2.2. De to systemer	27
2.3. Karakteristik af undersøgelsens interviewede personer	31
2.4. Fleksibilitet i lediges arbejdsudbud	35
2.5. Lediges reservationsløbninger	44
Kapitel 3	
Analyse af fleksibiliteten i lediges arbejdsudbud	55
3.1. Indledning	55
3.2. Analyse af lediges jobsøgning	55
3.3. Analyse af jobparathed	63
3.4. Analyse af lediges maksimale daglige transporttid	67
3.5. Lediges tilbøjelighed til at påtage sig et job med dårligere løn eller arbejdsvilkår	69
3.6. Analyse af reservationsløb med sanktioner	74
Kapitel 4	
Lediges efterfølgende placering, offentligt forsørgt eller selvforsørgende	81
4.1. Omfanget af lediges efterfølgende offentlige understøttelse	81
4.2. Variationen i kontanthjælpsmodtageres omfang af offentlig forsørgelse	94
4.3. Betydningen af de adfærdsorienterede faktorer	95
Bilag	
Population, stikprøve og opnåede interview	97

Bilagstabeller 101

Litteratur 107

Socialforskningsinstituttets udgivelser siden 1.1.1998 109

Hovedresultater

Undersøgelsen består af to dele. Den første del er en beskrivelse og analyse af fleksibiliteten i lediges arbejdsudbud på et givet tidspunkt i efteråret 1994 baseret på surveyoplysninger fra godt 1.500 ledige. Gruppen består af forsikrede ledige, hvoraf nogle var i aktivering, men omfatter også en gruppe kontanthjælpsmodtagere registreret hos Arbejdsformidlingen som ledige. Den anden del af undersøgelsen består i en analyse af, om lediges tilkendegivelser om fleksibilitet på et givet tidspunkt – efteråret 1994 – samvarierer med omfanget af offentlig understøttelse i en længere efterfølgende periode.

Når vi taler om fleksibilitet i arbejdsudbuddet, mener vi, om ledige søger job, hurtigheden hvormed ledige kan tiltræde et job, tidsforbruget som medgår til jobsøgningen inden for en måned, hvor mange søgekanaler ledige bruger, hvor lang daglig transporttid ledige er villige til at acceptere, og villighed til at påtage sig arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår, end hvad man er uddannet til eller har erfaring med. Endelig kan lediges mindste lønkrav for at gå i arbejde – den såkaldte reservationsløn – være et væsentligt aspekt af fleksibiliteten i lediges arbejdsudbud.

Til brug for undersøgelsens anden del suppleres surveyoplysningerne efterfølgende med registeroplysninger fra Danmarks Statistik om offentlige indkomsterstøttende ydelser og deres varighed i de tre efterfølgende kalenderår. De offentlige ydelser er kontanthjælp, kontanthjælpsydelser til kommunalt aktiverede, førtidspension, arbejdsløshedsdagpenge, ydelser til forsikrede i aktivering, orlovsydelser, overgangsydelse og efterløn.

1.1. Resume af undersøgelsens hovedresultater

Undersøgelsen indeholder mange oplysninger om, hvilke forhold som karakteriserer de grupper af ledige, som udfolder eller har til

hensigt at udfolde fleksibilitet i arbejdsudbuddet. Derfor udvælges kun de mest centrale og ikke tidligere kendte til dette resume:

- Det er et gennemgående træk, at ældre ledige arbejdstagere – 51-60-årige – næsten i enhver henseende er mindre fleksible i arbejdsudbuddet end andre ledige. Det drejer sig om jobsøgning, villighed til at påtage sig over en times daglig transporttid, villighed til at påtage sig arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår og det mindste lønkrav for at påtage sig et arbejde. Ældre ledige arbejdstagere er dog villige til lige så hurtigt som andre at påtage sig et arbejde.
- Ledige arbejdstagere sænker nok deres mindste lønkrav for at gå i arbejde, efterhånden som de har været ledige i længere tid. Sammenlagt sænker ledige højst deres lønkrav med 7 pct., efterhånden som de har været ledige i længere tid. Efter 4 års ledighed sænker de ikke deres mindste krav for at gå i arbejde.
- Der er tydelige tegn på, at børnepasning og transport af børn til og fra pasning især påhviler kvinder, og at det påvirker fleksibiliteten i deres arbejdsudbud. Tydeligst er det, hvor et barn passes derhjemme. Det er markant mere hæmmende for ledige kvinders jobsøgning og jobparathed, end det er for tilsvarende mænd.
- Halvdelen af de forsikrede ledige mener ikke, at de kunne komme i arbejde hurtigere, selv om de var villige til at tage et hvilket som helst job, typisk et job med lavere løn og dårligere arbejdsvilkår, end hvad de er uddannet til eller har erfaring med tidligere.
- Det helt dominerende træk er, at lediges tilkendegivelser om fleksibilitet i arbejdsudbuddet på ét tidspunkt – efteråret 1994 – stort set ingen betydning har for omfanget af deres efterfølgende offentlige forsørgelse de nærmeste år. For visse grupper er der endda tegn på, at de ledige, som er villige til eller faktisk udfolder fleksibilitet, også er de ledige, som er mest offentligt forsørgede.

1.2. Faktorer som påvirker fleksibiliteten i arbejdsudbuddet

I analysen finder man en lang række forhold, som har de forventede sammenhænge med de aspekter, som karakteriserer fleksibilitet i arbejdsudbuddet. Disse forhold kan opdeles i to hovedgrupper. For det første de lediges placering på arbejdsmarkedet og deres kvalifikationer. Det drejer sig om forudgående ledighed, hovedaktivitet på interviewtidspunktet og erhvervsuddannelse. En anden gruppe af faktorer, som påvirker fleksibiliteten i lediges arbejdsudbud, vedrører lediges familiære og demografiske forhold. Det drejer sig om lediges køn, alder, samlivsforhold/ægteskabelige stilling, evt. samlevers arbejdsmarkedssituation og eventuelle yngre børns pasningsforhold. Desuden foreligger der oplysninger om husstandenes bruttoindkomster, som fx påvirker lediges mindste lønkrav, hvis de vil acceptere et jobtilbud.

Lad os foretage en mere detaljeret gennemgang, hvor vi fokuserer på de enkelte faktoreres påvirkning af de forskellige aspekter af fleksibiliteten i arbejdsudbuddet. Lediges alder er på mange måder en dominerende faktor – alder påvirker jobsøgetilbøjelighed, villigheden til at påtage sig over en times daglig transporttid, villigheden til at påtage sig et arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår, end hvad man er uddannet til eller har erfaring med, det månedlige tidsforbrug på jobsøgning og den mindste acceptable løn ledige vil affinde sig med, hvis de skal overtage et job. Måden, hvorpå alder påvirker disse aspekter, peger i samme retning, nemlig at ældre ledige og især de 51-60-årige ved deres adfærd indsnævrer mængden af acceptable job i sammenligning med de yngre og midaldrende. Således er 51-60-årige markant mindre tilbøjelige til at være jobsøgende end de øvrige aldersgrupper.

Timeforbruget i forbindelse med jobsøgning inden for den seneste måned er svagt aftagende med stigende alder efter 25-års alderen, om end meget mere aftagende for kontanthjælpsmodtagerne efter det 25. år end blandt forsikrede. Sidstnævnte forhold skyldes formentlig den dengang (1994) markant mindre restriktive aktiveringspligt for de over 25-årige kontanthjælpsmodtagere,

som ganske vist var pligtige til at deltage i aktivering allerede efter 1 år, men omfanget af aktivering var helt op til kommunen.

Lediges villighed til at acceptere en daglig transporttid på mere end 1 time aftager jævnt med alderen. De 51-60-åriges villighed til at acceptere et job med dårligere løn eller arbejdsvilkår ligger på et markant lavere niveau end de øvrige aldersgrupper. Det er derfor heller ikke overraskende, at de 51-60-årige har mindst lige så høje lønkrav for at gå i arbejde som de 31-50-årige alt andet lige. Vedrørende dette sidste forhold er det ganske vist almindeligt, at erhvervs erfaring belønnes med højere løn, men når der er relativt højere ledighed blandt ældre og højere gennemsnitlig ledighedsgrad blandt ældre, som er berørt af ledighed, kunne man måske forestille sig, at disse var villige til at nedsætte deres lønkrav for at komme i arbejde, ligesom de kunne være mere interesserede i at påtage sig job med dårligere løn eller arbejdsvilkår, end hvad de er uddannet til eller har erfaring med.

Når netop de 50-60-årige adskiller sig så markant fra de øvrige aldersgrupper, hvad angår tilbøjeligheden til at søge job og villigheden til at påtage sig arbejde med dårligere løn eller arbejdsforhold, er der nok flere forklaringer, som vi dog ikke kan dokumentere i form af formelle kvantitative analyser. For det første var denne aldersgruppe ikke underlagt aktiveringspligt i efteråret 1994, og for det andet var der formentlig mange på det tidspunkt, som var blevet opmærksomme på overgangsydelsens eksistens og dens tildelingskriterier. Når disse to forhold sammenholdes med en maksimal varighed på 7 års understøttelse, har denne gruppe af ledige ganske gode muligheder for selv at bestemme omstændighederne, hvorunder de kunne modtage offentlig understøttelse i sammenligning med andre aldersgrupper. Deres alternativer til ordinært arbejde var veldefinerede og kendte, nemlig fortsat understøttelse eller overgangsydelse eller efterløn for de allerældste i gruppen.

Længden af lediges *erhvervsuddannelse* viser sig at have indflydelse på jobsøgetilbøjeligheden, den maksimalt acceptable transporttid,

og villigheden til at påtage sig job med dårligere løn eller arbejdsvilkår. I sammenligning med ledige helt uden kompetencegivende erhvervsuddannelse er ledige med erhvervsuddannelse af varighed omkring den klassiske lærlinge/efg-uddannelse og især de langvarigt uddannede ledige markant meget mere tilbøjelige til at være jobsøgende på interviewtidspunktet. Man kan ikke helt afvise, at der kunne være adfærdsmæssige årsager til denne forskellighed, forstået på den måde at ledige uden egentlig erhvervsuddannelse hyppigere får anvist job gennem AF, hvorved AF optræder som en stedfortrædende jobsøger. Imidlertid er der højst 5 pct., som siger, at de søger job alene ved at stå registreret hos AF/kommune. Resultatet er nok alligevel reelt, fordi de langvarigt uddannede taber mest i indkomst ved at være ledige, hvorved gevinsten ved at få et job er højere for de langvarigt uddannede.

Ledige med længerevarende erhvervsuddannelse er også mere tilbøjelige til at acceptere længere daglig transporttid til og fra arbejde. Bag denne sammenhæng ligger der nok også, at omfanget af tabt arbejdsfortjeneste er størst blandt ledige med længerevarende uddannelser. Endelig er der en svag antydning af, at forsikrede ledige uden erhvervsuddannelse er mindre tilbøjelige til at acceptere dårligere løn og arbejdsvilkår end tilsvarende kontanthjælpsmodtagere.

Noget overraskende viser det sig imidlertid, at varigheden af lediges erhvervsuddannelse ikke fremkalder nævneværdige forskelle i reservationslønnen mellem især lærlinge/efg-uddannede ledige og ledige uden erhvervsuddannelse. Den dybereliggende forklaring på dette er formentlig, at understøttelsesniveauet på arbejdsløshedsdagpengene og kontanthjælpen er med til at holde et relativt højt niveau for reservationslønnen for de ledige, hvis reservationsløn ligger umiddelbart over den offentlige understøttelse.

Der knytter sig en del forhåndsinteresse til betydningen af *varigheden af fravær fra beskæftigelse*. Analysen viser, at ledige sænker deres reservationsløn, jo længere tid de har været ledige. Ledige, som ikke tidligere har været i arbejde, har en reservationsløn på

niveau med nyledige. Sammenhængen gælder både for forsikrede og kontanthjælpsmodtagere.

I den foreliggende type undersøgelse har vi maksimalt kunnet påvise, at reservationslønnen sammenlagt er aftaget med 6,5 pct. gældende for ledige med mindst 2 års ledighed. Man kan imidlertid ikke påvise, at reservationslønnen fortsat aftager efter 4 års ledighed. Det kan der være flere årsager til. For det første blev varighedsbegrænsningen for arbejdsløshedsdagpenge og aktiverringsydelse i dagpengesystemet først for alvor indført med arbejdsmarkedsreformen fra 1994, og dette forhold er måske ikke helt erkendt i efteråret 1994. For det andet indgår alternative ydelser efter varighedsbegrænsningen i forsikringssystemet selvfølgelig i overvejelserne for ledige, som er under risiko for at opleve varighedsbegrænsningen. Den alternative ydelse er kontanthjælp, og den er nu også regelfastsat til 80 pct. af de maksimale arbejdsløshedsdagpenge for forsørgere og 60 pct. for ikke-forsørgere. For enlige forsørgere er dette understøttelsesniveau ikke afskrækkende, hvis a-kassebidraget falder væk. For gifte gælder reglen om ægtefællers gensidige forsørgelsesforpligtigelse, hvorfor varighedsbegrænsningen i forsikringssystemet kan blive ganske effektiv, især hvis ægtefællen har (udsigt til) en middel eller relativt højere indkomst.

Selv om varigheden af fravær fra beskæftigelse ikke påvirker selve tilbøjeligheden til at være jobsøgende, så er timeforbruget på jobsøgning alligevel aftagende med ledighedens varighed. Man kan sige, at intensiteten i jobsøgningen reduceres med ledighedens varighed. Forholdet gælder både for forsikrede og kontanthjælpsmodtagere.

Betydningen af understøttelsesniveau for mulighederne for at komme i beskæftigelse drøftes ofte i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt understøttelses størrelse påvirker reservationslønens niveau. Sidstnævnte har vi allerede berørt i forbindelse med betydningen af erhvervsuddannelse. Imidlertid lider danske undersøgelser af dette emne under det problem, at der ikke er den

store variation i understøttelsen, og den variation, der er, opstår som følge af variation i lediges tidligere indtjening eller deres tilhørsforhold til de to understøttelsessystemer – forsikrings- og kontanthjælpssystemet. Sammenligning af betydningen af understøttelsesniveauet på tværs af de to systemer er heller ikke uproblematisk p.g.a. forskellige regelgrundlag m.v. I nærværende undersøgelse har vi oplysninger om *husstandens bruttoindkomst*, som selvfølgelig afhænger af husstandens sammensætning. Når der imidlertid justeres herfor, er der en positiv samvariation mellem (brutto)husstandsindkomst og reservationsløn for både forsikrede og kontanthjælpsmodtagere.

I lighed med tidligere undersøgelser viser det sig, at lediges *hovedaktivitet* på interviewtidspunktet er ret afgørende for omfanget af lediges jobsøgning og fleksibilitet i arbejdsudbuddet. Ikke overraskende viser det sig, at aktiverede ledige er markant mindre jobsøgende end ikke-aktiverede ledige. Ledige, som er på orlov fra ledighed, har en ganske lav søgeaktivitet. De samme grupper har tilsvarende en lav jobparathed. Blandt de aktiverede er det kun kursisternes villighed til at påtage sig mere end 1 times daglig transporttid til og fra arbejde, som ligger markant under villigheden hos aktiverede i jobtræning. Hovedaktiviteten på interviewtidspunktet har en kompliceret og ikke særlig gennemskuelig indflydelse på reservationslønnen. Blandt det, man med rimelig sikkerhed kan sige, er, at ledige – især kontanthjælpsmodtagere over 25 år som placeres i særlig tilrettelagt jobtræning, har markant lavere reservationsløn end andre tilsvarende forsikrede arbejdsløse under 25 år. Taget for pålydende synes deltagere i særlig tilrettelagte jobtræningsaktiviteter at sænke deres reservationsløn. Personer, som på interviewtidspunktet oplyser, at de er uddannelsessøgende, modtager overgangsydelse, eller er langtidssyge/under revalidering og under 25 år, har en reservationsløn, som ligger ganske meget højere end den omtalte gruppe. Forklaringen på dette må være, at de uddannelsessøgende i denne gruppe udgør flertallet og forlanger en relativt høj (time)løn, hvis de skal nedprioritere deres uddannelse eller evt. helt ophøre hermed.

Fleksibiliteten i lediges arbejdsudbud afhænger også af de lediges *køn*, men kønnets betydning for både tilbøjeligheden til at være jobsøgende og at kunne påbegynde et job inden for en uge afhænger af et evt. yngste barns pasningsforhold. Sammenligner man de mænd og kvinder, om hvem det gælder, at de selv eller deres ægtefælle/samlever passer det yngste barn, er kvinder markant mindre jobsøgende end mændene, ligesom kvinder er markant mindre parate til at påbegynde et job inden for én uge. Kvinder og mænd, hvis yngste barn er i offentlig pasning, eller hvis yngste barn er over 12 år, eller som slet ikke har nogen hjemmeboende børn, afviger ikke fra hinanden m.h.t. jobsøgning, men er markant mindre jobsøgende end mænd, som selv eller hvis ægtefæller/samlever passer et barn.

Uanset andre forhold inkl. børnepasning er kvinder mindre villige til at påtage sig mere end én times daglig transporttid til og fra arbejde. Børnepasningsforhold har ganske vist også den forventede betydning for prioritering af transporttid derved, at både mandlige og kvindelige ledige, hvis yngste barn er i offentlig pasning eller passes derhjemme af den ledige eller dennes ægtefælle/samlever, er markant mindre villige til at påtage sig mere end én times daglig transporttid.

Giftede eller samlevende ledige kvinder er også markant mindre villige til at påtage sig et dårligere lønnet arbejde eller et arbejde med dårligere arbejdsforhold, end hvad de er uddannet til eller har erfaring med end giftede eller samlevende mænd. Enlige mænd og kvinder er lige så lidt villige som giftede eller samlevende kvinder til at påtage sig dårligere lønnet arbejde eller arbejde med dårligere lønvilkår.

Endelig har lediges køn betydning for bestemmelsen af reservationslønnen, men betydningen afhænger af forsikringsforholdet og alder. I sammenligning med mænd har forsikrede arbejdsløse kvinder over 25 år markant lavere reservationsløn (ca. 1.500 kr, svarende til ca. 12 pct. af den gennemsnitlige reservationsløn i

1994). Det er helt naturligt, når der henses til kvinders generelt lavere lønniveau.

I forbindelse med betydningen af lediges køn har vi allerede omtalt betydningen af lediges *samlivsforhold*, altså om de er gift, samlevende eller enlige. Lad os behandle betydningen heraf samtidig med betydningen af det beslægtede forhold vedrørende evt. *ægtefælles/samlevers hovedbeskæftigelse*.

Betydningen af at have en arbejdsløs/aktiveret ægtefælle/samlever gør sig gældende for kontanthjælpsmodtagere derved, at sådanne kontanthjælpsmodtagere er mindre jobparate ligesom enlige kontanthjælpsmodtagere og kontanthjælpsmodtagere, hvis samlever er uddannelsessøgende, orlovshavende, pensioneret m.v. Selv om resultatet er lidt nuanceret, ser man igen, at hvis kontanthjælpsmodtagere er under risiko for, at en ægtefælle skal forsørge vedkommende kontanthjælpsmodtager på længere sigt, er vedkommende relativt fleksibel i sit arbejdsudbud.

Betydningen af ægtefællens/samleverens hovedbeskæftigelse gør sig også gældende derved, at uanset køn er ledige, hvis ægtefælle/samlever er arbejdsløs/aktiveret eller uddannelsessøgende, pensioneret, orlovshavende m.v., mindre tilbøjelige til at ville påtage sig job med dårligere løn eller arbejdsvilkår end ledige, hvis ægtefælle/samlever har erhvervsarbejde. Ligesom de samme grupper har et mindre timeforbrug på jobsøgning i den seneste måned. I forlængelse af ovenstående kan vi også nævne, at ledige, som er gift eller samlevende, er tilbøjelige til at have højere reservationsløn end aleneboende, om end det kun er for samlevende kontanthjælpsmodtagere, at reservationslønnen er markant højere.

Betydningen af børn i husstanden gør sig også gældende ved deres antal og pasningsbehov. I undersøgelsen kender vi *antallet af hjemmeboende børn og det yngste barns pasningsforhold*. Analyserne viser, at i sammenligning med en kontanthjælpsmodtager uden hjemmeboende børn er forsikrede – uanset antallet af hjemmeboende børn – markant mindre hyppigt i stand til at kunne påtage

sig et job inden for én uge, hvilket er det, vi omtaler som at være jobparat. Kontanthjælpsmodtagere med 1 barn er også mindre jobparate. I betragtning af det eksplicite regelgrundlag for forsikredes rådighedsforhold er resultatet noget overraskende. Kontanthjælpsmodtageres rådighedsforhold er først blevet mere regulerede i 1997.

Ser man dernæst på betydningen af det yngste barns pasningsforhold, er de allermest jobparate, de mænd i hvis husstand det yngste barn passes hjemme af manden selv eller af dennes ægtefælle/samlever. Den eneste gruppe af ledige, som har markant lavere jobparathed end disse mænd, er ledige kvinder, hvis yngste barn passes hjemme af kvinden eller dennes ægtefælle/samlever.

Ser man videre på betydningen af yngste barns pasningsforhold for villigheden til at påtage sig sammenlagt over én times daglig transporttid til og fra arbejde, er denne villighed lavest hos de ledige mænd og kvinder, hvis yngste barn er i offentlig pasningsordning eller passes derhjemme af den ledige selv eller dennes ægtefælle/samlever. Om disse sammenhænge er det nærliggende at konkludere, at når et barn passes i hjemmet, er det kvinden i husstanden, som har hovedansvaret for det, hvilket så viser sig i form af nedsat jobparathed.

Pasningsforholdet omkring det yngste barn synes at nedsætte villigheden til relativt lang daglig transporttid, fordi barnet skal bringes til og fra et pasningssted uden for hjemmet, også selv om det i ledighedssituationen passes derhjemme.

1.3. Betydningen af den rapporterede fleksibilitet i arbejdsudbuddet for den efterfølgende offentlige forsørgelse

Mange af de oven for anførte resultater er ret forudsigelige. Vi rejser herefter spørgsmålet om, hvorvidt lediges tilkendegivelser i efteråret 1994 vedrørende fleksibiliteten i arbejdsudbuddet påvirker deres chancer for at komme bort fra offentlig forsørgelse de tre efterfølgende år. Svaret er stort set benægtende, dog med visse

afgrænsede undtagelser som vi kommer tilbage til nedenfor. Forinden skal vi lige bemærke, at sådanne analyser gennemføres på den måde, at der samtidigt tages hensyn til andre faktorer, som påvirker lediges muligheder for at opnå ordinær beskæftigelse. Disse faktorer er fx egenskaber og træk ved ledige, som er afgørende for arbejdsgiveres efterspørgsel efter deres arbejdskraft, såsom lediges køn, alder, hovedaktivitet på interviewtidspunktet og ledigheden forud for efteråret 1994.

For de forsikredes vedkommende viser analyserne, at lediges tilkendegivelser om jobsøgning i efteråret 1994 har den forventede sammenhæng med omfanget af efterfølgende forsørgelse i årene 1996 og 1997: De ledige, som er jobsøgende, er også mest tilbøjelige til at være selvforsørgende eller delvist offentligt forsørget i modsætning til at være på (næsten) fuld offentlig forsørgelse.

For året 1995 – altså året umiddelbart efter tilkendegivelsen om jobsøgning – er sammenhængen lidt kompleks derved, at de unge, som i 1994 var de mindst jobsøgende, i 1995 er mest tilbøjelige til at være selvforsørgende eller delvist selvforsørgende i modsætning til at være fuldt offentligt forsørget. For de ældre – 51-60-årige – er sammenhængen den forventede: de jobsøgende lykkes det også bedst at undgå offentlig forsørgelse i den udstrækning, det nu er muligt for denne aldersgruppe. For de midaldrende – 25-50-årige – er tilkendegivelser om jobsøgning uden betydning for omfanget af deres offentlige forsørgelse året efter. Tabel 1.1 giver et indtryk af de beskrevne sammenhænge, dog uden at betydningen af alder og jobsøgning er korrigeret for betydningen af andre faktorer indflydelse på omfanget af offentlig forsørgelse.

Betydningen af i 1994 at være villig til at påtage sig dårligere lønnet arbejde eller arbejde med dårligere arbejdsvilkår har betydning for omfanget af offentlig forsørgelse i 1996 og 1997, men ikke i 1995. I 1996 optræder den forventede sammenhæng: De, som er villige til at udfolde denne form for fleksibilitet, er også mest tilbøjelige til at være delvist offentligt forsørget frem for at være fuldt offentligt forsørget. I 1997 er sammenhængen betinget

af de lediges alder: De 18-24-årige og de 51-60-årige, som i 1994 var villige til at påtage sig arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår, er de aldersgrupper, som i 1997 er mest tilbøjelige til at være i fuld eller delvis offentlig forsørgelse. For de 25-50-årige har tilkendegivelsen i 1994 ikke nogen nævneværdig sammenhæng med omfanget af offentlig forsørgelse.

Visse aspekter af lediges tilkendegivelser af fleksibilitet i arbejdsudbuddet har endog den modsatte effekt af den forventede. Det drejer sig om reservationslønnen og jobparatheden – i det omfang de har betydning. Hvis man skal søge en rationel forklaring på dette, kunne det være, at det er de ledige, som har svært ved at komme i beskæftigelse, som udviser fleksibilitet på de omtalte aspekter, mens de, som har forholdsvis let ved at finde arbejde, ikke udviser denne fleksibilitet, fx ikke er så tilbøjelige til at nedsætte reservationslønnen. Når disse modsatrettede sammenhænge optræder, rejser der sig imidlertid den mistanke, at vi med vore surveyoplysninger ikke i tilstrækkelig grad har kunnet indkredse det arbejdsmarked, som de adspurgte søger arbejde på eller står over for.

Tabel 1.1.
Omfanget af offentlig forsørgelse i 1995 blandt forsikrede ledige i efteråret 1994 med mindst 3 måneders forudgående ledighed, særskilt for aldersgrupper og lediges tilkendegivelser om jobsøgning i november 1994. Procent.

Omfang af offentlig forsørgelse i 1995	18-24 år		25-50 år		51-60 år	
	Søger arbejde	Søger ej arbejde	Søger arbejde	Søger ej arbejde	Søger arbejde	Søger ej arbejde
0-2 måneder	2	20	8	13	2	2
3-10 måneder	51	59	41	34	16	12
11-12 måneder	47	20	51	53	82	86
Beregningsgrundlag	43	44	456	285	170	130

For kontanthjælpsmodtagerne har tilkendegivelserne i 1994 stort set ikke nogen sammenhæng med omfanget af den offentlige forsørgelse de efterfølgende tre år. I det omfang der er antydninger af sammenhænge, er de ofte det modsatte af det forventede.

1.4. Andre faktorerers betydning for den efterfølgende offentlige forsørgelse

Der er imidlertid nogle få andre baggrundsfaktorer, som til gengæld påvirker omfanget af offentlig forsørgelse på markant vis. For de forsikrede kan disse forhold indsnævres til køn, alder og hovedaktiviteten i efteråret 1994.

For det første er mandlige ledige mere tilbøjelige til at være selvforsørgende eller delvis offentligt forsørgede end kvindelige ledige. Denne sammenhæng er til stede, selv om der korrigeres for forhold, som i forskellig grad påvirker mænds og kvinders arbejdsudbud, fx børnepasning og samlivssituation. Det er derfor nærliggende at formode, at det dækker over forhold, som ikke optræder i undersøgelsens materiale, fx den samlede efterspørgsel efter kvindelig og mandlig arbejdskraft.

Lediges alder er imidlertid den faktor, som er helt afgørende for omfanget af den offentlige forsørgelse i perioden. Resultatet er det forventelige, at jo ældre ledige er, desto større er sandsynligheden for at være i fuld eller tilnærmelsesvis fuld offentlig forsørgelse hele året frem for at være selvforsørgende. Resultatet må nødvendigvis bero på, dels at aldersgruppen af 51-60-årige i 1994 og 1995 havde adgang til at gå på overgangsydelse, dels at de allerældste havde mulighed for at gå på efterløn.

Den anden helt afgørende faktor er lediges hovedaktivitet i udgangssituationen på interviewtidspunktet. Ledige, som i november 1994 er gået på en eller anden form for betalt orlov, er selvfølgelig også mere tilbøjelige til i 1995 at være på overnormal offentlig forsørgelse. Imidlertid er de også i 1996 og 1997 tilbøjelige til i større omfang at være på offentlig forsørgelse end andre ledige. Dette forhold kan muligvis være udtryk for, at ledige, som

vælger orlov, i mindre grad er motiverede for lønarbejde end andre ledige. Alternativt kan orlovsperioder forøge lediges kvalifikationer eller arbejdsgiveres vurdering heraf.

For kontanthjælpsmodtagerne er det eneste gennemgående interessante resultat i de tre efterfølgende år, at gifte kontanthjælpsmodtagere er mere tilbøjelige til at være selvforsørgende eller delvist offentligt forsørget end samlevende kontanthjælpsmodtagere. Det er formentlig effekten af ægtefællers gensidige forsørgelsesforpligtigelse, som her giver sig til kende.

Afslutningsvis kan man nævne de forhold, som ikke bidrager til at forklare variationen i omfanget af offentlig forsørgelse blandt kontanthjælpsmodtagerne. Der er således ingen forskel på mandlige og kvindelige kontanthjælpsmodtagere. Lige så bemærkelsesværdigt er det, at der ikke er forskel på de unges (18-24 år) og midaldrendes (25-50 år) omfang af offentlig forsørgelse. Når der ikke ligesom hos de forsikrede kan påvises markante forskelle f.s.a. de to faktorer, beror det nok på, at der i denne analyse kun indgår godt 200 kontanthjælpsmodtagere. Når der ikke viser sig markante forskelle i et materiale af denne størrelsesorden, er det udtryk for, at eventuelle forskelle ikke har nævneværdig praktisk relevans.

1.5. Diskussion af undersøgelsens resultater

I dette afsnit nøjes vi med at diskutere betydningen af, at lediges tilkendegivelser om eventuel fleksibilitet i arbejdsudbuddet på ét tidspunkt ikke har nogen nævneværdig betydning for omfanget af de samme personers efterfølgende offentlige forsørgelse i årene umiddelbart efter.

Lad os indledningsvis slå fast, at de måder, hvorpå vi måler fleksibilitet i arbejdsudbuddet på de fleste dimensioner, er ganske gennemprøvede og anerkendte. Det drejer sig om dimensionerne jobsøgning, jobparathed og maksimal acceptabel daglig transporttid. To andre dimensioner vedrører lønfleksibilitet i bred forstand, nemlig det vi omtaler som reservationsløn og villighed til at påtage sig arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår, end hvad

man er uddannet til eller har erfaring med tidligere. De er mindre afprøvede, men reservationsløn som begreb er forankret i den økonomiske teori om arbejdsudbud foruden at være ganske jordnær i sin praktiske anvendelse. Desuden har et andet dansk forskerhold næsten samtidig gjort tilsvarende erfaringer med at få ledige arbejdstagere til at svare på spørgsmål herom. Spørgsmålet om villighed til at påtage sig arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår har så vidt vides kun været brugt af SFI i nærværende undersøgelse og undersøgelsen om langtidsledighed i tre kommuner, jf. Bach(1998). Vurderet på besvarelserne alene synes spørgsmålet også forstået af de interviewede. Ellers er spørgsmålet ikke valideret på anden måde. Ved analyserne af de to spørgsmål er vi blevet opmærksomme på nogle mindre skønhedsfejl, men det er ikke til hinder for vores brug af dem hér.

I overvejelserne af fraværet af markante sammenhænge kan vi passende tage udgangspunkt i, hvorfor visse dimensioner i fleksibiliteten i arbejdsudbuddet tilsyneladende har den modsatte effekt af det forventede på det efterfølgende omfang af offentlig forsørgelse. En rationel forklaring på dette kunne være, at det er de ledige, som har svært ved at komme i beskæftigelse, som udfolder fleksibilitet på visse områder, mens de ledige, som har forholdsvis let ved at finde beskæftigelse, ikke er så tilbøjelige til at udfolde fleksibilitet, fx ikke er så tilbøjelige til at nedsætte reservationslønnen eller blot søger job på det tidspunkt, hvor de ønsker at komme i arbejde.

For at forstå denne tilsyneladende omvendte sammenhæng af den forventede må vi uddybe den rationelle adfærd, som antagelig præger lediges arbejdsudbud. Alle dimensioner af fleksibilitet i forbindelse med jobsøgning, som vi har analyseret, er antagelig for langt de fleste ledige karakteriseret ved, at det er forbundet med omkostninger, unødige anstrengelser eller tabte (løn)indtægter, hvis man udfolder for lidt eller for megen fleksibilitet på de analyserede dimensioner. Lad os illustrere med nogle eksempler: Selve jobsøgningsprocessen er i undersøgelsen repræsenteret ved oplysninger, dels om ledige var jobsøgende på et givet tidspunkt (om-

kring interviewtidspunktet), dels hvor mange timer de havde brugt på jobsøgning inden for den seneste måned. For ledige, som har forholdsvis let ved at få job som fx visse unge ledige, er det uhensigtsmæssigt at søge efter job på et tidspunkt, hvor man ikke er parat til at påtage sig et arbejde, ligesom det er uhensigtsmæssigt at søge alle tænkelige job i en periode, hvis man kan nøjes med at søge de job, som man allerhelst vil have. Risikoen ved at være søgende på et tidspunkt, hvor man ikke er parat til at påtage sig arbejde, er, at man bruger unødige ressourcer eller påtager sig et job, hvis aflønning og arbejdsforhold er ringere, end hvad man ellers kunne få ved at vente.

Begrænset jobsøgningsaktivitet kan medføre tabt arbejdsindkomst, ved at beskæftigelse opnås på et senere tidspunkt eller det job, som påbegyndes, har for ringe aflønning eller arbejdsforhold.

Noget tilsvarende kan siges om betydningen af, at ledige fastlægger et relativt lavt eller relativt højt lønkrav for at påtage sig arbejde. Et for højt lønkrav medfører, at der i bedste fald går for lang tid, inden beskæftigelse opnås, og den manglende lønindtægt i ledighedsperioden opvejes ikke i fuldt omfang af højere aflønning senere. For lave lønkrav medfører, at ledige måske kommer hurtigere i arbejde, men den tidligere indtjening opvejer ikke den forholdsvis lavere aflønning.

Ved fastsættelse af den maksimalt acceptable daglige transporttid til og fra arbejde kan ledige også lide et løntab eller påføre sig for megen ulønnet transporttid og -omkostninger, hvis ledige ikke fastsætter den maksimalt acceptable transporttid fornuftigt. Forholdsvis lave acceptable transporttider medfører alt andet lige færre ledige job at søge og dermed længere ledighedsperioder og tilhørende løntab, men som altså i et vist omfang opvejes af forholdsvis lav transporttid. Forholdsvis høj acceptabel transporttid medfører alt andet lige forholdsvis flere tilgængelige ledige job at søge og dermed mulighed for at opnå forholdsvis kort ledighedsperiode, men på bekostning af forventelig forholdsvis lang transporttid til jobbet.

Hvis ledige vurderer, at hver dimension af fleksibiliteten i arbejdsudbuddet har betydning for, hvor hurtigt de kommer i arbejde, og hvilken værdi arbejdet har for dem i form af aflønning og arbejdsvilkår, vil de ved fastlæggelse af deres fleksibilitet foretage en afvejning af de ulemper, der er forbundet med at være fleksibel, over for de goder, fleksibilitet kan medføre i form af at komme i arbejde hurtigere eller få højere aflønning evt. på et relativt tidligt tidspunkt.

Hvis ledige modsætningsvis ikke vurderer, at fleksibilitet i arbejdsudbuddet kan fremkalde højere værdi af et muligt arbejde, er der jo ikke nogen grund til at udfolde denne fleksibilitet. For sådanne ledige vil det derfor dreje sig om at udfolde så lidt fleksibilitet som muligt – altså påføre sig selv få ulemper, anstrengelser og omkostninger og dermed finde et niveau for fleksibilitet, som evt. kan være påvirket af de lovgivningsmæssige rammer og administrativ praksis fra Arbejdsformidlingens, socialforvaltningens eller arbejdsledigheds-kassens side.

Meget tyder på, at en stor gruppe ledige vurderer, at de ikke kan påvirke efterspørgslen efter deres egen arbejdskraft ved at udvise fleksibilitet. Således viser undersøgelsen, at omkring halvdelen af de forsikrede ledige ikke mener, at de kan komme hurtigere i arbejde, selv hvis de var villige til at tage et hvilket som helst job, herunder job hvor løn eller arbejdsvilkår er dårligere, end hvad de ledige er blevet uddannet til eller har erfaring med. Blandt kontanthjælpsmodtagerne er det noget færre, som har denne vurdering.

Den nævnte vurdering fra de lediges side kan bl.a. begrundes nærmere i de gennemregulerede forhold, som hersker i den offentlige sektor. Noget lignende kan man sige om det private arbejdsmarked, hvor man fx heller ikke ved at nedsætte sin reservationsløn kan lade sig ansætte til en lavere løn end den overenskomstsmæssigt fastsatte, ligesom der også er overenskomstsmæssige aftaler om, hvilke faggrupper der udfører hvilket arbejde.

I undersøgelsen har vi også indgående analyseret, hvilke grupper af ledige som udfolder mere eller mindre fleksibilitet i jobsøgningsprocessen. Disse resultater forekommer i alt overvejende grad helt naturlige. Det forekommer eksempelvis helt naturligt, at ledige med en langvarig uddannelse bag sig også har højere lønkrav for at gå i arbejde end ledige med kortere uddannelse. Når vi ser bort fra de lovgivningsmæssige krav, forekommer det ligeledes helt naturligt, at ledige med mindreårige børn, som har et pasningsbehov, er mindre tilbøjelige til at acceptere længere transporttider til og fra arbejde.

Når vi så ser på betydningen af at være mere eller mindre fleksibel for omfanget af efterfølgende offentlig forsørgelse, må det relevante spørgsmål være betydningen af at være mere eller mindre fleksibel blandt i øvrigt identisk stillede personer. Når vi eksempelvis undersøger betydningen af det lavest acceptable lønkrav for omfanget af offentlig forsørgelse, forestiller vi os en samling identisk kvalificerede ledige, der udbyder deres arbejdskraft på det samme arbejdsmarked, men som af den ene eller anden grund – fx grundet forskelle i individuelle præferencer for fritid og arbejde – har forskellige lønkrav for at påtage sig et arbejde. For at kunne undersøge dette emne er det selvfølgelig nødvendigt i praksis at kunne identificere ens stillede ledige både med hensyn til kvalifikationer og markedets efterspørgsel. Når vi i vores analyse af dette emne observerer den omvendte sammenhæng af den forventede mellem lønkrav og offentlig forsørgelse, skyldes det sikkert en kombination af at have for få informationer om henholdsvis lediges kvalifikationer og karakteristika og om markedets efterspørgsel. Når det er tilfældet, kommer lediges oplysninger om deres lønkrav til at optræde som indirekte information om lediges markedsvilkår, idet der jo også gælder den sammenhæng, at ledige fastlægger deres lønkrav ud fra, hvor svært de vurderer det er at komme i beskæftigelse.

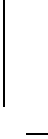
Ganske tilsvarende betragtninger kan fremføres for så vidt angår de øvrige dimensioner af fleksibilitet i arbejdsudbuddet, jf. også

det allerede omtalte forhold omkring unges jobsøgning og efterfølgende offentlig forsørgelse.

Undersøgelsen er også præget af den periode – 1994-1997 – hvorfra vi henter informationerne om omfanget af offentlig forsørgelse. Tidsrummet efter 1994 er den periode, hvor arbejdsmarkedsreformen begyndte at virke. Der sker på forskellig vis opstramninger af lediges rådighedsforhold hen over perioden, og der ændres også i ordningerne fx orlovsordningerne, og overgangsydelsen afskaffes endog helt i perioden. Der sker altså nogle ændringer i rammebetingelserne, som er med til at sløre sammenhængene i materialet.

I samme periode ændredes markedsvilkårene også for de ledige, idet arbejdsløsheden faldt betydeligt, men den forskellige udvikling i efterspørgselsforholdene for forskellige grupper af ledige er formentlig også medvirkende til at sløre de underliggende adfærdsmæssige sammenhænge, som udspiller sig samtidigt.

Der kan endelig være grund til at slå fast, at fraværet af forventede sammenhænge vedrører en periode, hvor fundamentale rammebetingelser som understøttelsens niveau og varigheden af understøttelsen for langt hovedparten af de lediges adfærd stort set er uforandrede. Undersøgelsens resultater tyder fx på, at understøttelsens niveau lægger både en bund for lediges lønkrav og niveauet af lønkravene, hvorimod spredningen i lønkravene er påvirkelige af andre forhold fx kvalifikationer, køn, m.v. Det er netop variationen i lønkravene, som er indgået i nærværende analyse af beskæftigelseschancer. Tilsvarende må det antages, at disse rammebetingelser for lediges adfærd også påvirker niveauet af de øvrige fleksibilitetsmål og i mindre grad variationen heri blandt de forskellige grupper af ledige, men denne sammenhæng kan ikke undersøges nærmere med de her anvendte data.

Beskrivelse af undersøgelsens ledige

2.1. Indledning

I dette kapitel vil vi indledningvis give en helt overordnet beskrivelse af de to understøttelsessystemer, som undersøgelsens ledige personer skal forholde sig til. Dernæst beskriver vi i hovedtræk, hvad der karakteriserer undersøgelsens interviewede ledige. Dette efterfølges af en beskrivelse af de dimensioner, som er udvalgt til at opfange de måder, hvorpå ledige udfolder fleksibilitet i arbejdsudbuddet eller har intentioner herom. Særlig opmærksomhed vises det mindste lønkrav, ledige har for at påtage sig et arbejde, fordi denne direkte måling ved at spørge de ledige selv herom er ny i dansk sammenhæng.

2.2. De to systemer

Undersøgelsens to hovedkategorier af understøttede – forsikrede og kontanthjælpsmodtagere – er navngivet med henvisning til de to understøttelsessystemer: forsikrings- og kontanthjælpssystemet, som regulerer indsatsen for dem, angiver ydelser, som de kan modtage, og fastlægger deres rettigheder og pligter. De forsikrede ledige har kontakt med arbejdsløsheds-kasserne og Arbejdsformidlingen, mens kontanthjælpsmodtagerne har kontakt med kommunen. Lovgivningsmæssigt reguleredes indsatsen for kontanthjælpsmodtagerne af bistanndsloven og lov om kommunal aktivering. Forholdene for de forsikrede ledige reguleres af lov om arbejdsløshedsforsikring og lov om aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Hovedtrækkene i de to systemers rammer for understøttelse og indsats beskrives kort i det følgende.¹⁾

---

1) Det tilstræbes at beskrive regelgrundlaget sådan, som det var gældende i efteråret 1994. Visse efterfølgende ændringer medtages dog ligesom visse fortidige regler.

Systemet for de forsikrede. Det er forholdsvis let at blive optaget i en arbejdsløshedskasse. Personer, som har lønnet beskæftigelse, driver selvstændig virksomhed eller aftjener dansk værnepligt, kan optages. Det samme gælder personer, som har gennemført en kompetencegivende uddannelse af mindst 18 måneders varighed.²⁾

Ret til udbetaling fra en a-kasse (dagpengeret) er sværere at honorere. I 1994 var de gældende regler, at forud for udbetaling af dagpenge ved påbegyndelse af en 4-årig dagpengeperiode – og en efterfølgende 3-årig aktivperiode – skulle medlemmet opfylde det såkaldte arbejdskrav. Medlemmet kunne opfylde arbejdskravet ved sammenlagt at have præsteret 6 måneders arbejde inden for de seneste 3 år. Perioder med værnepligt sidestilles med arbejde. Arbejdskravet kan dog erstattes af en kompetencegivende erhvervsuddannelse af mindst 18 måneders varighed.

Dagpengeret forudsætter også opfyldelse af et mangesidet rådighedskrav. Ideen i rådighedskravet er, at medlemmet skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet og overtage et arbejde, når et sådant viser sig. Derfor skal medlemmet søge arbejde i et omfang og på en måde, som er normalt inden for medlemmets faglige område og straks kunne påtage sig relevant arbejde, når vedkommende ikke er aktiveret. Endvidere skal medlemmet være parat til at deltage i de aktiveringsforanstaltninger, som Arbejdsformidlingen tilbyder i henhold til lovgivningen. Sådanne foranstaltninger har samtidig til formål, dels at opretholde og kvalificere medlemmets arbejdskraft, dels at afprøve medlemmets rådighed for arbejdsmarkedet.

Rådighedskriteriet indbefatter også nogle konkrete krav, som medlemmet skal opfylde til enhver tid. A-kassen foretager typisk rådighedsvurdering efter indberetning fra AF.

---

2) Før arbejdsmarkedsreformen trådte i kraft 1. jan. 1994, kunne man også blive optaget i a-kasse via støttet beskæftigelse inkl. de kommunale aktiveringsprojekter, ligesom sådan beskæftigelse talte med i det daværende arbejdskrav.

Medlemmet skal være tilmeldt AF, hvilket også indebærer, at medlemmet skal kunne overtage et arbejde næste dag ved arbejdstids begyndelse med en samlet daglig transporttid på indtil 3 timer. Opfyldelsen af disse ret præcise krav bliver først afprøvet i det tilfælde, at arbejdsgivere beder AF henvise ledige under sådanne omstændigheder. Af mere upræcise krav kan nævnes, at dette arbejde skal være "passende" og på sædvanlige vilkår. Efter 12 måneders ledighed skal arbejdet blot være "rimeligt".

Dagpengene udgør 90 pct. af hidtidig erhvervsindkomst – dog højst et maksimalt beløb på knap 11.072 kr. pr. måned for fuldtidsforsikrede pr. januar 1995.

I perioden efter 1993 har lov om aktiv arbejdsmarkedspolitik angivet rammerne for aktivering af undersøgelsens ledige a-kassemedlemmer. Medlemmerne har – under denne lovs virke – haft pligt til at påbegynde et aktiveringsforløb senest efter 2 års ledighed, hvis de ikke fik tilbudt en særlig tidlig indsats tiltænkt medlemmer, som vurderes at være særligt udsatte for langvarig ledighed eller omfattet af den flaskehalsbekæmpende indsats. Efter de dagældende regler startede den såkaldte aktivperiode først efter 4 år. I perioden fra den 1. juli 1996 til den 1. januar 1999 blev aktivperioden gradvist rykket frem til efter 2 år.

Systemet for kontanthjælpsmodtagere: Et af de bærende principper i bistandsloven og dennes afløser er, at sociale begivenheder udløser ret til modtagelse af kontanthjælp og evt. anden indsats. I nærværende sammenhæng er sociale begivenheder, fx mistet arbejde, ikke opnået arbejde efter endt (skole)uddannelse, skilsmisse og ophør af sygedagpenge. Eksemplerne er karakteriseret ved, at personer har mistet deres forsørgelsesgrundlag. Når personer henvender sig til den kommunale socialforvaltning som følge af sociale begivenheder, skal socialforvaltningen foretage en behovsprøvning. Det skal således undersøges om vedkommende har et forsørgelsesgrundlag i henhold til anden lovgivning, eller en anden person har forsørgelsespligt over for vedkommende, hvilket ægtefæller har. Behovsprøvning indebærer også, at det undersøges,

om vedkommende har formue eller anden indkomst, som kan danne grundlag for (delvis) forsørgelse. Hvis socialforvaltningen må påtage sig forsørgelsen, udbetales der kontanthjælp efter faste takster.

Behovsprøvningen indebærer også, at vedkommende – eller dennes evt. ægtefælle – skal have udnyttet sine arbejdsmuligheder, hvilket i nærværende sammenhæng indebærer, at modtageren ikke har kunnet skaffe sig arbejde. Dette anses fx for godtgjort, når vedkommende står registreret hos AF som værende til rådighed for arbejdsmarkedet.

Kontanthjælpen for forsørgere svarer til 80 pct. af dagpengemaksimum for forsikrede og for ikke-forsørgere til 60 pct. af dagpengemaksimum. Unge under 25 år modtager kontanthjælp efter særlige “ungetakster”. For udeboende svarer det til knap 40 pct. af dagpengemaksimum, og for hjemmeboende er det knap 20 pct. Kontanthjælp er i princippet en supplerende ydelse, hvilket indebærer, at hvis modtageren indtjener et vist beløb i erhvervsindkomst, nedsættes kontanthjælpen med det tilsvarende beløb. Uden fradrag i kontanthjælpen kunne modtagerne dog tjene indtil 2.000 kr. om måneden og maksimalt 12.000 kr. inden for ½ år.³⁾ Der var altså ikke nogen nævneværdig økonomisk fordel ved at påtage sig supplerende arbejde, fx i form af deltidsarbejde og slet ikke i et længere tidsperspektiv.⁴⁾

Modtagere af kontanthjælp som følge af ledighed er pligtige til at deltage i aktivering fra den første dag, hvis kommunen vælger at iværksætte dette. Kommunen er pligtig til at iværksætte aktivering for de over 25-årige kontanthjælpsmodtagere senest efter 1 år.

---

3) Reglen kunne kun anvendes én gang i et sammenhængende kontanthjælpsforløb.

4) I den nye lov om aktiv socialpolitik ændres reglen således, at der ikke sker modregning i kontanthjælpen ved de først tjente 10 kr. pr. arbejdstime, dog maksimalt 1.600 kr. pr. måned. Reglen gælder i alle måneder, hvori der modtages kontanthjælp. Der er derved skabt et større incitament – set i et længere perspektiv – til at påtage sig deltidsarbejde eller kortvarige job.

Der findes ingen regler for omfanget af denne aktivering. Under denne aktivering kan kontanthjælpsmodtagere modtage et eller flere tillæg til deres sædvanlige kontanthjælp. Tillæggene gives dels for at motivere modtagerne til at møde frem og deltage i aktiveringsforløbene, dels for at dække anslåede udgifter ved deltagelse i aktiveringerne. Kontanthjælpen skal helt bortfalde i tilfælde af afvisning af deltagelse i aktivering. Ved udeblivelse kan kommunen fjerne tillæggene til kontanthjælpen for den udeblevne periode, ligesom kommunen kan reducere kontanthjælpen med indtil 20 pct.

2.3. Karakteristik af undersøgelsens interviewede personer

I dette afsnit gives der en overordnet karakteristik af undersøgelsens interviewede personer, hvad angår deres situation på interviewtidspunktet i efteråret 1994 vedrørende deres hovedaktivitet, uddannelses- og demografiske forhold m.v. I bilaget beskrives undersøgelsens design nærmere.

Her skal blot nævnes, at undersøgelsen både består af registrerede forsikrede ledige og ledige kontanthjælpsmodtagere, som af kommunerne er henvist til at lade sig registrere hos AF som betingelse for at modtage kontanthjælp som ledige. Unge arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere er som gruppe overrepræsenteret i undersøgelsen (udvalgsbrøk=2,07 pct.) af hensyn til at kunne lave særskilte analyser for denne gruppe.⁵⁾ De over 24-årige arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere udvælges med samme hyppighed som arbejdsløse forsikrede ledige (udvalgsbrøk=0,65 pct.). De aktiverede forsikrede ledige er også svagt overrepræsenterede (udvalgsbrøk=1,3 pct.). Datamaterialet er således en stratificeret stikprøve med mindre forskelle i udvalgsandsynlighederne. De registrerede arbejdsløse – både forsikrede og kontanthjælpsmodtagere – er karakteriseret ved at have været registreret som arbejdsløse hos AF i mindst 13 uger inden for de seneste 18 uger forud for uge 33 i

---

5) Datamaterialet er oprindeligt indsamlet som en serviceopgave for Finansministeriet i efteråret 1994 til brug for ministeriets første vurdering af betydningen af Lov om aktiv arbejdsmarkedspolitik. I nærværende rapport analyseres de 18-24-årige kontanthjælpsmodtagere ikke særskilt.

1994 (15.-21. aug.) foruden at være fuldt ledige i uge 33. De forsikrede aktiverede er blot udvalgt blandt de aktiverede i uge 33 uanset forudgående varighed af ledighed og aktivering. Hvis der havde ligget en veldefineret population bag denne udvælgelse, kunne man have valgt at vægte datamaterialet, når formålet er beskrivelse af fx andele og gennemsnit. Når formålet er beskrivelse, er der imidlertid som hovedregel valgt at opdele materialet efter, om personerne er forsikrede eller kontanthjælpsmodtagere, og om de er aktiverede eller ej. Herved følges kriterierne for stratifikationen, jf. også bilaget.⁶⁾ Når formålet er at undersøge årsagsmæssige sammenhænge, bruges en anden metode, som omtales nærmere i indledningen til kapitel 3.

Lad os begynde med de interviewedes hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet, jf. tabel 2.1. På interviewtidspunktet i november 1994 – ca. 3 måneder efter personernes udvælgelse til undersøgelsen – er der selvfølgelig sket nogen forandring i deres situation. Det er således interessant, hvor mange af de tidligere ledige eller aktiverede, som er kommet i ustøttet beskæftigelse i mellemtiden. Ikke overraskende er de unge og især de unge forsikrede ledige under 25 år hyppigst kommet i beskæftigelse. De unge kontanthjælpsmodtagere er også hyppigst gået i gang med en uddannelse, hvilket selvfølgelig også hænger sammen med, at de stort set alle er uden kompetencegivende erhvervsuddannelse. En tredjedel af de unge kontanthjælpsmodtagere har heller ikke tidligere haft et arbejde, hvad der gælder for en femtedel af de unge forsikrede ledige, som derfor må være blevet optaget i a-kasse som følge af afsluttet erhvervsuddannelse, militærtjeneste eller kommunale aktiveringsforanstaltninger.

Kontanthjælpens tildelings- og udmålingsregler afspejler sig tydeligt i personernes husstandsoplysninger – især for de over 25-årige. De forsikrede er meget hyppigere gift end kontanthjælpsmodtagerne. Når personerne har en ægtefælle eller samlever er kontanthjælpsmodtagernes ægtefæller/samlevere hyppigere ledige

---

6) Adskillige af tabellerne i nærværende kapitel og kapitel 4 har også været produceret i vægtet form. Det giver som ventet stort set samme resultat.

Tabel 2.1.

Karakteristik af undersøgelsens interviewede personer. Særskilt for strata. Procent.

Karakteristika	Kontanthjælp		Forsikrede		Aktiverede
	Under 25 år	25 år og mere	Under 25 år	25 år og mere	
Hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet:					
Ordinært beskæftiget	17,5	7,9	24,7	7,6	11,1
Jobtræning	6,0	4,0	2,2	3,9	31,2
Særlig tilrettelagt jobtræning	7,4	5,9	4,3	0,8	3,5
Kursus eller uddannelse som følge af ledighed	8,7	9,9	14,0	7,8	12,3
Iværksætter med off. tilskud	0	0	0	0,5	3,5
Arbejdsløs (ikke aktiveret)	32,9	60,4	46,2	72,1	29,0
Hjemmearbejdende, førtids-pensionist, langtidssyg, m.v.	2,0	5,0	1,0	1,0	1,0
Overgangsydelse	0	0	0	1,4	1,3
Skoleelev, studerende	18,8	4,0	5,4	0,4	0,5
Orlov fra ledighed	6,7	3,0	2,2	4,5	6,6
Køn:					
Mand	38,3	52,5	45,2	40,4	37,7
Kvinde	61,7	47,5	54,8	59,6	62,3
Erhvervsuddannelse:					
Lærlinge/efg-udd. m.v.	3,4	25,7	40,9	47,7	47,9
Lang videregående udd.	0	10,9	3,2	11,1	8,8
Ingen erhvervsudd.	96,7	63,4	55,9	41,2	43,3
Varighed af fravær fra beskæftigelse:					
0-6 mdr.	16,1	5,1	18,3	9,5	8,9
7-12 mdr.	11,4	7,7	29,0	18,3	10,7
1-2 år	17,5	13,1	19,4	26,2	21,4
3-4 år	15,4	22,2	10,8	23,7	34,4
5-8 år	6,0	24,2	2,2	14,3	15,6
Over 8 år	0,7	12,1	0	4,5	5,4
Ikke tidligere haft arbejde	32,9	16,2	20,4	3,6	3,6

(fortsættes)

Tabel 2.1.**Fortsat.**

Karakteristika	Kontanthjælp		Forsikrede		Aktiverede
	Under 25 år	25 år og mere	Under 25 år	25 år og mere	
Handlingsplan:					
Har plan på interviewtidspunktet	14,8	23,8	21,5	28,1	70,6
Har ej plan på interviewtidspunktet	85,2	76,2	78,5	71,9	29,4
Samlivsforhold:					
Ægtefælle	4,7	21,8	8,6	53,5	41,2
Samlever	37,6	18,8	32,3	17,3	18,6
Alene	57,7	59,4	59,1	29,2	40,2
Evt. ægtefælles/samlevers erhvervsforhold:					
Arbejdsløs/aktiveret	31,8	29,3	10,5	12,6	12,3
Erhvervsarbejde	47,6	53,7	73,7	70,9	75,4
Hjemmearbejdende, pensionist, uddannelse, m.v.	20,6	17,1	15,8	16,6	12,3
Alder, gennemsnit	21	35,6	22,5	43,0	38,2
Husstandsindkomst:					
Gennemsnit, kr.	10.347	12.104	15.581	20.812	19.950
Standardafvigelse, kr.	6.861	7.310	7.779	9.032	9.361
(Maks.) Beregningsgrundlag	149	101	93	787	398

eller i en ikke-erhvervsaktiv situation end de forsikredes ægtefæller/samlevere. Dette afspejler ægtefællers gensidige forsørgelsesforpligtigelse. Den forskellige samlivssituation og indtjening i husstandene afspejler sig også i husstandsindkomsterne. Kontanthjælpsmodtagerne ligger i sagens natur markant under de forsikredes husstandsindkomster.

2.4. Fleksibilitet i lediges arbejdsudbud

Den enkelte lediges beskæftigelseschance afhænger i princippet af to forhold. På hvilken måde er den ledige jobsøgende, og hvor attraktiv er den ledige som arbejdskraft ud fra et arbejdsgiversynspunkt på det arbejdsmarked, hvor den pågældende søger beskæftigelse? I nærværende undersøgelse kan det sidste spørgsmål ikke belyses.⁷⁾ Lediges jobsøgeadfærd og motivation er belyst i en række relativt nye bidrag, jf. Bach (1998), Aggergaard Larsen (1998), Larsen & Langager (1998), Smith (1998), Mogensen (1995) og Bach (1984). Lediges arbejdsudbud har flere dimensioner. Det første spørgsmål er om den ledige repræsenterer et arbejdsudbud og i hvilket kvantitativt omfang. Den anden hoveddimension vedrører arten, måden og fleksibiliteten af dette arbejdsudbud. For så vidt angår den første dimension belyser undersøgelsen lediges interesse for at komme i arbejde, og om de er jobsøgende. På den anden dimension belyses måden at søge job på ved anvendte søgekanaler, tidsforbruget på jobsøgning, jobparathed, altså hvor hurtigt man påbegynder et job, villighed til daglig transporttid, villigheden til at påtage sig et job med lavere løn eller dårligere arbejdsvilkår for at komme i arbejde. Det søgte arbejdsomfang er ikke belyst i undersøgelsen.⁸⁾

Vi begynder med at beskrive de interviewede i relation til disse aspekter af arbejdsudbuddet. I Kapitel 3 analyseres disse aspekter nærmere. Tabel 2.2 og 2.3 indeholder tre af de centrale aspekter, nemlig interesse for arbejde, jobsøgning, jobparathed og den maksimalt acceptable daglige transporttid til og fra arbejde. Fra tidligere undersøgelser ved vi, at deltagelse i aktiveringsforanstaltninger reducerer jobsøgeomfanget, ligesom kontanthjælpsmodtagere er mindre jobsøgende. Derfor vises resultaterne særskilt for kontanthjælpsmodtagere og forsikrede og særskilt efter personernes hovedaktivitet på interviewtidspunktet. Personer, som har et arbejde i form af jobtræning eller særlig tilrettelagt jobtræning⁹⁾, får

7) Arbejdsgiveres rekrutteringsadfærd er belyst i Rosdahl (1986) og Csonka (1995).

8) Fra Bach (1998) vides, at 84 pct. af langvarigt understøttede, forsikrede ledige *ønsker* mere end 30 timers arbejde.

9) Hedder nu "individuel jobtræning".

Tabel 2.2.

Forsikredes ønske om arbejde, søgning af arbejde og tiltrædelsesfrist. Særskilt for forsikredes hovedaktivitet på interviewtidspunktet. Procent.

	Jobtræning	Særlig tilrettelagt jobtræning	Kursus eller udd.	Arbejdsløs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejdsstyrken	I alt
Vil gerne have et arbejde	-	-	93	81	75	34	80
Søger (andet) erhvervsarbejde:							
Ja, søger arbejde	35	38	32	59	6	3	47
Ja, men har ikke gjort noget	0	0	11	7	11	0	7
Ja, men søger kun ved at stå registreret hos AF/kommunen	3	0	5	5	3	0	4
Har tilsagn om nyt job eller genansættelse	8	13	2	3	2	0	4
Nej, søger ikke	54	50	50	26	78	79	38
Tiltrædelsesfrist:							
Dagen efter	27	29	28	69	6	22	53
I overmorgen	1	0	7	6	0	0	5
Inden for 1 uge	4	17	9	9	2	3	8
Inden for 2 uger	3	8	0	2	0	0	2
Inden for 1 md.	9	4	7	2	0	3	3
Senere	53	38	50	11	92	56	28
Ved ikke/vil ikke i arbejde	3	4	0	1	0	17	2
Maks. acceptabel daglig transporttid tur/retur:							
Indtil ½ time	10	8	7	15	18	19	14
Over ½ indtil 1 time	49	33	33	37	37	44	38
Over 1 indtil 1½ time	18	17	20	17	26	9	17
Over 1½ indtil 2 timer	18	38	24	19	16	16	20
Over 2 indtil 3 timer	3	4	10	7	0	9	6
3 timer eller mere	1	0	6	4	2	0	3
Ved ikke	1	0	1	1	2	3	1
Maks. beregningsgrundlag	154	24	123	724	63	36	1.125

ikke stillet dette spørgsmål: *"Vil De gerne have et arbejde?"*, men derimod det efterfølgende spørgsmål: *"Søger De erhvervsarbejde?"* På begge spørgsmål kan der svares ja eller nej. De to svarkategorier til det sidstnævnte spørgsmål genfindes imidlertid ikke direkte i tabellerne. Derimod findes der et mere nuanceret svar, som fremkommer ved også at inddrage nogle af svarene på spørgsmålet: *"Hvad har De gjort inden for den sidste måned for at få arbejde eller etablere selvstændig virksomhed?"* Blandt svarkategorierne til det sidste spørgsmål er *"Har ikke gjort noget"¹⁰⁾* og *"Jeg står registreret hos AF/kommunen som jobsøgende"*. Ved denne inddragelse uddybes den måde, hvorpå de ledige søger job.

Vi registrerer således, at sammenlagt 71 pct. af alle forsikrede arbejdsløse (ikke-aktiverede) bekræfter at være arbejdssøgende. De nærmere analyser viser imidlertid, at 5 pct. af de arbejdsløse ikke udfolder andre bestræbelser end at være tilmeldt AF som arbejdssøgende, hvilket er et administrativt krav for at få udbetalt dagpenge/kontanthjælp. 7 pct. af de arbejdsløse ikke har gjort noget, og bekræfter heller ikke at være tilmeldt AF, selv om de bekræfter at være arbejdssøgende. 59 pct. har på en eller anden måde gjort noget aktivt for at være arbejdssøgende, jf. nærmere herom i tabel 2.4 og 2.5. Til sammenligning finder Larsen & Langager (1998), at 70 pct. af tidligere aktiverede i delperiode 1 er aktivt søgende.¹¹⁾ 3 pct. af de arbejdsløse oplyser at have tilsagn om nyt job eller genansættelse. Modsætningsvis resterer der 26 pct., som ikke søger job og heller ikke har udsigt/aftale om et job og altså heller ikke bekræfter at være tilmeldt AF som arbejdssøgende.

Halvdelen af de tilsvarende arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere har hverken foretaget sig noget aktivt eller har ladet sig registrere hos kommunen som arbejdssøgende. For både jobsøgende forsikrede og kontanthjælpsmodtagere gælder, at andelen af ledige, som har tilsagn om nyt job eller genansættelse, er forsvindende lille

10) Denne svarkategori er dog ikke tilgængelig for beskæftigede i form af begge slags jobtræning

11) Interviewtidspunktet for Larsen & Langagers personer er årsskiftet 1995/1996, altså godt og vel et år senere end foreliggende undersøgelses dataindsamling.

Tabel 2.3.

Kontanthjælpsmodtageres ønske om arbejde, søgning af arbejde og tiltrædelsesfrist. Særskilt for kontanthjælpsmodtageres hovedaktivitet på interviewtidspunktet. Procent.

	Jobtræning	Særlig tilrettelagt jobtræning	Kursus eller udd.	Arbejdsløs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejds- styrken	I alt
Vil gerne have et arbejde	-	-	91	83	77	44	75
Søger (andet) erhvervs- arbejde:							
Ja, søger arbejde	46	29	22	38	15	5	29
Ja, men har ikke gjort noget	0	0	0	5	0	5	4
Ja, men søger kun ved at stå regi- streret hos kommunen	0	0	4	6	0	0	4
Har tilsagn om nyt job eller genansættelse	15	0	4	0	0	3	2
Nej, søger ikke	38	71	70	50	85	87	62
Tiltrædelsesfrist:							
Dagen efter	46	35	30	55	8	8	39
I overmorgen	0	0	0	4	0	0	2
Inden for 1 uge	8	12	9	14	0	3	10
Inden for 2 uger	0	6	9	1	0	0	2
Inden for 1 md.	8	12	9	5	0	0	5
Senere	38	29	43	20	92	85	41
Ved ikke/vil ikke i arbejde	0	6	0	2	0	1	2
Maks. daglig transporttid tur/retur:							
Indtil ½ time	8	6	4	11	0	5	8
Over ½ indtil 1 time	31	29	26	38	69	27	36
Over 1 indtil 1½ time	31	18	26	15	8	16	17
Over 1½ indtil 2 timer	15	24	17	22	8	35	23
Over 2 indtil 3 timer	8	12	9	6	15	5	7
3 timer eller mere	8	6	13	6	0	3	6
Ved ikke	0	6	4	5	0	8	4
Maks. beregningsgrundlag	13	17	23	110	13	39	216

blandt denne gruppe af ledige, som mindst har været ledige i ½ år på interviewtidspunktet. Desuden kan man konkludere, at kun en beskedent andel af de jobsøgende ledige forventer at kunne få job alene ved at stå registreret hos AF/kommunen som jobsøgende.

I lighed med tidligere undersøgelser viser det sig, at de aktiverede ledige også er de mindst jobsøgende.¹²⁾ Aktiverede i jobtræning synes dog i et vist omfang at kunne skaffe sig job i kraft af denne aktivering.

Mens omfanget af jobsøgning i høj grad afhænger af hovedaktiviteten på interviewtidspunktet, er interessen for at få et arbejde i langt mindre grad afhængig af lediges aktiviteter på interviewtidspunktet. Det viser sig, at ledige, der påbegynder et kursus- eller uddannelsesforløb, i endnu højere grad end arbejdsløse er interesserede i at få et job.¹³⁾

Hvad angår tiltrædelsesfristen for påbegyndelse af et job, varierer også denne på forudsigelig vis. Ledige, som er i aktivering, er i meget mindre omfang tilbøjelige til straks at springe fra aktiveringen og påbegynde et job. Op imod halvdelen af de aktiverede foretrækker en tiltrædelsesfrist længere end én måned. For ledige i jobtræning kan dette delvist forklares med deres overenskomstregerede opsigelsesvarsler i funktionærloven.

Lad os nu undersøge, hvilke aktive jobsøgekanaler og hvor mange søgekanaler ledige anvender i deres jobsøgning, jf. tabel 2.4, 2.5 og 2.6. De jobsøgekanaler, som afgrænses som aktive, fremgår af forspalten til tabel 2.4.¹⁴⁾ I overensstemmelse med Larsen & Langagers resultater, ser man, at især de forsikrede jobsøgende

---

12) Dette gælder dog ikke for kontanthjælpsmodtagere i jobtræning.

13) Dette forhold kan være et udtryk for selektionen af ledige til deltagelse i kursus-/uddannelsesforanstaltninger.

14) De svarkategorier, som herved defineres som passive er: "Jeg står registreret hos AF/kommunen som arbejdssøgende", "Har allerede fået job, som påbegyndes senere", "Har fået tilsagn om genansættelse inden for 6 måneder" og "Har ikke gjort noget". De aktive søgekanaler er hermed identiske med Larsen & Langager (1998), tabel 4.10.

Tabel 2.4.

Anvendelse af aktive søgekanaler inden for den sidste måned blandt aktivt søgende forsikrede og kontanthjælpsmodtagere.¹⁾ Særskilt for arbejdsmarkedsstatus på interviewtidspunktet. Procent.

Søgekanaler		Forsikrede			Kontant-
		Jobtræ- ning ²⁾	Kursus/ udd.	Arbejdsløs	hjælpsmodt. Arbejdsløs
<i>Henvendt sig til AF/kommunen for at høre om arbejde</i>	I	2	3	1	7
	II	2	0	13	19
<i>Kontakttet arbejdsgivere direkte</i>	I	9	15	12	14
	II	17	28	30	36
<i>Kontakttet venner, familie eller tidligere arbejdskolleger</i>	I	3	0	2	0
	II	2	8	11	19
<i>Fagforening eller a-kasse</i>	I	0	0	0	0
	II	7	3	5	2
<i>Indrykket/svaret på annonce</i>	I	29	20	14	7
	II	21	33	29	36
<i>Læst, men ikke svaret på annonce</i>	I	22	13	13	2
	II	16	28	28	31
<i>Venter på svar på annonce</i>	I	2	0	1	0
	II	2	13	8	10
<i>Andet (herunder kontakt med vikarbureau og bestræbelser på at blive selvstændig)</i>	I	2	0	1	2
	II	0	10	7	7
Beregningsgrundlag		58	40	431	42

Anm.: I: Har kun anvendt denne ene søgekanal. II: Har anvendt denne søgekanal sammen med en eller flere andre søgekanaler. Summen af procenterne anført under I og II angiver den andel af personerne, som i alt har gjort brug af den pågældende søgekanal.

1) Personer på orlov og uden for arbejdsstyrken holdes uden for beregningerne, grundet deres ringe antal.

2) Et begrænset antal personer i særlig tilrettelagt jobtræning indgår også i denne kategori.

stort set slet ikke henvender sig til AF for at høre, om der skulle være et ledigt job. Man må forstå svaret derhen, at ledige ikke

henvender sig til AF's personale eller ved skranken, men nok gør brug af AF's gratis ydelser i form af AF's annoncetavler, TVfonen og AF's stillingsannoncer udsendt via TV, formidlingsformer som bærer samlebetegnelsen: AF's åbne formidling. AF's gratis informationskanaler optræder dermed især under kategorierne: "Læst men ikke svaret på annonce" og "Indrykket/svaret på annonce".

Fagforeninger og a-kasser anvendes i meget begrænset omfang. Venner, familie og tidligere arbejdskolleger anvendes lidt mere, men også typisk i forbindelse med andre søgekanaler. Sammenholdes dette med, at kun lidt over hver tiende aktivt søgende kun har henvendt sig direkte til arbejdsgivere, er det nærliggende at konkludere, at uformelle netværk ikke synes at spille nogen stor rolle blandt ledige, som har været ledige i mindst ½ år på interviewtidspunktet. Derimod synes tallene at pege på, at sådanne ledige typisk læser annoncer, reflekterer skriftligt på annoncer eller ved opsøgning af arbejdsgivere. Samme struktur i jobsøgningen findes i Larsen & Langagers talmateriale.

Af tabel 2.5 fremgår det, at ca. 40 pct. af samtlige arbejdsløse forsikrede ikke inden for den seneste måned har brugt en aktiv jobsøgekanal, og at ca. 2/3 af de aktiverede forsikrede heller ikke har gjort det. Også målt på det gennemsnitlige antal aktive jobsøgekanaler er arbejdsløse således mere jobsøgende end aktiverede.

De ledige, der bekræfter at være jobsøgende, får efterfølgende stillet spørgsmålet: *Hvor mange timer har De alt i alt brugt på at søge arbejde i den sidste måned?* Spørgsmålet stilles dog ikke til personer i jobtræning. Resultatet fremgår af tabel 2.7 og 2.8. I gennemsnitsberegningen af timeforbruget tillægges de ledige, som ikke er jobsøgende på interviewtidspunktet, et timeforbrug på 0 timer inden for den seneste måned. Igen viser det forudsigelige mønster sig: arbejdsløse er mere søgende end aktiverede. Således har forsikrede arbejdsløse et gennemsnitligt timeforbrug på 4,4 timer inden for den seneste måned, men der er meget stor spredning i timeforbruget, jf. standardafvigelsen på 10 timer, som fremkommer, fordi en stor andel ikke bruger tid på jobsøgning,

Tabel 2.5.

Antal anvendte aktive jobsøgekanaler blandt forsikrede inden for den sidste måned. Særskilt for arbejdsmarkedsstatus på interviewtidspunktet. Procent.

Antal jobsøgek. inden for den sidste måned	Jobtræning	Særlig tilrettelagt jobtræning	Kursus eller uddannelse	Arbejdsløs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejds- styrken
0 ¹⁾	8	63	67	41	92	97
1	24 (73)	17	16 (50)	27 (45)	8	0
2	8 (24)	17	12 (38)	22 (37)	0	0
3	1 (2)	4	2 (8)	8 (13)	0	3
4 eller flere	0 (0)	0	2 (5)	2 (4)	0	0
Gennemsnit	0,4 (1,3)	0,6	0,6 (1,7)	1,1 (1,8)	0,1	0,1
Beregningsgrundlag	153 (49)	24	123 (40)	725 (431)	63	38

Anm.: Tal og beregningsgrundlag anført i parentes refererer til personer, som er aktivt søgende, altså har anvendt mindst én aktiv jobsøgekanal.

1) Personer, som ikke søger erhvervsarbejde (for tiden) tillægges også værdien 0 jobsøgekanaler, selv om der ikke refereres til en tidsperiode i spørgsmålet: "Søger De erhvervsarbejde?"

Tabel 2.6.

Antal anvendte aktive jobsøgekanaler inden for den sidste måned blandt kontanthjælpsmodtagere. Særskilt for arbejdsmarkedsstatus på interviewtidspunktet. Procent.

Antal jobsøgek. inden for den sidste måned	Jobtræning	Særlig tilrettelagt jobtræning	Kursus eller uddannelse	Arbejdsløs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejds- styrken
0 ¹⁾	54	76	74	62	95	85
1	23	18	17	13 (33)	3	15
2	8	0	4	16 (43)	3	0
3	15	6	0	8 (21)	0	0
4 eller flere	0	0	4	1 (2)	0	0
Gennemsnit	0,8	0,4	0,4	0,7 (1,9)	0,2	0,1
Beregningsgrundlag	13 (6)	17 (4)	23 (6)	110 (42)	39 (2)	13 (2)

Anm.: Tal og beregningsgrundlag anført i parentes refererer til personer, som er aktivt søgende, altså har anvendt mindst én aktiv jobsøgekanal.

1) Personer, som ikke søger erhvervsarbejde (for tiden) tillægges også værdien 0 jobsøgekanaler, selv om der ikke refereres til en tidsperiode i spørgsmålet: "Søger De erhvervsarbejde?"

Tabel 2.7.

Tidsanvendelsen på at søge arbejde inden for den seneste måned blandt forsikrede, særskilt på interviewtidspunktet for arbejdsmarkedsstatus. Procent.

Timer anvendt på at søge arbejde (seneste måned)	Kursus eller uddannelse	Arbejdsløs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejdsstyrken
Søger ikke ¹⁾	52	29	79	97
0 timer	17 (34)	14 (20)	13 (62)	0
1-2 timer	11 (22)	19 (26)	3 (15)	3
3-4 timer	8 (16)	10 (14)	5 (23)	0
5-9 timer	8 (17)	12 (17)	0 (0)	0
10-19 timer	3 (7)	11 (15)	0 (0)	0
20 eller mere	2 (3)	5 (7)	0 (0)	0
Gennemsnitligt timeforbrug	2,1 (4,3)	4,4 (6,2)	0,2 (1,1)	0,1
Standardafvigelsen på timeforbruget	7,8 (10,9)	10,2 (11,6)	0,8 (1,5)	0,3
Beregningsgrundlag	120 (58)	696 (496)	62 (13)	38 (1)

Anm.: Tal i parentes angiver procenter og beregningsgrundlag for de personer, som bekræfter at være job søgende uanset søgemåden, herunder brug af søgekanaler.

1) Personer, som angiver, at de ikke søger job for tiden, har ikke haft mulighed for at angive et tidsforbrug.

mens en mindre andel bruger relativt mange timer. De aktiverede er mindre søgende med et gennemsnitligt forbrug på 2,1 time. Målt ved timeforbruget er de arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere mindre jobsøgende end de forsikrede arbejdsløse.

Sammenholdes hyppighedsfordelingen, det gennemsnitlige tidsforbrug og standardafvigelsen på tidsforbruget, fremgår det, at fordelingen af tidsforbruget er højreskæv – dvs. der er et mindre antal personer med et meget højt timeforbrug pr. måned. Tidsforbruget analyseres nærmere i næste kapitel.

Sammenligner man forsikrede ledige med ledige kontanthjælpsmodtagere med hensyn til jobsøgeomfang på dimensionerne timeforbrug, antal aktive søgekanaler og brugen af de enkelte søgekanaler, er kontanthjælpsmodtagere nok mindre jobsøgende

Tabel 2.8.

Tidsanvendelsen på at søge arbejde inden for den seneste måned blandt kontanthjælpsmodtagere, særskilt for arbejdsmarkedsstatus på interviewtidspunktet. Procent.

Timer anvendt på at søge arbejde (seneste måned)	Kursus eller uddannelse	Arbejdsløs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejdsstyrken
Søger ikke ¹⁾	73	52	85	90
0timer	0	12 (25)	0	5
1-2timer	0	13 (27)	15	5
3-4timer	9	13 (27)	0	0
5-9timer	5	4 (8)	0	0
10-19timer	5	8 (18)	0	0
20ellermere	9	6 (12)	0	8
Gennemsnitligt timeforbrug	3,1	3,5 (7,3)	0,2	0,1
Standardafvigelsen på timeforbruget	6,7	9,0 (11,9)	0,6	0,4
Beregningsgrundlag	22 (6)	106 (51)	13 (4)	39 (2)

Anm.: Tal i parentes angiver procenter og beregningsgrundlag for de personer, som bekræfter at være job-søgende uanset søgemåden, herunder brug af søgekanaler.

1) Personer, som angiver, at de ikke søger job for tiden, har ikke haft mulighed for at angive et tidsforbrug.

end forsikrede ledige, men indskrænker man sig til at se på jobsøgende ledige, er kontanthjælpsmodtagere mindst lige så jobsøgende som forsikrede.

2.5. Lediges reservationslønninger

Både for ledige og for samfundet er det af væsentlig betydning, hvilke lønkrav ledige stiller for at påtage sig ledige job. I undersøgelsen har man søgt at indkredse, hvad ledige som minimum vil have i løn for at overtage et arbejde. Hvad denne løn er afhænger selvfølgelig af, hvad der er alternativet for de ledige, og hvilket arbejde der er tale om. Arbejde har adskillige dimensioner – arbejdstidens placering, arbejdets belastning, arbejdets omfang, m.v. – som kan udløse større eller mindre kompensation, foruden at selve arbejdets faglige karakter udløser forskellig løn. Alternativerne til at overtage et arbejde er lettere at indkredse. Langt den typi-

ske situation for ledige arbejdstagere er, at de selv finder frem til et muligt arbejde, fx ved at læse annoncer, opsøge arbejdsgiveren og tage stilling til, om det er et arbejde, de ønsker at påbegynde. Hvis de ikke påbegynder arbejdet, fortsætter de blot med at modtage understøttelse. Dette gælder både for kontanthjælpsmodtagere og forsikrede ledige. Erfaringsmæssigt er det kun en mindre andel af de ledige, der får tilbudt ordinært arbejde via henvisning til et ledigt job gennem AF/kommunen. Hvis sådanne ledige ikke ønsker at overtage et ledigt job, som de kan bestride, indledes der muligvis en undersøgelse af, om vedkommende ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet. I værste fald kan det medføre, at understøttelsen mistes for kortere eller længere tid.

I vore spørgsmålsformuleringer har vi valgt eksplicit at tage hensyn til, at dagpengeretten kan mistes, hvis ledige anvises et job gennem AF/kommunen. Emnet indledes i spørgeskemaet ved at følgende tekststreng læses op for de interviewede: *“Forestil Dem, at AF/kommunen/a-kassen bad Dem overtage et almindeligt arbejde, og at understøttelsen blev stoppet, hvis De ikke tog det”*. Herefter følger det egentlige spørgsmål: *“Hvad er den laveste løn før skat, De vil acceptere for at tage et almindeligt arbejde under disse vilkår?”* De interviewede kan herefter angive et kronebeløb enten som en timeløn eller som et beløb for et længere tidsrum, typisk som et beløb pr. måned. Da man ved, at nogle ledige evt. ikke vil påtage sig et arbejde, er der åbnet mulighed for, at besvarelser kan opfattes i kategorien: *“Jeg vil slet ikke påbegynde arbejdet”*. Atter andre har slet ikke kunnet angive et kronebeløb. Sådanne personers “besvarelser” er kodet som “ved ikke”. Umiddelbart efter dette spørgsmål præsenteres de interviewede for en alternativ situation, hvor AF/kommunen/a-kassen er ubekendt med lediges beslutninger i følgende situation: *“Forestil Dem, at De selv har fundet et ledigt job, som De kan tage eller lade være uden konsekvenser for understøttelsen”*. Herefter følger samme spørgsmål, som blev præsenteret ovenfor, og med de samme svarmuligheder. Som det fremgår, søger man at indkredse lediges mindste lønkrav i to situationer. En situation hvor afslag på et jobtilbud medfører konsekvenser i form af stop for udbetaling af understøttelse. Dette løn-

Tabel 2.9.**Resultaterne af besvarelserne af spørgsmålene vedrørende reservationslønninger og forventet løn. Procent.**

	Beløb oplyst	Ved ikke/ beløb ikke oplyst	Vil ikke påbegynde noget arbejde/ ej skifte arbejde	Beregnings- grundlag
Reservationsløn med sanktioner:				
Forsikrede	89,1	7,1	3,7	1.133
Kontanthjælpsmodtagere	81,0	12,5	6,5	216
Forventet løn:				
Forsikrede	88,3	8,7	2,9	1.133
Kontanthjælpsmodtagere	77,8	17,1	5,1	216

1) I forbindelse med spørgsmålet om den forventede løn var denne svarkategori udskiftet til: "Har ingen mulighed for at få arbejde"/"Jeg vil slet ikke skifte job".

krav benævnes: reservationsløn med sanktioner. I forbindelse med den anden situation, hvor afslag på et jobtilbud er uden konsekvenser, benævnes lønkravet: reservationsløn uden sanktioner.

Mens alternativet til at påtage sig arbejde specificeres ved de alternative situationer, indkredses karakteren af det påtænkte arbejde ved henvisningen til "... *et almindeligt arbejde* ..." i spørgsmålsformuleringerne. Hvad der forstås herved, lader man de interviewede selv forestille sig. Meningen med formuleringen var, at ledige skulle forestille sig et ordinært arbejde, som var nærliggende for dem at påtage sig med deres evt. uddannelse, erfaring, alder m.v., uden at dette arbejde havde en særlig karakter, som udløste overnormal kompensation eller det modsatte.

De to spørgsmål efterfølges af et tredje spørgsmål om den forventede løn ved at overtage et "... *almindeligt arbejde*...", således som de ledige selv opfatter dette. Svarkategorierne er de samme, som ved de to foregående spørgsmål, bortset fra at ledige kan angive svarmuligheden: "Har ingen muligheder for at få arbejde" i stedet

for *“Jeg vil slet ikke påbegynde arbejdet”*.¹⁵⁾ Svarstatistikken på de tre spørgsmål fremgår af tabel 2.9. Det egentlige oplysningsbortfald – ved ikke/beløb ikke oplyst – varierende mellem 7,1 pct. til 17,1 pct. er ingenlunde foruroligende stort. Det er svarkategorien “ved ikke”, som er den helt dominerende i dette egentlige oplysningsbortfald. Det tyder på, at ledige ikke har nogen modvilje mod at oplyse om disse økonomiske forestillinger. Omfanget af dette oplysningsbortfald opfanger snarere, at en begrænset andel af de ledige ikke tænker over deres jobsøgning på den måde, som det formuleres i spørgsmålene og mellemteksterne, eller ikke forstår tankegangen og begreberne. Atter andre personer er ikke interessererede i at komme i arbejde eller skifte fra deres jobtræning, og spørgsmålene anses derfor ikke som værende relevante for dem.¹⁶⁾

Det er allerede nævnt, at ikke alle ledige nødvendigvis har en tankegang og en fremgangsmåde omkring deres jobsøgning, som er identisk med de begreber og forudsætninger, som anvendes hér. Ideen bag spørgsmålsformuleringerne er hentet fra den økonomiske jobsøgteori. Det er en central forudsætning for denne, at når en jobsøgende har lokaliseret et ledigt job, kan vedkommende ikke vende tilbage til dette ledige job og påbegynde det, fx efter at have modtaget andre dårligere jobtilbud, hvis vedkommende først har undladt at overtage det. Ledige er derfor nødsaget til at indrette deres jobsøgning således, at de, når de har lokaliseret et jobtilbud, hvor de har gjort sig bekendt med jobbet lønforhold m.v., alene på baggrund af disse oplysninger skal beslutte sig for at påbegynde jobbet eller ej. Den økonomiske teori siger, at i denne situation er det rationelt på forhånd at fastlægge et mindste løn-

---

15) De to nævnte alternativer til at oplyse et beløb kundgøres ikke for de interviewede på forhånd. Kun hvis de interviewede ikke oplyser et beløb, men afgiver et andet svar, undersøger interviewer i en dialog med den interviewede om besvarelsen er i overensstemmelse med den relevante af de to svarkategorier eller “ved ikke”- besvarelsen.

16) Sådanne personer har svaret i kategorien “Vil ikke påbegynde noget arbejde/skifte arbejde”. De oplyser heller ikke noget beløb og indgår derfor ikke i de nærmere analyser af reservationslønningserne.

Tabel 2.10.**Den forventede månedsløns procentvise afvigelse fra reservationslønnen. Procent.**

Procentafvigelse	Reservationsløn med sanktioner	Reservationsløn uden sanktioner
Under -20	1,2	1,4
-20 - -10,01	1,9	2,5
-10 - -5,01	2,1	2,6
-5 - -0,01	0,9	0,7
0	23,4	39,0
0 - 4,99	2,9	3,5
5 - 9,99	10,7	11,1
10 - 14,99	10,0	8,7
15 - 19,99	8,5	6,2
20 - 24,99	5,1	4,5
25 - 29,99	6,1	4,7
30 - 39,99	9,0	5,4
40 - 49,99	4,3	2,9
50 - 69,99	7,3	3,7
70 - 99,99	2,7	1,1
100 - 199,99	3,6	1,3
200 og mere	0,5	0,6
Gennemsnitlig afvigelse	22,7	13,4
Standardafvigelse	36,7	29,0
Beregningsgrundlag	1.113	1.144

krav til et vilkårligt job – den såkaldte reservationsløn. Hvis jobbet har en løn, som er større end dette lønkrav, tages jobbet, og hvis ikke søges der videre efter andre ledige job. Opfører jobsøgende ledige sig i overensstemmelse med disse forudsætninger og med denne rationalitet, vil de forvente at modtage en løn, som er højere end deres mindste krav.¹⁷⁾ Hvis registrerede ledige modsætningsvis forventer at modtage en løn, som er mindre end reserva-

17) Dette forudsætter, at der findes/fremkommer ledige job på det arbejdsmarked, hvor den jobsøgende søger.

tionslønnen, er det jo også en begrundelse for ikke at være jobsøgende.

Man kan undersøge, om ledige ved deres besvarelser af de nævnte spørgsmål har en forståelse og en tankegang, som er i overensstemmelse med den økonomiske jobsøgteori. Den forventede løns afvigelse fra reservationslønnen fremgår af tabel 2.10. Der er en rimelig overensstemmelse mellem teorien og besvarelserne derved, at kun 6,1 pct. angiver forventede lønninger, som er under reservationslønnen med sanktioner, og 7,2 pct. forventer lønninger under reservationslønnen uden sanktioner. Ganske mange – 23,4 pct. og 39 pct. – angiver forventede lønninger, som er lig med reservationslønningerne, hvilket også kan være velbegrundet i en situation, hvor der (tilnærmelsesvis) kun findes én markedsløn, som jo er det typiske for personer, som stort set kun beskæftiges i den offentlige sektor. Det fremgår desuden, at de forventede lønninger gennemsnitligt ligger 22,7 pct. over reservationslønnen med sanktioner og 13,4 pct. over reservationslønnen uden sanktioner. Standardafvigelsen angiver, at der er en meget betydelig variation omkring disse gennemsnit.

Vi vender afslutningsvis tilbage til fænomenet, hvor reservationslønnen overstiger den forventede løn. Som det allerede hér antydes, er der en systematisk forskel mellem de to reservationslønninger. Det viser sig, at 55,2 pct. angiver identiske beløb, når de skal angive beløb for det mindste lønkrav i de to angivne situationer. 39,2 pct. angiver et højere beløb, uden sanktioner, mens kun 5,6 angiver et lavere beløb, når det er uden sanktioner.¹⁸⁾

I tabellerne 2.11, 2.12 og 2.13 beskrives reservationslønningernes fordelinger, og deres gennemsnit og standardafvigelser sammenholdes med de tilsvarende for den forventede løn.¹⁹⁾

---

18) Denne fordeling er uafhængig af, om ledige er forsikrede eller kontanthjælpsmodtagere.

19) Reservationslønningerne og forventet løn beskrives ret indgående, fordi disse forhold er nye i instituttets forskning. Reservationslønnen uden sanktioner indgik dog i en senere undersøgelse af langvarigt understøttedes jobsøgning i tre kommuner. Resultaterne herfra er offentliggjort i

Tabel 2.11.

Fordelingen af reservationslønnen¹⁾ for forsikrede. Særskilt for arbejdsmarkedsstatus på interviewtidspunktet. Procent

Kroner pr. måned	Jobtræning	Særlig tilrettelagt jobtræning	Kursus eller uddannelse	Arbejdsløs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejdsstyrken
0-4.499	0	0	0	0	0	0
4.500-7.499	1	0	5	2	0	4
7.500-8.499	1	4	2	2	4	4
8.500-9.499	1	4	3	2	2	0
9.500-10.499	6	13	5	7	11	8
10.500-11.499	19	13	22	16	21	8
11.500-12.499	17	22	22	22	14	23
12.500-13.499	34	13	22	20	20	27
13.500-14.499	16	17	9	11	13	12
14.500-15.499	4	13	6	5	9	8
15.500-16.499	2	0	0	6	5	4
16.500-18.499	0	0	3	2	2	0
18.500-21.499	0	0	1	2	0	0
21.500 og mere	0	0	0	2	0	0
Beregningsgrundlag	143	23	117	645	56	26

1) Reservationslønnen er her den laveste løn pr. md. for et almindeligt arbejde, under den forudsætning at understøttelsen stoppes, hvis et sådant arbejde ikke accepteres.

Bach (1998). Næsten samtidigt med nærværende undersøgelse foretog Rockwool Fonden en dataindsamling for bl.a. at undersøge lediges job-søgeadfærd. P. J. Pedersen & N. Smith har offentliggjort resultaterne i kap. 7 i Mogensen (1995). Spørgsmålsformuleringerne er ikke dokumenteret i denne forbindelse, men Rockwool Fondens Forskningsenhed har efterfølgende oplyst spørgsmålsformuleringen for forfatteren. Forskningsenheden skelner ikke mellem, om der kan være sanktioner forbundet med at afslå et job eller ej, ligesom de heller ikke søger at indkredse arbejdets karakter. Med disse begrænsninger i sammenligningsmulighederne må Forskningsenhedens reservationsløn nærmest sammenlignes med ovennævnte reservationsløn uden sanktioner. For så vidt angår svarkategorier, er der brugt samme teknik. De giver dog også mulighed for, at ledige kan angive en mindste årsløn.

Tabel 2.12.**Fordelingen af reservationslønnen¹⁾ for kontanthjælpsmodtagere. Særskilt for arbejdsmarkedsstatus på interviewtidspunktet. Procent.**

Kroner pr. måned	Jobtræning ²⁾	Kursus eller uddannelse	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken
0-4.499	0	0	2	14
4.500-7.499	15	20	7	14
7.500-8.499	15	10	11	10
8.500-9.499	19	5	11	0
9.500-10.499	12	5	15	0
10.500-11.499	15	20	17	24
11.500-12.499	8	20	9	19
12.500-13.499	12	15	8	5
13.500-14.499	0	5	12	5
14.500-15.499	4	0	4	0
15.500-16.499	0	0	1	5
16.500-18.499	0	0	2	5
18.500-21.499	0	0	0	0
21.500 og mere	0	0	1	0
Beregningsgrundlag	26	20	95	21

1) Se note 1 til tabel 2.11.

2) 14 personer, som deltager i særlig tilrettelagt jobtræning, indgår her.

Lad os i denne forbindelse bemærke, at overalt i disse beskrivelser har vi omregnet beløbsangivelser til månedslønninger, hvis de ikke allerede af den interviewede er oplyst som månedslønninger. Det er naturligt, eftersom godt 60 pct. angiver et beløb pr. måned. Imidlertid angiver godt 30 pct. en timeløn, mens de resterende angiver beløb svarende til andre udbetalingsperioder. I omregningen antager vi, at disse personer ville arbejde på fuld tid.²⁰⁾ Som sammenligningsgrundlag for de forsikrede ledige forekom-

20) Ved at omregne til månedslønninger minimerer man det antal ledige, for hvem man evt. gør forkerte antagelser om omfanget af deres arbejdsudbud. Pedersen & Smith har omregnet deres beløbsangivelser til timelønninger, når de angiver reservationslønnen. Det fremgår ikke, om de gør sig nogle antagelser i den anledning.

mer det naturligt at bruge den maksimale understøttelse for fuldtidsforsikrede, som pr. 1. jan. 1995 var 11.072 kr. pr. måned. Som sammenligningsgrundlag for kontanthjælpsmodtagerne kan man vælge 8.856 kr. pr. måned, hvilket er 80 pct. af de maksimale dagpenge, som er standardtaksten for kontanthjælpsmodtagere med forsørgelsesforpligtigelser. Uden forsørgelsesforpligtigelser er taksten 60 pct. (6.642 kr.).

Det fremgår af tabel 2.11, at 10 pct. eller lidt flere af de forsikrede ledige angiver reservationslønninger under de maksimale dagpenge for fuldtidsforsikrede. Der er to naturlige forklaringer på dette. For det første forekommer det naturligt, at ledige fastlægger deres reservationslønninger med udgangspunkt i deres understøttelse, som vi dog ikke har surveyoplysninger om. Vi kender kun deres omtrentlige indkomst. En gruppe af ledige havde i deres tidligere beskæftigelse så beskeden en løn, at 90 pct. af denne løn er under dagpengemaksimum. Det var tilfældet for knap 35 pct. af samtlige dagpengemodtagere i aug. 1995, jf. Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikring (1996).²¹⁾ I det omfang der er tale om nyuddannede på dimittendsats, har de også et udgangspunkt, som er under dagpengemaksimum. For det andet ved vi ikke, om visse ledige tænker på et deltidsjob, når de angiver et beløb pr. måned.

Af tabel 2.13 fremgår det også, at gennemsnittet af reservationslønningerne uden sanktioner er højere end gennemsnittet af reservationslønningerne med sanktioner både for kontanthjælpsmodtagere og forsikrede, ligesom det fremgår, at forsikredes reservationslønninger er højere end kontanthjælpsmodtageres. Disse observationer er i overensstemmelse med økonomisk teori, som siger, at når jobsøgende fastlægger reservationslønnen fastlægges denne højere desto højere jobsøgende er kompenseret i den position, hvorfra de søger. Når forskellen mellem reservationslønnen

---

21) Fuldtidsforsikrede, som ikke var på dimittendsats, modtog i gennemsnit 497 kr. pr. dag svarende til 10.768 kr. pr. måned. Sidstnævnte beløb kunne også være et sammenligningsbeløb. I betragtning af nærværende undersøgelsesdesign, hvor korttidsledige med under 3 måneders ledighed udelades, er der formentlig flere end 35 pct., som ikke opnår dagpengemaksimum.

Tabel 2.13.

Gennemsnitlige reservationslønninger og forventet løn ved opnåelse af beskæftigelse særskilt for forsikrede, kontanthjælpsmodtagere og arbejdsmarkedsstatus på interviewtidspunktet. Kroner pr. måned

Månedsløn	Jobtræning	Særlig tilrettelagt jobtræning	Kursus eller uddannelse	Arbejdsøs	Orlov fra ledighed	Uden for arbejdsstyrken
Forsikrede:						
Reservationsløn med sanktioner	12.422	12.128	12.024	12.726	12.352	12.959
Standardafvigelse	1.500	1.969	2.267	3.022	2.048	4.843
Reservationsløn uden sanktioner	13.082	13.843	13.109	13.633	13.326	13.782
Standardafvigelse	1.843	2.326	2.784	3.122	2.480	4.750
Forventet løn ved opnåelse af arb.	13.873	15.629	14.762	15.404	14.526	15.437
Standardafvigelse	2.223	2.260	3.078	4.926	2.523	3.831
Mindste beregningsgrundlag	134	19	116	645	56	26
Kontanthjælpsmodtagere:						
Reservationsløn med sanktioner	10.160	9.250	10.113	10.915	10.414	9.956
Standardafvigelse	2.556	2.400	2.711	3.484	2.526	4.072
Reservationsløn uden sanktioner	10.363	10.519	11.107	11.591	10.705	11.136
Standardafvigelse	1.938	2.224	3.183	3.204	2.629	4.781
Forventet løn ved opnåelse af arb.	11.077	12.212	12.953	13.216	11.880	16.101
Standardafvigelse	1.318	3.262	3.089	4.071	2.161	6.709
Mindste beregningsgrundlag	10	13	20	88	12	21

med eller uden sanktioner ikke er højere end knap 1.000 kr., kan det måske forklares med, at ledige har svært ved at forestille sig så ekstrem en situation uden nogen form for understøttelse, måske også fordi ledige sjældent bringes i en situation, hvor AF/kom-

munen/a-kassen bliver vidende om, at de afviser et jobtilbud. En anden nærliggende forklaring er, at de hurtigt kunne skaffe sig et job, hvis de var villige til at tage et hvilket som helst job, fx et job med dårligere løn eller arbejdsvilkår, end hvad de er uddannet til eller har erfaring med tidligere. Dette indebærer, at truslen om en situation helt uden understøttelse ikke har konsekvenser, idet situationen kan omgås på den beskrevne måde. At det forholder sig sådan for en stor gruppe af ledige dokumenteres i kapitel 3.

Alt i alt synes lediges besvarelser af spørgsmålene omkring reservationslønninger og forventede lønninger i rimelig grad at være i overensstemmelse med den rationalitet, som den økonomiske jobsøgteori indeholder. Den væsentligste tilsyneladende uoverensstemmelse med teorien synes at være, at nogle ledige forventer en løn i tilfælde af beskæftigelse, som ligger under reservationslønnen. Uoverensstemmelsen er formentlig kun tilsyneladende. Meget tyder på, at mange ledige vælger en jobsøgeadfærd, der ikke så hurtigt bringer dem i beskæftigelse, som hvis de havde valgt en anden mindre kritisk adfærd, jf. bemærkningerne ovenfor. For det første synes nærmere analyser at bekræfte det foreliggende fænomen derved, at de ledige, som har en forventet løn under reservationslønnen, også er mindre tilbøjelige til at ville påtage sig et job med dårligere løn eller arbejdsvilkår end andre søgende samtidig med, at de også hyppigere bekræfter, at det sikkert hurtigere ville bringe dem i arbejde. For det andet er de gennemgående ikke mindre jobsøgende end ledige, hvis forventede løn overstiger reservationslønnen, eller ledige hvor de to størrelser er identiske.

Variationer i reservationslønnen analyseres nærmere i kapitel 3.

Analyse af fleksibiliteten i lediges arbejdsudbud

3.1 Indledning

I dette kapitel vil vi foretage en kausalanalyse af de udvalgte dimensioner af fleksibilitet i arbejdsudbuddet. Herved søger vi at lokalisere, hvilke grupper af ledige som er mest tilbøjelige til at udfolde en given fleksibilitet eller har intentioner herom. De forhold, som karakteriserer ledige, som er fleksible på diverse dimensioner, sammenfattes i undersøgelsens hovedresultater i kapitel 1.

3.2 Analyse af lediges jobsøgning

I kapitel 2 gjorde vi rede for, at det var en begrænset andel af de jobsøgende, som ikke havde gjort noget aktivt for at finde arbejde, eller som blot alene stod registreret hos AF/kommunen som jobsøgende. Af denne grund er det naturligt at opdele ledige i to grupper: de som bekræfter at være jobsøgende, og de som benægter at være jobsøgende. I den følgende kausale analyse er det derfor valgt at underkaste responsvariablen jobsøgning en logistisk regressionsanalyse¹⁾ for at konstatere, om der findes fælles bestemmende faktorer for, om ledige søger job eller ej.

Herefter analyseres intensiteten i lediges jobsøgning. Ledige, som bekræfter at være jobsøgende, spørges nemlig også om, hvor mange timer de har brugt på jobsøgning inden for den seneste måned, jf. tabel 2.7 og 2.8.

Det har været undersøgt, om en lang række forhold påvirker, om ledige personer er jobsøgende. De forhold, som har vist sig at være afgørende herfor, vises i tabel 3.1. Ligesom i en almindelig

---

1) Logistisk regressionsanalyse er velegnet til en situation, hvor responsvariablen har to udfald. Metoden er grundigt beskrevet i D. W. Hosmer & S. Lemeshow (1989), samt en række andre introducerende statistikbøger.

Tabel 3.1.**Estimerede koefficienter fra den logistiske regressionsanalyse af jobsøgning.**

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Forsikringsforhold:				
Forsikret	0,52	0,21	1,68	0,02
Kontanthjælp	0			
Køn * Yngste barns pasningsforhold:				
				0,01
<i>Kvinde:</i>				
Ingen hjemmeboende børn	-1,08	0,46	0,34	0,02
Offentlig pasning	-1,22	0,47	0,29	0,01
Yngste barn over 12 år	-0,95	0,49	0,39	0,05
Personen selv eller ægtefælle/samlever	-1,79	0,51	0,17	0,0004
<i>Mand:</i>				
Ingen hjemmeboende børn	-0,89	0,47	0,41	0,05
Offentlig pasning	-1,12	0,52	0,33	0,03
Yngste barn over 12 år	-0,95	0,59	0,39	0,11
Personen selv eller ægtefælle/samlever	0			
Samlivsforhold:				
				0,05
Samlever	-0,33	0,18	0,72	0,06
Ægtefælle	0,11	0,16	1,12	0,50
Alene	0			
Erhvervsuddannelse:				
				0,0001
Lærlinge/efg-udd. m.v.	0,40	0,14	1,49	0,004
Lang videregående udd.	1,04	0,26	2,83	0,0001
Ingen erhvervsudd.	0			
Alder:				
				0,02
18-20 år	0,30	0,42	1,35	0,48
21-24 år	0,36	0,27	1,43	0,18
25-30 år	0,60	0,24	1,82	0,01
31-40 år	0,44	0,22	1,55	0,04
41-50 år	0,69	0,20	1,99	0,0006
51-60 år	0			

(fortsættes)

Tabel 3.1.

Fortsat.

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet:				0,0001
Jobtræning	-1,36	0,19	0,26	0,0001
Særlig tilrettelagt jobtræning	-1,38	0,36	0,25	0,0001
Kursus eller uddannelse	-1,00	0,20	0,37	0,0001
Orlov fra ledighed	-2,09	0,32	0,12	0,0001
Uden for arbejdsstyrken	-3,45	0,53	0,03	0,0001
Arbejdsløs	0			
N=1329 P=741/1329=0,56				

regressionsanalyse er det valgt at medtage de estimerede koefficienter, deres standardafvigelser og signifikanssandsynligheder. For logistisk regressionsanalyse fremgår den intuitive forståelse af koefficienternes indbyrdes størrelsesorden tydeligst af størrelsen: $\exp(\text{koefficient})$, som angiver odds-ratioen. For hver kategoriell forklarende faktor er der valgt en referencekategori, hvis koefficient sættes til 0. Betydning af at tilhøre en anden kategori måles i forhold til den valgte referencekategori.

Betydningen af at være forsikret i sammenligning med at være kontanthjælpsmodtager, givet at personer i øvrigt er identiske med hensyn til de andre forhold, som har betydning for jobsøgning, sammenfattes i tallet: $\exp(0,52)=1,68$. Tallet siger, at forholdet mellem sandsynligheden for at være jobsøgende i forhold til ikke at være jobsøgende hos forsikrede ledige er 1,68 gange så stor som det tilsvarende forhold hos kontanthjælpsmodtagere, givet at de forsikrede ledige og kontanthjælpsmodtagere, som sammenlignes, er identiske med hensyn til de forhold, som i øvrigt påvirker jobsøgetilbøjeligheden. Hvis fx odds for en veldefineret gruppe kontanthjælpsmodtagere er 1,2, er odds for en tilsvarende defineret gruppe forsikrede lig med $1,2 \cdot 1,68=2,02$. Da den estimerede

de koefficient er signifikant, er odds-ratioen det også. Altså forsikrede er hyppigere jobsøgende end tilsvarende kontanthjælpsmodtagere.

Erhvervsuddannelse har også betydning for jobsøgningen. Ledige med en langvarig erhvervsuddannelse er mest tilbøjelige til at være jobsøgende på interviewtidspunktet. Herefter følger ledige med en lærlinge/efg-uddannelse m.v.²⁾ Ledige uden kompetencegivende erhvervsuddannelse er i mindst omfang tilbøjelige til at være jobsøgende. Dette gælder uanset om ledige er forsikrede eller kontanthjælpsmodtagere.³⁾

Lediges alder har også betydning for deres jobsøgetilbøjelighed. De helt unge og de over 50-årige er mindst tilbøjelige til at være jobsøgende, mens mellemgruppen fra 25 år til 50 år er markant mere tilbøjelige til at søge job. Der er nok vidt forskellig årsag til, at den laveste tilbøjelighed findes hos de helt unge og de ældste. De unge har forholdsvis let ved at finde et job, hvorfor de ikke behøver at anstrenge sig så meget, mens de ældre nok er mere tilbøjelige til at være resignerende eller afventende. Undersøgelsen er også gennemført på et tidspunkt (efteråret 1994), hvor de over 50-årige var helt fritaget fra aktiveringspligt, og mange af dem var eller havde udsigt til at blive berettiget til at komme på overgangsydelse.

I lighed med tidligere undersøgelser viser det sig, at lediges hovedaktivitet på interviewtidspunktet spiller en markant rolle for deres aktuelle jobsøgetilbøjelighed. Aktiverede ledige i jobtræning og på kursus/uddannelse er jobsøgende i meget mindre omfang end de ikke-aktiverede ledige, jf. også tabel 2.2. Ledige, som er gået på

-
- 2) Under kategorien lærlinge/efg-uddannelse placeres også mindre håndværksprægede mellemlange uddannelser.
  - 3) I søgning efter den statistiske model som bedst forklarer lediges jobsøgetilbøjelighed, har der systematisk været testet for, om undersøgelsens stratifikationsvariabel indgår i form af af vekselvirkning med de øvrige forklarende faktorer. Sådanne vekselvirkninger optræder meget sjældent i undersøgelsen. Hyppigere optræder vekselvirkninger, hvor forsikringsforholdet – forsikret el. kontanthjælpsmodtager – indgår.

betalt orlov, er meget naturligt endnu mindre tilbøjelige til at være jobsøgende. Personer, som definerer sig selv helt ud af arbejdsmarkedet er stort set heller ikke jobsøgende.

Går vi herefter over til de mere husstandsorienterede oplysninger, er de repræsenteret ved samlivsforhold, yngste barns pasning og køn. Vedrørende samlivsforhold finder man, at en ledig, som er samlevende, er markant mindre jobsøgende end ledige, som bor alene. Den dybereliggende forklaring herpå er ikke helt oplagt. Mere bemærkelsesværdigt er det, at betydningen af samlivsforhold ikke afhænger af forsikringsforholdet.

Herefter har det vist sig, at både den lediges køn og hvordan vedkommendes evt. yngste hjemmeboende barn passes, har betydning for jobsøgetilbøjeligheden. Men betydningen af en af de to faktorer afhænger af, hvilken kategori vedkommende ledige tilhører på den anden faktor.⁴⁾ Referencekategorien er en mand, hvis yngste barn passes af manden selv eller dennes ægtefælle/samlever.⁵⁾ Man iagttager for det første, at mænd, som selv eller hvis ægtefælle/samlever passer barnet, er de mest jobsøgende overhovedet. På den anden side er kvinder, som er i den samme situation, de mindst tilbøjelige til at søge job. Er det yngste barn i offentlig pasning, er barnet mere end 12 år, eller er der ikke nogen hjemmeboende børn, er både mænd og kvinder også markant mindre jobsøgende end referencepersonen.⁶⁾

-
- 4) Der er altså hér lokaliseret en såkaldt vekselvirkning. I undersøgelsens analyser har der været testet for forekomsten af en række vekselvirkninger, systematisk vedrørende undersøgelsens stratifikationsvariabel og forsikringsforholdet ved brug af det hierarkiske princip. Hvis der påvises signifikante vekselvirkninger, "indlejres" hovedvirkningerne i de egentlige vekselvirkninger, når resultaterne præsenteres. Herved skjules de rene vekselvirkninger, men resultatet fremstår forhåbentlig tydeligere.
  - 5) Man ved ikke nærmere, om det er manden selv eller dennes evt. ægtefælle/samlever, der passer barnet, eller det sker i fællesskab.
  - 6) Det forholder sig endvidere sådan, at kvinder, som selv (eller sammen med ægtefælle/samlever) passer yngste barn, er markant mindre jobsøgende end andre kvinder.

Det er også interessant at se på, hvilke forhold som ikke påvirker jobsøgetilbøjeligheden. Det er her bemærkelsesværdigt, at varigheden, ledige har været uden beskæftigelse, ikke påvirker jobsøgetilbøjeligheden. Hvorvidt ledige (allerede) har fået en handlingsplan er heller ikke afgørende for deres jobsøgning.

Forskelle i understøttelsesniveau kender vi ikke præcis. Dels er de ledige ikke spurgt herom, og hvis de var, ville man blot få oplyst, at store andele modtog den maksimale støtte i de respektive systemer. Foruden at forsikringsforholdet afspejler, hvilket system ledige tilhører, afspejler det også de to understøttelsesniveauer. Hvis det er understøttelsesniveauet, forsikringsforholdet afspejler, er resultatet kontraintuitivt. Derfor tror vi mere på, at forsikringsforholdet afspejler, at forsikrede og kontanthjælpsmodtagere er forskelligt sammensat med hensyn til en række forhold, som ikke er inddraget i analysen hér, men som påvirker jobsøgetilbøjeligheden. Beskrivelserne og analyserne i Bach (1998) tyder på, at kontanthjælpsmodtagere har flere problemer ud over ledighed, end forsikrede har. Måske er kontanthjælpsmodtagere også tilbøjelige til at vedkende sig flere problemer, fordi det er den kommunale socialforvaltnings opgave at afdække sociale problemer og søge at afhjælpe disse, og derfor er det også legitimt som kontanthjælpsmodtager at tale om problemer. Forsikringssystemet er ikke tilsvarende indrettet til at tage sig af sociale problemer, og de forsikrede ledige er vel derfor også mere tilbøjelige til at fortie sådanne evt. eksistens, selv i anonyme interview.

Vi har ganske vist surveybaserede oplysninger om de lediges husstandsindkomst, men denne oplysning bidrager ikke til at forklare yderligere variation i jobsøgningen, når de i tabel 3.1 allerede anførte forhold indgår.⁷⁾

Man kunne endvidere forestille sig, at lediges forventede fremtidige løn påvirkede jobsøgetilbøjeligheden. Det er også tilfældet på den måde, at ledige med højere forventet løn i tilfælde af beskæfti-

---

7) Forklaringen på dette er formentlig, at husstandsindkomst er så tæt korreleret med samlivsforhold og forsikringsforhold.

gelse også er mere jobsøgende end ledige med lavere forventet løn. Men når der også tages hensyn til, at de i tabel 3.1 nævnte faktorer også påvirker jobsøgetilbøjeligheden, bidrager den forventede løn ikke med yderligere forklaringsbidrag.

Ved brug af Poisson-regressionsanalyse⁸⁾ analyseres intensiteten i lediges jobsøgning ved brug af oplysningen om, hvor mange timer ledige har søgt job inden for den seneste måned. Ledige, som ikke oplyser at være jobsøgende på interviewtidspunktet, tillægges 0 timers jobsøgning inden for den seneste måned.⁹⁾ Udfaldsrummet for denne heltallige responsvariabel fremgår af tabel 2.7 og 2.8.

Resultaterne af analysen er ret komplekse, hvorfor resultaterne er henlagt til bilagstabel 3, men kommenteres i hovedtræk her. Som responsvariablen er dannet, må man forvente, at resultaterne af analysen er en nuancering af resultaterne fra analysen af jobsøgetilbøjeligheden, hvilket også er tilfældet.¹⁰⁾ For det første viser resultaterne, at blandt de forsikrede har midaldrende det højeste timeforbrug. Blandt kontanthjælpsmodtagerne sker der et markant fald i jobsøgeintensiteten ved det fyldte 25. år. Kommunernes lavere aktiveringsforpligtelse over for de ældre kontanthjælpsmodtagere må være en medvirkende årsag til dette.

For det andet er betydningen af erhvervsuddannelse afhængig af både køn og forsikringsforhold. Ledige kontanthjælpsmodtagere med en langvarig erhvervsuddannelse har markant højere månedlige timeforbrug i sammenligning med ledige uden erhvervsuddannelse eller med lærige-/efg-uddannelser. Det gælder også for forsikrede ledige, men forskellene er ikke videre markante. Med

---

8) Poisson-regressionsanalyse er fx udførligt beskrevet i Winkelmann (1997).

9) Dette sker, fordi sådanne ledige ikke spørges om omfanget af timeforbruget i forbindelse med jobsøgning.

10) Resultaterne af analysen præsenteres på en tilsvarende måde, som i tabel 3.1, dog med den forskel, at hvor $\text{Exp}(b)$ i den logistiske regressionsanalyse angiver oddsratio, angiver samme udtryk i en Poisson-regression, hvad man skal multiplicere referencekategoriens estimerede timeforbrug med for at nå frem til den pågældende kategoris estimerede timeforbrug.

en given varighed af erhvervsuddannelse har mandlige ledige højere timeforbrug på jobsøgning end kvindelige ledige.

Mens ledighedens varighed ikke påvirker jobsøgetilbøjeligheden, påvirker den derimod jobsøgeintensiteten målt ved timeforbruget. Effekten beror dog på forsikringsforholdet. Kontanthjælpsmodtagernes søgeintensitet er faldende inden for de første 2 år, hvorefter den ikke falder nævneværdigt. Forsikrede ledige har en forholdsvis lav søgeintensitet det første ½ år, efter de har forladt et job, hvorefter søgeintensiteten ligger på et højere niveau det efterfølgende ½ år, hvorefter den atter falder. Efter 2 år falder søgeintensiteten ikke videre. Det kan imidlertid heller ikke påvises, at søgeintensiteten er stigende for forsikrede ledige, når de nærmer sig varighedsbegrænsningen for ophold i dagpengesystemet, som efter de dagældende regler var 7 år.

Både hvad angår jobsøgetilbøjeligheden og søgeintensiteten, er ledige i aktivering (kursus eller uddannelse) mindre jobsøgende end arbejdsløse, ligesom ledige på orlov og personer, som definerer sig selv som ude af arbejdsmarkedet, er meget mindre jobsøgende end arbejdsløse.

Pasningsforholdet omkring det yngste hjemmeboende barn påvirker foruden jobsøgetilbøjeligheden også timeforbruget i forbindelse med jobsøgning, men påvirkningen er afhængig af forsikringsforholdet. Imidlertid er det også nødvendigt samtidigt at tage hensyn til, at antallet af hjemmeboende børn påvirker timeforbruget afhængigt af den lediges køn. Resultaterne kan sammenfattes på følgende vis: Uanset køn, forsikringsforhold og evt. pasningsforhold bruger ledige med 3 børn mindst tid på jobsøgning. Kvinder med 2 eller 4 hjemmeboende børn bruger – uanset forsikringsforhold – mindre tid på jobsøgning end tilsvarende mænd. Blandt forsikrede er ledige uden hjemmeboende børn blandt de mest jobsøgende, men blandt kontanthjælpsmodtagere anvender personer, hvis yngste hjemmeboende barn er over 12 år, mere tid på jobsøgning end både kontanthjælpsmodtagere uden hjemmeboende børn og tilsvarende forsikrede ledige.

Ved analysen af jobsøgetilbøjeligheden, jf. tabel 3.1, viste det sig, at mænd, hvis yngste barn passes hjemme, er mest tilbøjelige til at være jobsøgende. Ovennævnte supplerende analyser af timeforbruget må forstås derhen, at sådanne mænd ikke bruger tilsvarende flere timer på at søge job, selv om de nok bekræfter at være jobsøgende.

3.3. Analyse af jobparathed

I tabel 3.2 fremlægges resultatet af en kausalanalyse af jobparathed målt ved, om ledige tilkendegiver, at de kan påbegynde et job inden for 1 uge. Grænsen på 1 uge har selvfølgelig en arbitrær karakter, men er valgt, fordi der kun er en beskedent andel, som svarer i kategorierne: *“inden for 2 uger”* og *“inden for 1 måned”*, jf. tabel 2.2 og 2.3. Personer, som ikke er jobsøgende, bliver også spurgt om, hvornår de kan påbegynde et arbejde. Resultaterne fortolkes på samme måde som i tabel 3.1.

Hvis vi begynder bag fra i tabellen med de arbejdsmarkedsorienterede faktorer, ser man, at selv når andre forhold tages i betragtning, er aktiverede ledige meget mindre jobparate end ikke-aktiverede ledige. Ledige i jobtræning er de mindst jobparate blandt de aktiverede, hvilket der også er ansættelsesretlige grunde til, idet de følger de almindelige regler for fratrædelse. Aktiverede, som deltager i kurser eller uddannelse, er ikke retligt forhindret i at forlade dette før afslutning, hvis de søger og får tilbudt et job. Når de så alligevel har en meget lavere jobparathed, er det formentlig udtryk for en bevidst prioritering fra deltagernes side. Ledige på orlov og ledige, som definerer sig selv ud af arbejdsmarkedet, har naturligvis en meget lavere jobparathed.

Noget overraskende viser det sig, at ledige, som har fået udarbejdet en individuel handlingsplan, har en lavere jobparathed, end de ledige som (endnu) ikke har en handlingsplan. Overraskelsen skyldes bl.a., at der jo er korrigeret for ledige, som er i aktivering, og som jo netop alle har handlingsplaner. Taget for pålydende synes ledige at reducere deres jobparathed, når de får en hand-

Tabel 3.2.

Estimerede koefficienter fra den logistiske regressionsanalyse af jobparatheden (kunne påbegynde et job inden for 1 uge).

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Konstant	2,01	0,38		0,0001
Forsikringsforhold * Antal hjemmeboende børn:				0,09
<i>Forsikret:</i>				
1 barn	-1,46	0,75	0,23	0,05
2 børn	-1,29	0,75	0,27	0,08
3 børn	-1,57	0,83	0,21	0,06
4 eller flere børn	-1,16	0,99	0,31	0,24
Ingen hjemmeboende børn	-1,44	0,55	0,24	0,01
<i>Kontanthjælp:</i>				
1 barn	-1,36	0,68	0,26	0,05
2 børn	-0,83	0,76	0,44	0,27
3 børn	-0,22	1,59	0,80	0,88
4 eller flere børn	-3,20	1,41	0,04	0,02
Ingen hjemmeboende børn	0			
Samlivsforhold:				0,005
Samlever	1,38	0,53	3,97	0,01
Ægtefælle	2,10	0,55	8,17	0,002
Alene	0	0		
Køn * Pasning af yngste barn:				0,002
<i>Kvinde:</i>				
Ingen hjemmeboende børn	-0,74	0,19	0,48	0,0002
Offentlig pasning	-0,55	0,52	0,58	0,29
Yngste barn over 12 år	-0,33	0,54	0,72	0,54
Personen selv eller ægtefælle/samlever	-1,21	0,56	0,30	0,03
<i>Mand:</i>				
Ingen hjemmeboende børn	0			
Offentlig pasning	-0,61	0,58	0,54	0,29
Yngste barn over 12 år	-0,32	0,65	0,73	0,63
Personen selv eller ægtefælle/samlever	0			

(fortsættes)

Tabel 3.2.

Fortsat.

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Forsikringsforhold * Ægtefælles/ samlevs hovedbeskæftigelse:				0,02
<i>Forsikret:</i>				
Alene	1,67	0,56	5,30	0,003
Arbejdsløs/aktiveret	0,33	3,34	1,39	0,33
Hjemmearbejde, orlov, pension, uddannelse	-0,30	0,27	0,74	0,27
Erhvervsarbejde	0			
Individuel handlingsplan:				
Har individuel handlingsplan	-0,38	0,16	0,68	0,02
Har ej individuel handlingsplan	0			
Hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet:				0,0001
Jobtræning	-2,35	0,22	0,10	0,0001
Særlig tilrettelagt jobtræning	-1,89	0,36	0,15	0,0001
Kursus eller uddannelse	-1,89	0,21	0,16	0,0001
Orlov fra ledighed	-4,10	0,46	0,02	0,0001
Uden for arbejdsstyrken	-3,50	0,37	0,03	0,0001
Arbejdsløs	0			
Erhvervsuddannelse * Varighed af fravær fra beskæftigelse:				0,04
N=1323 P=836/1323=0,63				

lingsplan, men handlingsplaners oprettelse reducerer ikke deres jobsøgetilbøjelighed, jf. ovenfor.

Lad os herefter gå over til de mere husstandsorienterede faktorer. Betydningen af børn i husstanden gør sig gældende dels ved deres antal, dels ved pasningsforholdet omkring det yngste barn. Betydningen af antal hjemmeboende børn afhænger imidlertid af forsikringsforholdet og omvendt. Som referencekategori er der valgt en kontanthjælpsmodtager uden hjemmeboende børn. Man ser

for det første, at en forsikret ledig med eller uden børn er markant mindre jobparat end en tilsvarende kontanthjælpsmodtager. Kontanthjælpsmodtagere med 1 eller 4 børn er også markant mindre jobparate.

Vedrørende betydningen af pasningen af et evt. yngste barn gælder det, at hvis der er tale om en mandlig ledig, er det uden afgørende betydning, om manden har hjemmeboende børn, eller den yngste er i offentlig pasning eller passes derhjemme. Er der tale om en kvindelig ledig, er hun markant mindre jobparat end mænd, især hvis der er et barn, som passes hjemme. Kvinder, hvis yngste barn er i offentlig pasning, eller hvis yngste barn er over 12 år, er nemlig ikke afgørende mindre jobparate end mænd. Disse sammenhænge tyder på, at der er tale om bevidste samtidige valg af arbejdsudbud og typen af børnepasning.

Betydningen af en evt. ægtefælle/samlever og dennes hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet afhænger af forsikringsforholdet på en kompleks måde. Lad os begynde med, hvordan betydningen af ægtefællens/samleverens hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet afhænger af forsikringsforholdet og omvendt. Er den ledige forsikret og alene, er vedkommende meget mere jobparat, end hvis vedkommende havde en ægtefælle/samlever, som havde erhvervsarbejde eller var arbejdsløs/aktiveret eller uden for arbejdsstyrken af forskellige årsager. Er den ledige derimod kontanthjælpsmodtager, er det markant hæmmende for jobparatheden at have en ægtefælle/samlever, som er arbejdsløs/aktiveret, i sammenligning med en situation hvor kontanthjælpsmodtageren var alene, eller vedkommende ægtefælle/samlever havde erhvervsarbejde eller var uden for arbejdsstyrken af forskellige årsager.

Betydningen af at have en samlever/ægtefælle fremgår af faktoren samlivsforhold, men for rigtigt at forstå betydningen skal det sammenholdes med den netop beskrevne betydning af ægtefællens/samleverens hovedbeskæftigelse. Uden at gå i detaljer bliver konklusionen, at forsikrede lediges jobparathed ikke afhænger af deres samlivsforhold. For kontanthjælpsmodtagerne gælder det

derimod, at kontanthjælpsmodtagere, hvis ægtefælle har erhvervsarbejde, er markant meget mere jobparate end enlige kontanthjælpsmodtagere. Kontanthjælpsmodtagere, hvis samlever har erhvervsarbejde, er også mere jobparate end enlige kontanthjælpsmodtagere, men ikke i så udpræget grad som gifte. Denne sammenhæng afspejler formentlig ægtefællers gensidige forsørgelsesforpligtigelse.

Man skal også i den forbindelse notere sig, at jobparatheden ikke afhænger af lediges alder. Varigheden af fravær fra beskæftigelse har heller ikke nogen klar sammenhæng med jobparathed, idet sammenhængen afhænger af, hvilken erhvervsuddannelse ledige har. Da sammenhængen er ret usystematisk, anføres blot afslutningsvis i tabellen, at der er en signifikant vekselvirkning.

3.4. Analyse af lediges maksimale daglige transporttid

Den maksimale daglige transporttid tur retur er et væsentligt aspekt af lediges fleksibilitet i arbejdsudbuddet. Ganske vist har der i mange år eksisteret et krav om, at ledige skulle acceptere at påtage sig arbejde med indtil 3 timers samlet daglig transporttid, men når ledige får mulighed for selv at bestemme, foretrækker de fleste meget kortere transporttid, jf. tabel 2.2.

Selv om responsvariablen – maksimal transporttid – har en ordinal karakter, jf. tabel 2.2, har vi alligevel i denne sammenhæng valgt at omdanne variabelen til en binær responsvariabel, hvor det er afgørende om transporttiden overskrider 1 time eller ej. Denne grænseværdi vælges, fordi ca. halvdelen af de ledige vil acceptere indtil 1 times daglig transporttid. Resultaterne af den kausale analyse fremgår af tabel 3.3.

Sammenhængen mellem baggrundsfaktorer og maksimale transporttid er forholdsvis simpel. Hvis vi begynder ovenfra i tabellen, ser man, at kvinder er mere tilbøjelige til at have en maksimal transporttid under 1 time end mændene. Dernæst fremgår det, at ledige, som ikke har hjemmeboende børn, eller hvis yngste hjemmeboende barn er mere end 12 år, er mere tilbøjelige til at accep-

Tabel 3.3.

Estimerede koefficienter fra den logistiske regressionsanalyse af villigheden til at påtage sig en maksimal daglig transporttid (tur/retur) på indtil 1 time.

Variable	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Konstantled	1,86	0,41		0,0001
Køn:				
Kvinde	0,32	0,14	1,37	0,02
Mand	0			
Yngste barns pasningsforhold:				
Ingen hjemmeboende børn	-0,50	0,23	0,61	0,03
Offentlig pasning	0,06	0,25	0,94	0,81
Yngste barn over 12 år	-0,86	0,28	0,42	0,002
Passes af personen selv eller ægtefælle/samlever	0			
Alder:				
18-20 år	-1,24	0,38	0,29	0,001
21-24 år	-1,37	0,25	0,25	0,0001
25-30 år	-0,93	0,22	0,39	0,0001
31-40 år	-0,57	0,20	0,56	0,005
41-50 år	-0,31	0,19	0,73	0,12
51-60 år	0			
Erhvervsuddannelse:				
Lærling/efg-udd. m.v.	-0,35	0,14	0,70	0,01
Lang videregående udd.	-1,10	0,26	0,33	0,0001
Ingen erhvervsudd.	0			
Hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet:				
Jobtræning	0,14	0,19	1,15	0,47
Særlig tilrettelagt jobtræning	-0,53	0,40	0,59	0,21
Kursus eller uddannelse	-0,53	0,21	0,59	0,01
Orlov fra ledighed	0,12	0,27	1,13	0,65
Uden for arbejdsstyrken	0,16	0,32	1,17	0,61
Arbejdsløs	0			
Forventet løn ved beskæftigelse	$5,38 \cdot 10^5$		1	0,003
	N=1.163	P=0,5		

tere over 1 times daglig transporttid end ledige, hvis yngste barn er i offentlig pasning eller passes derhjemme.

Det fremgår dernæst, at ledige er mere immobile med alderen. Jo ældre ledige er, desto mindre tilbøjelige bliver de til at acceptere en daglig transporttid over 1 time.

Sammenhængen med erhvervsuddannelse er også ganske klar. Ledige med en længerevarende erhvervsuddannelse er mest tilbøjelige til at acceptere en daglig transporttid over 1 time, efterfulgt af ledige med en mellemlang erhvervsuddannelse. Ledige uden erhvervsuddannelse har den laveste fleksibilitet på dette punkt.

Lediges hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet påvirker lediges maksimale daglige transporttid på den måde, at aktiverede på kursus/uddannelse er mere tilbøjelige til at acceptere en daglig transporttid over 1 time. Herved afviger kursisterne fra ikke-aktiverede, men også fra aktiverede i jobtræning.

Endelig fremgår det, at personer er mere tilbøjelige til at acceptere en transporttid over 1 time, jo højere løn de forventer at kunne få i tilfælde af beskæftigelse, hvilket er en ganske forventelig sammenhæng.

Varigheden af den periode, hvor de interviewede har været uden beskæftigelse, har ikke betydning for villigheden til at påtage sig transporttid over 1 time.

3.5. Lediges tilbøjelighed til at påtage sig et job med dårligere løn eller arbejdsvilkår

Et meget væsentligt aspekt af lediges arbejdsudbud er deres fleksibilitet i lønkrav og kravene til arbejdsvilkår. Dette aspekt er i undersøgelsen belyst dels ved deres reservationsløns, som blev udføreligt beskrevet i kapitel 2, dels ved deres villighed til at nedsætte kravene til løn eller arbejdsvilkår. Sidstnævnte forhold søges indkredset ved at stille følgende spørgsmål til alle, uanset hvad de måtte have svaret på andre spørgsmål: *“Er De villig til at tage et*

job med dårligere løn eller arbejdsvilkår, end hvad De er blevet uddannet til eller har erfaring med tidligere, hvis De til gengæld kan komme i arbejde?" Man kan svare ubetinget ja eller nej, men man kan også svare betinget: *"Ja, kun hvis jeg blev tvunget hertil af AF/kommunen"*, hvilket godt 10 pct. gør. 37 pct. svarer ubetinget ja, mens knap halvdelen svarer ubetinget nej. Kun 2 pct. svarer *"ved ikke"*, og under 1 pct. afviser helt at forholde sig til spørgsmålet. Meget tyder på, at spørgsmålet er blevet forstået, og at de ledige finder spørgsmålet relevant. Svarfordelingen er ret identisk med besvarelserne fra langtidsledige, jf. Bach (1998).

Selv om der stort set ikke er noget oplysningsbortfald på spørgsmålet, udelukker det ikke alle metodiske problemer. Taget for pålydende forudsætter besvarelse af spørgsmålet nemlig, enten at svarpersonen mener sig uddannet til et job(område) eller har erfaring med et job(område). Personer uden erhvervsuddannelse, som endnu ikke har haft beskæftigelse, har ikke i samme grad som andre et referencepunkt ved besvarelse af spørgsmålet. Formentlig mener sådanne personer, at de i kraft af deres folkeskoleuddannelse er i stand til at varetage ufaglærte job og job, som ikke nødvendigvis kræver faglært arbejdskraft.

Et andet metodisk forhold vedrører præcisionen i beskrivelsen af de forhold, inden for hvilke villigheden til fleksibilitet ønskes belyst. De to centrale ord er *"løn"* og *"arbejdsvilkår"*. Mens løn nok er rimelig håndgribeligt, overlades ordet arbejdsvilkår mere til individuel forståelse. I besvarelsen af spørgsmålet kan der ikke sondres imellem de to aspekter. Man ved derfor ikke, om en besvarelse primært refererer til løn eller arbejdsvilkår.

Svaret på spørgsmålet om villighed til at påtage sig arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår skal også ses i sammenhæng med, om ledige formoder, om de hurtigt kunne komme i arbejde, hvis de nu også udviste villighed til at påtage sig et sådant arbejde. For at belyse denne problemstilling stillede man også de ledige følgende spørgsmål: *"Tror De, at De meget hurtigt ville kunne komme i arbejde, hvis De var villig til at tage et hvilket som helst job?"* I bi-

lagstabel 2 fremlægges sammenhængen mellem besvarelsen af de to spørgsmål. For de forsikrede er vurderingen, af hvor hurtigt man kunne komme i arbejde, hvis man var villig til at påtage sig et hvilket som helst job, uafhængigt af om man vil påtage sig et job med dårligere løn eller arbejdsvilkår. Knap halvdelen af de forsikrede vurderer, at man ikke kan komme i arbejde hurtigere ved at ville påtage sig et dårligere arbejde. For kontanthjælpsmodtagerne gælder det, at blandt de ca. 40 pct. af kontanthjælpsmodtagerne, som er villige til at tage et dårligere job, er der færre, som mener, at det hurtigere ville bringe dem i arbejde, i sammenligning med den gruppe kontanthjælpsmodtagere som ikke ønsker at påtage sig dårligere job. Noget tyder altså på, at de kontanthjælpsmodtagere, som har sværest ved at komme i arbejde, bl.a. derfor bliver nødsaget til at udvise fleksibilitet ved at påtage sig dårligere job. Dette afspejler selvfølgelig en rationalitet, som også fremtræder på anden måde senere i rapporten. Blandt den mindre gruppe af kontanthjælpsmodtagere på ca. 10 pct., som kun vil påtage sig dårligere job, hvis kommunen pålægger dem at gøre det, vurderer hele 75 pct. selv, at det hurtigere vil kunne bringe dem i arbejde.

Resultaterne fra den kausale analyse fremgår af tabel 3.4. Man ser for det første, at villigheden til at påtage sig job med dårligere løn eller arbejdsvilkår er markant lavere for de over 50-årige, mens der ikke er større forskel mellem de øvrige aldersgrupper.

De husstandsorienterede faktorer er repræsenteret ved to forhold: samlivsforhold og evt. ægtefælles/samlevers hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet. Betydningen af samlivsforholdet afhænger dog af personens køn. Gifte mænd er valgt som referencepersoner. Mænd, som er samlevende, afviger ikke markant fra gifte mænd. Mænd, som bor alene, og kvinder – uanset samlivsforhold – er imidlertid markant mindre villige til at påtage sig job med dårligere løn eller arbejdsvilkår. I den forbindelse skal det bemærkes, at det også har været undersøgt, om antal hjemmeboende børn og evt. yngste barns pasningsforhold på nogen måde havde indflydelse på den undersøgte fleksibilitet. Det har ikke kunnet påvises. Der er derfor ikke noget, der taler for, at den gennemgående for-

Tabel 3.4.

Estimerede koefficienter fra en logistisk regressionsanalyse af villigheden til at påtage sig et job med dårligere løn eller arbejdsvilkår for at komme i arbejde.

Variable	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Konstantled	0,68	0,44		
Alder:				0,10
18-20 år	0,42	0,41	1,52	0,31
21-24 år	0,58	0,27	1,78	0,03
25-30 år	0,54	0,22	1,72	0,02
31-40 år	0,54	0,20	1,72	0,01
41-50 år	0,41	0,20	1,51	0,04
51-60 år	0			
Køn * Samlivsforhold:				0,0001
<i>Kvinde:</i>				
Alene	-1,02	0,25	0,36	0,0001
Samlever	-0,82	0,25	0,44	0,002
Ægtefælle	-1,08	0,22	0,34	0,0001
<i>Mand:</i>				
Alene	-0,91	0,24	0,40	0,0002
Samlever	-0,28	0,29	0,76	0,35
Ægtefælle	0			
Ægtefælles/samlevers hovedbeskæftigelse:				0,005
Arbejdsløs/aktiveret	-0,59	0,25	0,55	0,02
Hjemmearbejde, orlov, pension, uddannelse	-0,66	0,25	0,52	0,01
Erhvervsarbejde	0			
Forsikringsforhold * Erhvervsuddannelse:				0,008
<i>Forsikret:</i>				
Lærlinge/efg-udd. m.v.	-0,03	0,25	0,97	0,90
Lang videregående udd.	0,26	0,33	1,30	0,41
Ingen erhvervsudd.	-0,43	0,25	0,65	0,08

(fortsættes)

Tabel 3.4.**Fortsat.**

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
<i>Kontanthjælp:</i>				
Lærlinge/efg-udd. m.v.	0,35	0,51	1,63	0,49
Lang videregående udd.	-1,38	0,87	0,25	0,11
Ingen erhvervsudd.	0			
Jobsøgning:				0,0001
Søger arbejde	0,67	0,13	1,95	0,0001
Søger ej arbejde	0			
Reservationsløn med sanktioner	-0,0001	0,0000	1	0,002
	N=1181	P=459/1181=3,39		

skellige villighed til fleksibilitet blandt henholdsvis kvinder og mænd er udtryk for forskellig fokusering på nøgleordene løn og arbejdsvilkår. Sidstnævnte kunne dække over arbejdstidsregler, som kunne kollidere med kvinders traditionelle primære ansvar for børnepasning. Forskellen mellem kønnene synes derfor af mere substantiel karakter.

Den evt. ægtefælles/samlevers hovedbeskæftigelse spiller den rolle, at hvis den adspurgte har en ægtefælle/samlever som arbejdsløs/aktiveret, hjemmearbejdende, uddannelsessøgende, pensioneret m.v., er vedkommende mindre fleksibel med hensyn til løn og arbejdsvilkår, end hvis ægtefællen/samleveren har erhvervsarbejde. Dette gælder uanset den adspurgtes køn.

Man kunne formode, at lediges erhvervsuddannelse spillede en rolle for fleksibiliteten alene af den grund, at spørgsmålet i sin formulering lægger op til at sondre mellem personer med eller uden (erhvervs)uddannelse. Kontanthjælpsmodtagere uden erhvervsuddannelse er valgt som referencepersoner. Det fremgår af resultaterne, at forsikrede ligeledes uden erhvervsuddannelse er mindre tilbøjelige til at være fleksible m.h.t. løn og arbejdsvilkår.

Dette forhold beror formentlig på, at forsikrede ledige uden erhvervsuddannelse også hyppigere end tilsvarende kontanthjælpsmodtagere er medlemmer af en fagforening og dermed tilbøjelige til at følge de tariffmæssigt fastsatte løn- og arbejdsvilkår.

Videre viser det sig, at forsikrede med en lang videregående uddannelse og ledige kontanthjælpsmodtagere med en lærlinge/efg-uddannelse er blandt de mest fleksible med hensyn til løn og arbejdsvilkår. Resultaterne giver ikke belæg for, at specialiserede og længerevarende uddannelser fremkalder mindre fleksibilitet, snarere tværtimod.

Endelig påvises det naturlige resultat, at ledige, som bekræfter at være jobsøgende, også er mest indstillede på at være fleksible med hensyn til løn og arbejdsvilkår.

Også meget naturligt påvises det, at jo højere reservationsløns ledige styrer efter, desto lavere er deres villighed til nedadgående fleksibilitet på løn (og arbejdsvilkår).¹¹⁾

Det skal også bemærkes, hvilke forhold der ikke øver indflydelse på lediges fleksibilitet vedr. løn og arbejdsvilkår. Igen har det ingen betydning, hvor lang tid ledige har været borte fra beskæftigelse, eller om de tidligere har været i beskæftigelse. Det har heller ingen betydning, om ledige har fået en handlingsplan, ligesom det ikke har betydning om de på interviewtidspunktet er i aktivering eller ej.

3.6. Analyse af reservationsløns med sanktioner

Vi vil nu fremlægge resultaterne af kausalanalysen af reservationslønnen med sanktioner. Der er også lavet analyser af reservationslønnen uden sanktioner, hvor den resulterende model udviser lidt bedre evne til at forudsige reservationslønnen, end det er tilfældet med nærværende slutmodel for reservationslønnen med sanktio-

---

11) Hvis man fjerner reservationsløns som forklarende variabel, ændres de resterende koefficienter sig ikke nævneværdigt. Noget lignende kan man sige om jobsøgningsvariablen.

ner. Strukturen i resultaterne er imidlertid ret identiske. Der er lavet en ordinær lineær regressionsanalyse. Resultaterne fremgår af tabel 3.5.

Når vi begynder for oven i tabellen, men lige gemmer faktoren alder lidt, fremgår det, at lediges erhvervsuddannelse eller mangel på samme som ventet har indflydelse på reservationslønnen, men betydning af erhvervsuddannelse afhænger af, hvilket stratum vedkommende hidrører fra og omvendt. Sammenhængene er ret komplekse. Man ser for det første, at uanset varigheden af erhvervsuddannelse har ledige i aktivering en næsten ensartet høj reservationsløn. For det andet gælder det, at ikke-aktiverede ledige på 25 år og derover med lærlinge/efg-uddannelse og ledige uden erhvervsuddannelse har nogenlunde ensartede reservationslønninger, som overgår af tilsvarende ledige med en længerevarende uddannelse. For det tredje ses, at faglærte og længerevarende uddannede ledige under 25 år har nogenlunde ensartede reservationslønninger, som ligger markant over tilsvarende ufaglærte unge. For det fjerde ses, at blandt ikkeforsikrede ledige over 25 år har ledige med en lærlinge/efguddannelse som gruppe en af de allerhøjeste reservationslønninger efterfulgt af ufaglærte, og lavest ligger ledige med en længerevarende uddannelse, ja faktisk på niveau med ufaglærte under 25 år.

Lad os vende tilbage til faktoren "*alder*", som står øverst i tabellen. Denne faktor virker korrigerende i forhold til den alderseffekt, som opfanges af undersøgelsens stratifikationsvariabel i sammenhæng med erhvervsuddannelse. Det fremgår, at i gruppen over 25-årige har de 25-30-årige lavere mindstekrav til lønningerne end sammenligningskategorien: 51-60-årige. Blandt mange ældre ledige lønmodtagere er ledighedsprocenterne højere i deres arbejdsområder, men det får dem åbenbart ikke til at sænke deres mindstekrav til lønnen i et evt. job, snarere tværtimod.

Varigheden af fravær fra beskæftigelse spiller en beskedent, om end den forventede, rolle. Når først ledigheden har varet mere end 2

Tabel 3.5.

Estimerede regressionskoefficienter fra analyse af den laveste månedsløn for et arbejde, hvis understøttelsen blev stoppet, hvis arbejdet ikke påbegyndes (reservationsløn med sanktioner). Kroner.

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Konstantled	8.470	1.260	0,0001
Alder:			0,24
18-20 år	-645	983	0,51
21-24 år	-66	806	0,93
25-30 år	-682	298	0,02
31-40 år	-351	265	0,19
41-50 år	-180	261	0,49
51-60 år	0		
Erhvervsuddannelse * Strata:			0,0001
<i>Fuldført lærlinge/efg-udd. m.v.:</i>			
Forsikrede i aktivering	3.866	1.079	0,0004
Forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	3.797	1.050	0,0003
Under 25 år	2.543	703	0,0003
Ikke forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	5.469	1.283	0,0001
Under 25 år	1.915	1.843	0,30
<i>Langvarig videregående udd.:</i>			
Forsikrede i aktivering	3.797	1.199	0,0016
Forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	5.896	1.083	0,0001
Under 25 år	2.333	1.977	0,24
Ikke forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	226	1.472	0,88
Under 25 år	0		
<i>Ingen erhvervsuddannelse:</i>			
Forsikrede i aktivering	3.326	1.036	0,0014
Forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	3.517	1.055	0,0009
Under 25 år	0		
Ikke forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	3.350	1.191	0,005
Under 25 år	358	955	0,71

(fortsættes)

Tabel 3.5.

Fortsat.

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Varighed af fravær frabeskæftigelse:			0,02
0-6 måneder	-72	346	0,84
7-12 måneder	0		
1-2 år	-355	274	0,20
2-4 år	-841	271	0,002
4-8 år	-710	305	0,02
Over 8 år	-678	431	0,12
Ikke tidligere haft arbejde	-22	397	0,96
Køn * Strata:			0,0001
<i>Kvinde:</i>			
Forsikrede i aktivering	-751	355	0,035
Forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	-1.481	235	0,0001
Under 25 år	423	723	0,55
Ikke forsikrede arbejdsløse			
25 år og mere	-1.704	705	0,016
under 25 år	-481	600	0,42
Mand (uanset strata)	0		
Samlivsforhold * Forsikringsforhold:			0,06
<i>Samlever:</i>			
Forsikrede	1.612	996	0,11
Kontanthjælpsmodtager	2.130	794	0,007
<i>Ægtefælle:</i>			
Forsikrede	216	889	8,81
Kontanthjælpsmodtager	1.135	918	0,22
Alene (uanset understøttelsesform)	0		
Husstandsindkomst * Samlivsforhold:			0,0004
Samlever	0,0175	0,0276	0,53
Ægtefælle	0,0617	0,0183	0,0008
Alene	0,1802	0,0670	0,0007

(fortsættes)

Tabel 3.5.**Fortsat.**

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Hovedbeskæftigelse på interview-tidspunktet * Strata: ¹⁾			0,01
Særlig tilrettelagt jobtræning og ikke forsikret 25 år og mere	-3.613	1.188	0,0024
Uden for arbejdsstyrken og forsikret under 25 år	6.543	1.227	0,0001
Arbejdsløs og forsikret under 25 år	0		
	N=1.092	R ² =0,25	$\bar{Y}$ =12.261

1) Kun 2 kombinationer af kategorier afviger fra referencekategorien, hvorfor de af pladshensyn ikke vises.

år, sænker ledige også reservationslønnen. Der er ikke nogen forskel på, i hvilket omfang forsikrede og kontanthjælpsmodtagere sænker reservationslønnen, efterhånden som ledigheden varer ved.

Kvinder har gennemgående lavere reservationsløn end mænd, men det gælder ikke generelt, idet forskellen afhænger af undersøgelsens stratifikationsvariabel. Hovedgruppen af kvinder er forsikrede arbejdsløse på 25 år og derover, og de har markant lavere reservationsløn end mænd. Også de aktiverede forsikrede kvinder har – om end ikke så udpræget – lavere reservationsløn end mænd. Når kvinderne som hovedgruppe har lavere reservationsløn end mændene, er den lavere markedsløn for kvinder den mest nærliggende og rationelle forklaring.

De husstandsorienterede faktorer er repræsenteret ved samlivsforhold, hvis indflydelse på reservationslønnen afhænger af forsikringsforholdet. Personer, som bor alene uanset deres forsikringsforhold, er valgt som referencepersoner. Med den valgte parameterisering fremgår det direkte, at samlevende kontanthjælpsmodtagere har en meget højere reservationsløn end aleneboende kontanthjælpsmodtagere. Den nærliggende forklaring på dette kan være den højere indtjeningskapacitet,

som der dermed er i husholdningen. Gifte kontanthjælpsmodtageres reservationsløn er der derimod større forhåndsinteresse omkring. Man skulle formode, at deres reservationsløn ligger under de samlede kontant- hjælpsmodtageres. Det gør den også, men den ligger ikke statistisk signifikant under. Den er heller ikke statistisk signifikant forskellig fra de enlige kontanthjælpsmodtageres reservationsløn. På grund af ægtefællers gensidige forsørgelsesforpligtigelser skulle man formode, at gifte kontanthjælpsmodtagere også havde lavere reservationsløn end enlige.¹²⁾ Når det ikke er tilfældet, kan det skyldes, at de gifte kontanthjælpsmodtagere, som faktisk bliver ledige, er mennesker, som i forvejen havde vurderet ledighed som ret usandsynlig for dem, og fordi de vurderede at være relativt efterspurgt arbejdskraft. Kun 11 pct. af kontanthjælpsmodtagerne er gifte.

I undersøgelsen har man også spurgt til husstandsindkomsten med spørgsmålet: *“Hvor stor en indkomst har De og Deres evt. ægtefælle samlever alt i alt for tiden om måneden før skat?”* Kun 6 pct. svarer *“ved ikke”*. Dette mål for husstandsindkomsten må man forvente har en positiv påvirkning af reservationslønnen. Det er også tilfældet for gifte og enlige ledige. Størst afsmittende virkning har en ekstra krone i husstandsindkomsten for enlige, derved at den forøger reservationslønnen med 18 øre. For gifte ledige betyder en ekstra krone blot en forhøjelse på 6 øre. For de enlige er husstandsindkomst jo lig med egen indkomst og typisk identisk med understøttelse. Taget for pålydende viser resultatet jo blot, at understøttelsesniveauet er med til at fastlægge reservationslønnen på forudsigelig vis.

Lediges hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet har også betydning, om end det afhænger af, hvilket af undersøgelsens strata vedkommende ledige hidrører fra. To grupper afviger markant fra referencekategorien som er forsikrede arbejdsløse under 25 år: 1. Kontanthjælpsmodtagere på 25 år og derover, som er placeret i særlig tilrettelagt jobtræning, har en markant lavere reservationsløn end referencepersonerne. 2. Forsikrede, som definerer sig selv ud af arbejds-

---

12) De omtalte koefficienter forbliver næsten uforandrede af at udelade den efterfølgende faktor: Husstandsindkomst*Samlivsforhold

markedet, reagerer åbenbart også ved at tilkendegive, at de skal have en ganske høj løn for at påtage sig et arbejde.

Nu kunne man også fristes til at spørge, om lediges reservationsløninger ikke er positivt korreleret med, hvilken løn de forventer at få i tilfælde af beskæftigelse. Det er helt afgjort tilfældet, selv når der tages hensyn til den påvirkning, som de i tabel 3.5 nævnte faktorer allerede udøver.¹³⁾ Denne sammenhæng er imidlertid meget naturlig og er vel mest udtryk for, at ledige er ganske konsistente i deres jobsøgeadfærd, men indeholder alligevel ikke nogen yderligere interessante informationer, idet man naturligt vil spørge, hvad der påvirker lediges forventede løn.

---

13) Denne koefficient er 0,31.

Lediges efterfølgende placering, offentligt forsørget eller selvforsørgende

4.1. Omfanget af lediges efterfølgende offentlige understøttelse

Der knytter sig megen opmærksomhed til lediges efterfølgende placering på arbejdsmarkedet, og til i hvilken grad ledige forbliver på offentlig understøttelse, af hvilken karakter det end måtte være. Et af undersøgelsens overordnede temaer er, om lediges evt. tilkendegivelser om fleksibilitet i arbejdsudbuddet påvirker, om ledige bliver selvforsørgende, og hvor hurtigt dette evt. sker. I undersøgelsen er der ikke surveyoplysninger om evt. efterfølgende beskæftigelse, men undersøgelsen har været således tilrettelagt, at surveyoplysningerne fra efteråret 1994 efterfølgende har kunnet udbygges ved tilføjelse af nogle registeroplysninger for årene 1995-97, hvilket især drejer sig om sociale og arbejdsmarkedspolitiske ydelser og deres varighed. Med disse oplysninger har man viden om næsten samtlige offentlige ydelser, som har til formål at være indkomsterstøttende som følge af ledighed. Når de forhenværende ledige ikke modtager sådanne ydelser, har vi ingen oplysninger om deres virke. De må derfor være selvforsørgende i form af erhvervsindkomst, modtage uddannelsesstøtte, være forsørget af ægtefælle/familie, en kombination af disse indkomstkilder eller helt andre indkomstarter.

Nedenfor foretager vi en kausalanalyse af varigheden af offentlige, indkomsterstøttende ydelser, som ledige modtager de tre efterfølgende kalenderår efter interviewtidspunktet. Beløbsstørrelserne, som knytter sig til disse varigheder, analyseres ikke. Varighederne knytter sig til følgende ydelser:

1. Kontanthjælp inkl. revalideringsydelse
2. Kontanthjælpsydelser til kommunalt aktiverede

3. Førtidspension
4. Arbejdsløshedsdagpenge
5. Ydelser til forsikrede i aktivering
6. Orlovsydelser
7. Overgangsydelse
8. Efterløn.

Sygedagpenge er ikke medtaget, fordi sådanne også kan modtages som følge af sygdom under beskæftigelse. Man kan ganske vist også gå på orlovsydelse og efterløn fra beskæftigelse, men det vurderes ikke som sandsynligt, at undersøgelsens ledige har været omkring beskæftigelse, før de er endt på en af de to ydelser, og hvis det er tilfældet, er det i forbindelse med vores formål ikke nogen alvorlig metodisk brist.

Det er velkendt, at nogle ydelser kan modtages samtidig, men det forhold forlænger ikke den samlede varighed, hvori der modtages offentlige ydelser¹⁾. I forbindelse med løsning af dette problem, er det en fordel, at varigheden af hver af de ovenfor nævnte ydelser foreligger oplyst månedsvis. Hvis summen af samtlige de respektive varigheder månedsvis overstiger 30 dage, nedsættes den samlede varighed af offentlige ydelser for de respektive måneder til 30 dage. Hermed er overlappingsproblemet minimeret.²⁾ Behovet for denne nedjustering forstærkes af Danmarks Statistiks registreringspraksis, som går ud på, at hvis socialforvaltningen udbetaler kontanthjælp i en given måned, sættes varigheden af kontanthjælp i denne måned i alle situationer til 30 dage uanset beløbets størrelse.

I tabel 4.1 vises hyppigheden af antal måneder, hvor undersøgelsens interviewede ledige modtager de ovenfor omtalte offentlige ydelser. Betraget som hyppighedsfordelinger er de specielle derved, at store andele enten ikke modtager nogen form for understøttelse på noget tidspunkt i året eller modtager offentlig understøttelse hele året. Efter-

-
- 1) Vi stiler altså efter en nettovarighed af offentlige ydelser.
  - 2) De to aktiveringsformer jobtræning og særlig tilrettelagt jobtræning indgår ikke i denne månedsvise sammentælling. Varigheden af de to former har vi opgjort for hvert kalenderår, og deres sum adderes årsvis med summen af varighederne for de øvrige ydelser/aktiviteter. Hvis disse totalsummer så overstiger 360 dage pr. år, nedjusteres der til 360 dage.

Tabel 4.1.

Fordelingen af varigheden af offentlige ydelser i 1995-97, særskilt for forsikrede og kontant-hjælpsmodtagere. Procent.

	Forsikrede			Kontanthjælpsmodtagere		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997
0 dage	5,9	18,4	25,6	17,6	34,0	41,6
Under 1 mdr.	2,5	2,7	3,5	2,8	5,6	2,8
1 mdr. indtil 2 mdr.	3,4	2,8	2,7	3,2	3,6	0,8
2 mdr. indtil 3 mdr.	2,4	2,7	2,7	2,4	3,2	4,0
3 mdr. indtil 4 mdr.	2,5	2,6	2,0	2,4	2,0	2,8
4 mdr. indtil 5 mdr.	3,0	2,7	3,2	2,0	1,6	2,8
5 mdr. indtil 6 mdr.	5,3	3,5	3,1	9,2	2,4	2,4
6 mdr. indtil 7 mdr.	5,4	4,6	2,7	4,4	2,4	1,2
7 mdr. indtil 8 mdr.	4,9	3,5	2,6	5,2	3,6	0,8
8 mdr. indtil 9 mdr.	4,9	3,9	2,5	2,8	2,0	1,2
9 mdr. indtil 10 mdr.	5,4	4,7	2,5	3,6	4,8	4,0
10 mdr. indtil 11 mdr.	11,1	5,6	5,6	7,6	3,6	4,0
11 mdr. indtil 12 mdr.	43,4	42,2	41,1	36,8	31,20	31,6
Beregningsgrundlag	1.276	1.276	1.276	250	250	250

hånden som tiden går, er der relativt flere, som klarer sig helt uden offentlig understøttelse, hvilket er mest udpræget for kontanthjælpsmodtagerne. Den høje andel af forsikrede, som modtager offentlig understøttelse stort set hele året, har sin forklaring i deres adgang til orlov, og overgangsydelse og efterløn for ældre grupperes vedkommende.³⁾

Ud fra en statistisk betragtning lægger responsvariablen – antal dage i året der modtages offentlig understøttelse – ikke umiddelbart op til nogen bestemt statistisk fordeling. Vi har valgt at betone, at det er

3) I Bilagstabel 1 er samtlige interviewede indplaceret i hvert af de tre år, efter hvilken ydelse eller kombination af ydelser de modtager. Man ser tydeligt, at fra 1995 til 1996 sker der en yderligere tilgang på ca. 14 pct. til understøttelseskategorierne: førtidspension, efterløn eller overgangsydelse. Det er formentlig overgangsydelsen, som står for hovedparten af denne tilgang, også fordi tilgangen til ydelsen blev standset primo 1997.

interessant, dels hvem der stort set bliver selvforsørgende hele året, dels hvem der stort set bliver offentligt forsørgede hele året. Derved opstår der en midtergruppe af delvis offentligt forsørgede, som vi ikke opdeler yderligere. Vi har herved omdannet responsvariablen fra en stort set kontinuert variabel til en kategoriel variabel. Vi afgrænser kategorierne ved 60 dage (2 måneder) og 300 dage (10 måneder). Vi analyserer denne responsvariabel som en ikke-ordnet kategoriel variabel.⁴⁾

Modellen opererer med følgende tre sandsynligheder:

p_1 = sandsynlighed for at være offentligt understøttet i 0-2 måneder i året.

p_2 = sandsynligheden for at være offentligt understøttet i over 2 måneder indtil 11 måneder.

p_3 = sandsynligheden for at være offentligt understøttet i 11 måneder eller mere.

I den kausale analyse søger man at forklare eller forudsige sandsynligheden for, at personer med givne karakteristika tilhører en af de tre kategorier. Dette sker ved en multipel logistisk regressionsanalyse, hvor man søger at forudsige, hvorfor personer med givne karakteristika tilhører én af to kategorier frem for en velvalgt tredje (reference)kategori. Som denne referencekategori er kategorien med over 11 måneders offentlig understøttelse valgt. Mere operationelt arbejder den statistiske analyse med en simultan estimation af udtrykkene: $\ln(p_1/p_3)$ og $\ln(p_2/p_3)$, jf. fx det kortfattede bilag i Bach (1987 a) og Bach (1987 b). Maddala (1983) giver en mere grundig statistisk fremstilling.

---

4) Flere andre statistiske modeller har været på tale herunder en Tobit-analyse (censoreret normalfordeling), men normalfordelingsantagelsen forekommer nok lidt søgt med så mange observationer i yderpositionerne især sidst i iagttagelsesperioden. En ordnet kategoriel analyse har også været overvejet, men den forudsætter, at de forklarende variable virker identisk imellem kategorierne, hvilket ikke forekommer oplagt i denne situation.

Omfanget af offentlig understøttelse analyseres for hvert år for sig. Da visse sammenhænge er så marginale, har det været nødvendigt at analysere forsikrede og kontanthjælpsmodtagere særskilt, ligesom kun resultater for de forsikrede fremlægges eksplicit i tabelform.

Resultaterne for året 1995 fremgår af tabel 4.2 og tilhørende tabel 4.2.a. Tabel 4.2 indeholder en grundmodel af faktorer, som i mindst ét af de tre år er med til at forklare variationen i omfanget af offentlig understøttelse. Faktoren erhvervsuddannelse er dog en undtagelse.⁵⁾

Tabel 4.2.a indeholder en oversigt over resultaterne af successivt at supplere grundmodellen med de adfærdsorienterede variable, som i kapitel 3 var genstand for analyser som responsvariable. På tilsvarende måde præsenteres resultaterne for 1996 og 1997 i tabellerne 4.3 og 4.4. Tabellernes koefficienter fortolkes på nogenlunde samme måde, som vi fortolkede koefficienter fra de logistiske analyser i kapitel 3. Parameteriseringen er imidlertid en anden, idet koefficienterne – for de kategorielle variable – summerer til 0. Af pladshensyn har vi imidlertid udeladt oddsratioer.⁶⁾ Hvorvidt en kategori afviger signifikant fra gennemsnittet, fremgår af signifikanssandsynligheden for den pågældende kategori. Lad os se på et eksempel i tabel 4.2. I faktoren “Varighed af fravær fra beskæftigelse” indgår kategorien “2-4 år” med en estimeret koefficient på -0,85, som er signifikant, idet signifikanssandsynligheden er så lav som 0,002. Hermed fremgår det uden videre, at denne kategori af ledige – alt andet lige – har lavere sandsynlighed for at tilhøre gruppen af selvforsørgende frem for at være (næsten) offentligt forsørgt hele året i sammenligning med gruppen af ledige som helhed. Kategorien “0-6 måneder” har koefficienten 0,36, som dog er insignifikant, dvs. den afviger statistisk ikke fra nul. Idet koefficientens fortegn er positivt, angiver den, at denne kategori af

-
- 5) Selv om faktoren erhvervsuddannelse er insignifikant medtages den sammen med andre signifikante baggrundsvariable for at indkredse det arbejdsmarked, hvor vedkommende ledige har mulighed for at opnå beskæftigelse.
  - 6) På grund af parameteriseringen er det lidt mere indviklet at udregne oddsratioer, og fortolkningen bliver lidt anderledes. De udelades derfor. Udregningen og fortolkningen af dem fremgår imidlertid af Hosmer & Lemeshow (1989).

Tabel 4.2.

Estimerede koefficienter fra den logistiske regressions analyse af omfanget af offentlig understøttelse i 1995 for forsikrede.

	ln(P1/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln(P2/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
Konstant	-1,42	0,000	-0,26	0,20	0,0000
<i>Erhvervsuddannelse:</i>					0,80
Lærlinge/efg-udd.	0,22	0,26	0,06	0,55	
Lang videreg. udd.	-0,19	0,52	-0,01	0,95	
Ingen erhvervsudd.	-0,03		-0,05		
<i>Varighed af fravær fra beskæftigelse:</i>					0,005
0-6 mdr.	0,36	0,29	0,58	0,003	
7-12 mdr.	0,24	0,38	0,16	0,33	
1-2 år	0,01	0,96	0,16	0,26	
2-4 år	-0,85	0,002	-0,29	0,04	
4-8 år	-0,11	0,66	-0,26	0,11	
Ikke tidligere haft arbej- de	0,35		-0,35		
<i>Køn:</i>					0,001
Mand	0,43	0,001	0,20	0,01	
Kvinde	-0,43	0,001	-0,20	0,01	
<i>Antal hjemmeboende børn:</i>					0,006
1 barn	0,02	0,93	-0,30	0,04	
2 børn	-0,20	0,46	0,43	0,005	
3 eller flere børn	0,61	0,06	0,001	0,99	
Ingen hjemmeboende børn	-0,43		-0,13		
<i>Samlivsforhold:</i>					0,05
Ægtefælle	-0,15	0,41	-0,18	0,08	
Samlever	0,49	0,01	0,22	0,06	
Alene	-0,34		-0,04		
<i>Alder:</i>					0,0000
18-24 år	0,98	0,003	1,00	0,0000	
25-50 år	0,63	0,01	0,12	0,33	
51-60	-1,61		-1,12		

(fortsættes)

Tabel 4.2.**Fortsat.**

	ln(P1/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln(P2/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
<i>Hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet:</i>					
Jobtræning	0,03	0,92	0,21	0,31	
Særlig tilrettelagt jobtræning	0,95	0,08	0,50	0,24	
Kursus/udd.	-0,19	0,57	0,10	0,63	
Uden for arbejdsstyrken	1,51	0,000	-0,96	0,05	
Orlov fra ledighed	-1,44	0,02	0,29	0,28	
Arbejdsløs	-0,86		-0,14		
					N=1.333

Tabel 4.2.a.**Estimerede koefficienter til successivt inddragne adfærdsplysninger til supplement af grundmodellen i tabel 4.2.**

	ln (p1/p3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln (p2/p3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
<i>1. Timeforbruget på job- søgning seneste måned:</i>	-0,005	0,82	0,019	0,06	0,14
<i>2. Reservationsløn med sanktioner:</i>	$8,2 \cdot 10^{-5}$	0,06	$2,7 \cdot 10^{-5}$	0,36	0,16
<i>3. Jobparathed:</i>					0,02
Inden for 1 uge	-0,39	0,008	-0,007	0,94	
Senere	0,39	0,008	0,007	0,94	
<i>4. Alder * Jobsøgning:</i>					0,17
<i>18-24 år</i>					
Jobsøgende	-0,79		0,58		
Ej jobsøgende	2,11		1,48		
<i>25-50 år</i>					
Jobsøgende	0,79		0,28	0,08	
Ej jobsøgende	0,91		-0,12		
<i>51-60 år</i>					
Jobsøgende	-1,15		-0,98		

ledige estimeres til at have en overnormal sandsynlighed for at tilhøre gruppen af selvforsørgende. Når kategorierne "2-4 år" og "4-8 år" også har knyttet de (næsten) signifikante koefficienter -0,29 og -0,26 til sig, siger det, at sådanne langtidsledige har en markant oversandsynlighed for at være offentligt forsørget stort set hele året i 1995 frem for at være delvist offentligt forsørget. I tabel 4.3 og 4.4 kan man ligeledes se betydningen af at have et bestemt ledighedsomfang bag sig i efteråret 1994. Det fremgår, at betydningen for omfanget af offentlig forsørgelse i 1996 er nogenlunde som betydningen i 1995 om end knap så udpræget. Mens betydningen i 1997 stort set er udvisket.

Inden vi går videre, bemærker vi, at koefficienternes numeriske størrelse angiver, i hvor udpræget grad en kategori af ledige afviger fra gennemsnittet. Koefficientens fortegn angiver, om kategoriens ledige har en oversandsynlighed (+) eller en undersandsynlighed for at tilhøre gruppen af selvforsørgende (p1) eller midtergruppen (p2) frem for referencegruppen af stort set offentligt forsørgede hele året (p3).

Erhvervsuddannelse er også medtaget i tabellerne, fordi man skulle tro, faktoren havde betydning. Det er imidlertid ikke tilfældet. Koefficienterne peger ganske vist i den forventede retning, men usikkerheden på dem er for stor til at opnå statistisk signifikans.

Betydningen af lediges køn synes at have nogenlunde samme retning hen over perioden, om end betydningen synes aftagende. Mandlige ledige synes mere tilbøjelige til at være selvforsørgende eller delvist offentligt forsørgede frem for at være stort set offentligt forsørget hele året.

Antallet af hjemmeboende børn har også betydning, om end strukturen i betydningen ikke er helt intuitiv. Det er nok alligevel tvivlsomt, om den foreliggende analysemetode er egnet til at analysere børns betydning for omfanget af offentlig forsørgelse. Problemet er nok, at antallet af børn kan ændre sig over selv så relativt kort en periode. Det er dog et gennemgående træk, at ledige, som ikke havde

Tabel 4.3. hjemmboende børn i 1994, er relativt mere tilbøjelige til at være
Estimerede koefficienter fra den logistiske regressionsanalyse af omfanget af offentlig under-
støttelse i 1996 for forsikrede.

	ln(P1/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln(P2/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
Konstant	-0,36	0,11	-0,35	0,11	0,16
<i>Erhvervsuddannelse:</i>					0,21
Lærlinge/efg-udd.	0,28	0,03	0,09	0,46	
Lang videreg-udd.	-0,14	0,48	-0,05	0,75	
Ingen erhvervsudd.	-0,14		-0,04		
<i>Varighed af fravær fra beskæfti- gelse:</i>					0,005
0-6 mdr.	0,39	0,13	0,78	0,0003	
7-12 mdr.	0,18	0,38	0,05	0,78	
1-2 år	0,14	0,40	-0,11	0,49	
2-4 år	-0,54	0,003	-0,24	0,11	
4-8 år	0,05	0,78	-0,22	0,22	
Ikke tidligere haft arbejde	-0,12		-0,26		
<i>Køn:</i>					0,01
Mand	0,26	0,005	0,008	0,92	
Kvinde	-0,26	0,005	-0,008	0,92	
<i>Antal hjemmboende børn:</i>					0,03
1 barn	-0,04	0,83	-0,06	0,71	
2 børn	0,31	0,09	0,17	0,31	
3 eller flere børn	0,15	0,59	0,31	0,20	
Ingen hjemmboende børn	-0,42		-0,42		
<i>Samtidsforhold:</i>					0,004
Ægtefælle	-0,14	0,27	-0,27	0,02	
Samlever	0,47	0,0008	0,36	0,006	
Alene	0,33		0,09		
<i>Alder:</i>					0,0000
18-24 år	1,27	0,0000	0,76	0,0003	
25-50 år	0,42	0,006	0,37	0,005	
51-60	-1,69		-1,13		

(fortsættes)

Tabel 4.3.**Fortsat.**

	ln(P1/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln(P2/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
<i>Hovedbeskæftigelse på intervi- ewtidspunktet:</i>					
Jobtræning	0,02	0,92	0,41	0,07	
Særlig tilrettelagt jobtræning	0,94	0,04	0,73	0,14	
Kursus/udd.	0,16	0,51	0,15	0,56	
Uden for arbejdsstyrken	0,39	0,30	-1,02	0,06	
Orlov fra ledighed	-1,01	0,003	-0,27	0,36	
Arbejdsløs	-0,50		0,00		

Tabel 4.3.a.**Estimerede koefficienter til successivt inddragne adfærdsoplysninger til supplement af grundmodellen i tabel 4.3.**

	ln (p1/p3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln (p2/p3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
<i>1. Timeforbruget på jobsøg- ning seneste måned:</i>					
	0,02	0,11	0,02	0,04	0,13
<i>2. Jobsøgning</i>					
Jobsøgende	0,24	0,02	0,26	0,003	0,005
Ej jobsøgende	-0,24	0,02	-0,26	0,003	
<i>3. Villighed til arbejde med dårligere løn eller arbejdsvilkår:</i>					
Villig	0,14	0,11	0,18	0,02	0,05
Ej villig	-0,14	0,11	-0,18	0,02	

Samlivsforholdets betydning er heller ikke intuitivt oplagt, selv om denne faktor nok er forholdsvis stabil over så kort en periode. Hvorfor personer, som er samlevende, synes at være mere tilbøjelige til at være selvforsørgende end gifte og især aleneboende, er ikke klart, heller ikke i relation til analyserne i kapitel 3.

Lediges alder er imidlertid den faktor, som er helt afgørende for omfanget af den offentlige forsørgelse i perioden. Resultatet er det forventelige, at jo ældre ledige er, desto større er sandsynligheden for at være i fuld eller tilnærmelsesvis fuld offentlig forsørgelse hele året frem for at være selvforsørgende eller delvist offentligt forsørget. Det må nødvendigvis bero på, at aldersgruppen af 51-60-årige har adgang til at gå på overgangsydelse og efterløn for de forsikredes vedkommende. For både forsikrede og kontanthjælpsmodtagere er der endvidere større muligheder for at opnå førtidspension.

Den anden helt afgørende faktor er lediges hovedbeskæftigelse i udgangssituationen på interviewtidspunktet. Det, som er udslagsgivende, er, om ledige i udgangssituationen var på en eller anden form for orlov eller havde defineret sig selv ud af arbejdsmarkedet fx ved at være blevet studerende, "skoleelev", langtidssyg, eller allerede i efteråret 1994 at være gået på overgangsydelse. Der gælder naturligvis, at ledige, som var gået på orlov i udgangssituationen, var meget mere tilbøjelige til at være fuldt offentligt forsørget i de tre efterfølgende år end ledige som helhed, og forskellen mellem denne gruppe og de andre ledige indsnævres naturligvis også med tiden, efterhånden som de forlader orlov. Gruppen, som i udgangssituationen definerer sig ud af arbejdsmarkedet, er markant mere tilbøjelig til efterfølgende at være selvforsørgende end gruppen af ledige som helhed, men denne forskel indsnævres også med tiden. Når denne gruppe er mere tilbøjelig til at være selvforsørgende, må det skyldes, at gruppen er domineret af personer, som i udgangssituationen benævner sig studerende og skoleelever.

Vedrørende betydningen af hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet kan der tilføjes, at der er en svag tendens til, at ledige, som var aktiverede i form af jobtræning inkl. særlig tilrettelagt jobtræning, var mere tilbøjelige til at være selvforsørgende frem for fuldt offentligt forsørgede i sammenligning med aktiverede i form af kurser/uddannelser eller arbejdsløse i betydningen ikke-aktiverede. Også denne svage tendens udviskes over årene.

Tabel 4.4.

Estimerede koefficienter fra den logistiske regressionsanalyse af omfanget af offentlig understøttelse i 1997 for forsikrede.

	ln(P1/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln(P2/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
Konstant	0,05	0,80	-0,41	0,09	0,12
<i>Erhvervsuddannelse:</i>					0,12
Lærlinge/efg-udd.	0,11	0,36	0,21	0,11	
Lang videreg. udd.	0,14	0,42	-0,02	0,90	
Ingen erhvervsudd.	-0,25		-0,19		
<i>Varighed af fravær fra beskæftigelse:</i>					0,56
0-6 mdr.	0,26	0,25	0,42	0,08	
7-12 mdr.	-0,13	0,49	-0,02	0,93	
1-2 år	0,19	0,24	0,31	0,08	
2-4 år	0,01	0,93	-0,08	0,63	
4-8 år	0,03	0,86	-0,14	0,47	
Ikke tidligere haft arbejde	-0,36		0,49		
<i>Køn:</i>					0,009
Mand	0,21	0,02	-0,07	0,45	
Kvinde	-0,21	0,02	0,07	0,45	
<i>Antal hjemmeboende børn:</i>					0,0001
1 barn	-0,31	0,07	-0,09	0,56	
2 børn	0,26	0,13	-0,14	0,45	
3 eller flere børn	0,50	0,07	0,88	0,001	
Ingen hjemmeboende børn	-0,45		0,65		
<i>Samlivsforhold:</i>					0,001
Ægtefælle	-0,13	0,25	-0,29	0,02	
Samlever	0,48	0,000	0,32	0,03	
Alene	-0,35		-0,03		
<i>Alder:</i>					0,0000
18-24 år	1,47	0,0000	1,27	0,0000	
25-50 år	0,27	0,05	0,28	0,07	
51-60	-1,74		-1,55		

(fortsættes)

Tabel 4.4.**Fortsat.**

	ln(P1/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln(P2/P3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
<i>Hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet:</i>					0,39
Jobtræning	0,005	0,98	-0,02	0,95	
Særlig tilrettelagt jobtræning	0,61	0,20	0,93	0,06	
Kursus/uddannelse	0,11	0,65	0,03	0,92	
Uden for arbejdsstyrken	0,06	0,86	-0,89	0,11	
Orlov fra ledighed	-0,51	0,10	0,04	0,89	
Arbejdsløs	-0,27		-0,11		

Tabel 4.4.a.**Estimerede koefficienter til successivt inddragne adfærdsplysninger til supplement af grundmodellen i tabel 4.4 for forsikrede.**

	ln (p1/p3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	ln (p2/p3)	Kategoriens signifikans- sandsynlighed	Faktorens signifikans- sandsynlighed
<i>1. Timeforbruget på jobsøgning seneste måned:</i>	0,03	0,02	0,02	0,09	0,07
<i>2. Jobsøgning:</i>					0,004
Jobsøgende	0,24	0,008	0,28	0,004	
Ej jobsøgende	-0,24	0,008	-0,28	0,004	
<i>3. Alder * Villighed til arbejde med dårlige løn eller arbejdsvilkår:</i>					0,84
<i>18-24 år</i>					
Villig	0,58		0,67		
Ej villig	3,12		2,63		
<i>25-50 år</i>					
Villig	0,00		0,01		
Ej villig	0,14		-0,57		
<i>51-60 år</i>					
Villig	-2,29		-1,76		
Ej villig	-1,55		-1,7		

4.2. Variationen i kontanthjælpsmodtageres omfang af offentlig forsørgelse

Tabel 4.1 angiver fordelingen af omfanget af offentlig forsørgelse blandt kontanthjælpsmodtagere i de tre efterfølgende år. Her skal vi blot kort omtale, hvilke faktorer – som i lighed med analysen ovenfor af de forsikrede – der er med til at bestemme, hvilke grupper af kontanthjælpsmodtagere som er tilbøjelige til at blive selvforsørgende eller (næsten) fuldt offentligt forsørget. De gennemførte analyser dokumenteres ikke i form af tabeller, men resultaterne omtales kort. Det gøres bl.a. på denne måde, fordi der blot er 213 kontanthjælpsmodtagere at analysere i sammenligning med mindst 1.000 forsikrede. Det betyder, at det for kontanthjælpsmodtagerne bliver sværere at opnå statistisk signifikans, alene fordi der er færre personer at analysere på. Der kan da også påvises færre sammenhænge, som ud fra traditionelle statistiske betragtninger er markante.

Ét af de sikre resultater er, at ægtefæller er markant mere tilbøjelige til at være selvforsørgende eller delvist offentligt forsørget frem for at være fuldt offentligt forsørget, især i sammenligning med samlevende kontanthjælpsmodtagere. Det er formentlig effekten af ægtefællers gensidige forsørgelsesforpligtigelse, som her viser sig igen.

For det andet har kontanthjælpsmodtageres hovedaktivitet i efteråret 1994 den samme betydning for den efterfølgende forsørgelse som for de forsikrede: Kontanthjælpsmodtagere, som karakteriserer sig selv som studerende, elever m.v., er også langt mest tilbøjelige til at være selvforsørgende (eller modtage SU eller andre uddannelsesydelser) i de tre efterfølgende år. I 1996 og 1997 er kontanthjælpsmodtagere, som i efteråret 1994 var på kursus/uddannelse for ledige, mere tilbøjelige til at være fuldt offentligt forsørgede frem for at være selvforsørgede.

Det skal også lige omtales, at blandt kontanthjælpsmodtagere kan der ikke påvises markant forskel mellem de 18-24-åriges og de 25-60-åriges⁷⁾ omfang af offentlig forsørgelse.⁸⁾

Der er heller ingen markant forskel på kvindelige og mandlige kontanthjælpsmodtageres omfang af offentlig forsørgelse i de tre efterfølgende år.

4.3. Betydningen af de adfædsorienterede faktorer

Som tidligere nævnt er grundmodellen successivt blevet udvidet med de adfædsorienterede faktorer, som i kapitel 3 blev analyseret som responsvariabler. Resultaterne af disse analyser præsenteres i de supplerende tabeller med nummertilføjelsen a.

Det er ganske blandede resultater. Nogle resultater er som forventet; andre er tilsyneladende kontraintuitive, men for det meste er faktorerne uden betydning. Når faktorer er signifikante er det ofte i året umiddelbart efter, nemlig i 1995. Reservationslønnen har overalt positivt fortegn, hvilket indebærer, at jo højere reservationsløn – alt andet lige – desto mere sandsynligt er det, at ledige er selvforsørgende frem for at være fuldt offentligt forsørgede, hvis koefficienterne i det hele taget er signifikante. Betydning af jobparathed er også omvendt af det forventede i 1995. De mest jobparate er også mest tilbøjelige til at være forsørgede det meste af året. Den maksimale daglige transporttid er insignifikant.

Betydningen af at være jobsøgende er i 1996 og 1997 den forventede, nemlig at de jobsøgende er mere tilbøjelige til at være selvforsørgende eller delvist offentligt forsørget.

Faktoren jobsøgning er også af betydning i det nærmeste år 1995, jf. tabel 4.2.a, men er nærmest kontraintuitivt for de unge, uden betydning for den midterste aldersgruppe, og den forventede for de aller-

---

7) Der er kun 4 51-60-årige, der indgår i analysen, derfor den store aldersgruppe: 25-60-årige.

8) Fraværet af statistisk signifikans skyldes ikke, at der er stor usikkerhed på de estimerede koefficienter. Koefficienterne er numerisk ret små.

ældste. Betydningen af at være villig til at påtage sig dårligere lønnet arbejde eller arbejde med dårligere arbejdsvilkår er i 1996 også den forventede. De, som er villige til at udfolde denne form for fleksibilitet, er især også mest tilbøjelige til at være delvist offentligt forsørget frem for at være fuldt offentligt forsørget. I 1997 er betydningen af denne form for fleksibilitet også til stede, men på en måde så betydningen afhænger af den lediges alder. Hvis man lidt kortfattet skal beskrive sammenhængen, som fremgår af tabel 4.4.a, består den i, at de 18-24-årige og de 51-60-årige, som i 1994 var villige til at påtage sig arbejde med dårligere løn og arbejdsvilkår, er de grupper, som er mest tilbøjelige til at være i fuld eller delvis offentlig forsørgelse i 1997. For de 25-50-årige øver tilkendegivelsen i 1994 ikke nogen nævneværdig indflydelse på omfanget af offentlig forsørgelse i 1997.

For kontanthjælpsmodtagerne har tilkendegivelserne i efteråret 1994 stort set ikke nogen betydning for omfanget af offentlig forsørgelse de efterfølgende tre år. I det omfang der er antydninger af sammenhænge, er de ofte kontraintuitive.

De videre konklusioner på disse resultater drøftes i kapitel 1.

Population, stikprøve og opnåede interview

Undersøgelsens population består af registrerede ledige i CRAM og registrerede aktiverede i arbejdsmarkedsstyrelsens AMPO-register i uge 33 1994, hvis alder er større end eller lig med 18 år og mindre end 60 år i uge 33, og som opfylder nedennævnte supplerende betingelser.

Undersøgelsens formål var at indsamle viden om ledighedens sammensætning, hvad angår lediges aktiviteter under ledighed, kontakt med AF/kommunen, jobønsker, fysisk og psykisk tilstand m.v. Det tilstræbtes derfor at udelade korterevarende ledighedsperioder fra undersøgelsen, idet der blandt disse findes skifteledige og midlertidigt hjemsendte. Korterevarende ledighed afgrænses til 3 måneder (13 uger) eller derunder.

Forud for uge 33 (15.-20. august) har forsikrede ledige imidlertid ret til at afholde ferie enten på dagpenge eller med optjente feriedagpenge fra en tidligere arbejdsgiver. Det blev derfor besluttet at afgrænse korterevarende ledighed, som de ledige der ikke har oplevet et ledighedsomfang, som svarer til mindst 13 ugers sammenlagt ledighed inden for en 18-ugers periode, som begynder med uge 16 (18.-24. april) og slutter med uge 33.

Ved at afgrænse længerevarende ledige som personer, der har oplevet en sammenlagt ledighed på mindst 13 uger inden for den nævnte 18-ugers periode, tillades det længerevarende ledige at afholde deres maksimale ferie på 5 uger i sommerperioden. På den anden side vil der være mulighed for, at nogle af de 5 uger skyldes arbejde. For så vidt muligt at undgå at der ligger arbejdsperioder op til uge 33, kræves der også, at populationens ledige skal være fuldt ledige i uge 33.

Populationen afgrænses herefter til registrerede ledige og aktiverede på følgende måde:

Aktiverede:

Alle aktiverede i uge 33 ifølge Arbejdsmarkedstyrelsens AMPO-regi-ster.

Registrerede ledige:

- Personerne skal være fuldt ledige i uge 33 (15.-21. august)
- Personerne skal have en ledighedsgrad på mindst 13/18 inden for de seneste 18 uger sluttende med uge 33.

Desuden skal aktiverede og registrerede ledige opfylde ovennævnte alderskriterium (18-59 år).

Af edb-tekniske kapacitetsmæssige årsager valgte Socialforskningsinstituttet – for så vidt angår de registrerede ledige – kun at få overbragt ca. halvdelen af populationen fra Arbejdsmarkedstyrelsens datafirma med henblik på udvælgelse af stikprøven. Firmaet udvalgte personer med følgende fødselsdatoer: 02, 04, 06, 08, 10, 11, 13, 15, 17, 19, 22, 24, 26, 28, 30. Uanset skudår udvælges der 179 fødselsdage med denne procedure. Imidlertid er populationens individer født i skudår og ikke-skudår. Undersøgelsens population er født over en længere årrække, hvor et gennemsnitligt år indeholder 365,25 dage.

Efter disse afgrænsninger bliver undersøgelsens population som vist i tabel A.

I stikprøven ville man gerne have tilstrækkelig mange repræsenteret fra populationerne af unge ikke-forsikrede ledige og aktiverede. Derfor blev stikprøvestørrelsen for så vidt angår de unge ikke-forsikrede på forhånd fastsat til 200, og de aktiverede blev tilgodeset ved at man tillagde dem den dobbelte udvalgsandsynlighed i sammenligning med de resterende popula-tioner af ledige. Bruttostikprøvens samlede størrelse var på forhånd fastsat til 2.000 personer. Med disse betingelser fik bruttostikprøven følgende sammensætning som vist i tabel B.

Tabel A.

Undersøgelsens population fordelt på ledige, aktiverede, forsikringskategori og alder. Antal personer.

	Ledige		Aktiverede
	Forsikrede	Ikke-forsikrede	Forsikrede
18-24 år	17.789	9.684	
25-59 år	153.652	27.777	38.019

Anm.: Populationen for de ledige er en beregnet population, idet der ved beregningen antages, at personer i populationen er født ligeligt på alle årets dage.

Tabel B.

Stikprøven fordelt på ledige, aktiverede, alder og forsikringskategori. Antal personer.

	Ledige		Aktiverede
	Forsikrede	Ikke-forsikrede	Forsikrede
Under 25 år	116	200	
25 år eller mere	998	180	506

Udvalgsbrøkerne er derfor følgende:

Unge ikke-forsikrede ledige: $f=200/9.684=2,07$ pct.

Øvrige ledige: $f=(116+998+180)/(17.789+153.652+27.777)=1.294/199.218=0,65$ pct.

Aktiverede forsikrede: $f=506/38.019=1,3$ pct.

De opnåede interview

Samlet blev der i efteråret 1994 opnået svar fra 1.528 ud af de 2.000 udvalgte i stikprøven. Af bortfaldet var der 250 personer, der nægtede at lade sig interviewe, mens de øvrige var flyttet, kunne ikke træffes el. lign.

I tabel C er angivet den oprindelige stikprøve og faktisk opnåede interview særskilt for de i udvalgsprocessen anvendte opdelinger. Det

Tabel C.

Antal udtaget til stikprøven og faktisk opnåede interview, særskilt for alder, forsikringsforhold og aktiverede.

	Stikprøven	Faktisk opnåede interview	Bortfalds-procent
Under 25, ikke-forsikrede ledige	200	149	25,5
Under 25, forsikrede ledige	116	93	19,8
25 år og derover, ikke-forsikrede ledige	180	101	43,9
25 år og derover, forsikrede ledige	998	787	21,1
Aktiverede, forsikrede	506	398	21,3
I alt	2.000	1.528	23,6

ses, at der især var et stort bortfald blandt de ikke-forsikrede ledige over 25 år.

Bilagstabeller

Bilagstabel 1.

Status i januar i 1995, 1996 og 1997 for interviewede ledige i november 1994. Særskilt for forsikrede og kontanthjælpsmodtagere. Procent.

Status i januar	Forsikrede			Kontanthjælpsmodtagere		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997
I arbejde	7,21	21,16	28,37	27,2	46,4	48,8
Arbejdsløshedsdagpenge	57,05	31,9	21,87	10,4	3,6	5,2
Arbejdsløshedsdagpenge og AF-aktivering	6,2	2,75	2,51	0,8	-	0,4
Arbejdsløshedsdagpenge og sygedagpenge	1,96	1,49	1,33	-	-	-
Arbejdsløshedsdagpenge og orlov	2,27	1,65	1,33	0,4	0,4	0,4
Arbejdsløshedsdagpenge og førtidspension, efterløn eller overgangsydelse	0,71	0,16	-	0,4	-	-
Jobtræning	7,29	4,39	3,53	1,6	1,2	0,4
AF-aktivering	3,29	5,25	6,11	-	-	-
Jobtræning og AF-aktivering	-	0,16	0,31	-	-	-
Puljejob	-	-	1,25	-	-	-
Sygedagpenge	4,15	5,64	5,33	-	2,4	1,6
Jobtræning og sygedagpenge	0,71	0,47	0,31	-	-	-
Førtidspension, efterløn eller overgangsydelse	2,51	16,69	20,14	0,8	2,0	2,0
Kontanthjælp	0,55	0,63	1,18	35,6	22,0	22,0
Kommunal aktivering	-	0,16	0,08	17,6	16,0	14,0
Andre kombinationer af ovenstående	1,25	1,65	2,82	4,4	4,8	4,0
Beregningsgrundlag	1.276	1.276	1.276	250	250	250

Bilagstabel 2.

Sammenhængen mellem villighed til at påtage sig job med dårligere løn eller arbejdsvilkår, og forventning om hurtigt at kunne komme i arbejde, hvis man var villig til at påtage sig et hvilket som helst job. Procent.

Forventning om hurtigt at kunne komme i arbejde	Villighed til at påtage sig dårligere løn			I alt
	Ja	Ja, kun hvis tvunget af AF/kommunen	Nej	
<i>Forsikrede:</i>				
Ja, helt sikkert	20	10	18	18
Ja, temmelig sikkert	18	22	23	21
Nej	49	54	45	48
Ved ikke/uoplyst	12	14	13	13
Beregningsgrundlag	417	155	539	1.111
<i>Kontanthjælpsmodtagere:</i>				
Ja, helt sikkert	29	25	36	31
Ja, temmelig sikkert	18	50	26	25
Nej	38	15	25	28
Ved ikke/uoplyst	15	10	13	15
Beregningsgrundlag	84	20	102	206

Bilagstabel 3.

Estimerede koefficienter fra Poisson-regressionsanalyse af timeforbruget på jobsøgning den sidste måned blandt samtlige inkl. ikke jobsøgende for tiden.

Variable	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
Konstant	2,59	1,34		0,05
Forsikringsforhold * Alder:				0,0001
<i>Forsikret:</i>				
18-20 år	0,68	1,65	1,97	0,68
21-24 år	1,09	1,16	2,97	0,35
25-30 år	1,76	1,15	5,81	0,12
31-40 år	1,74	1,15	5,70	0,13
41-50 år	1,69	1,16	5,42	0,14
51-60 år	0,92	1,16	2,51	0,42
<i>Kontanthjælp:</i>				
18-20 år	0,87	0,64	2,39	0,17
21-24 år	0,76	0,62	2,14	0,22
25-30 år	-1,13	0,89	0,32	0,20
31-40 år	-0,42	0,56	0,66	0,45
41-50 år	0			
Køn * Erhvervsuddannelse:				0,02
<i>Kvinde:</i>				
Lærlinge/efg-udd. m.v.	-1,33	0,67	0,26	0,05
Lang videregående udd.	1,89	0,70	6,62	0,007
Ingen erhvervsudd.	-0,93	0,33	0,40	0,004
<i>Mand:</i>				
Lærlinge/efg-udd. m.v.	-0,30	0,63	0,74	0,63
Lang videregående udd.	2,24	0,74	9,39	0,002
Ingen erhvervsudd.	0			
Forsikringsforhold * Erhvervsuddannelse:				0,001
<i>Forsikrede:</i>				
Lærlinge/efg-udd. m.v.	0,75	0,63	2,12	0,23
Lang videregående udd.	-1,67	0,73	0,19	0,02
Andre kombinationer	0			

(fortsættes)

Bilagstabel 3.**Fortsat.**

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
<i>Forsikringsforhold * Varighed af fravær fra beskæftigelse:</i>				0,0001
<i>Forsikret:</i>				
0-6 måneder	-0,42	0,18	0,66	0,02
7-12 måneder	0			
1-2 år	-0,11	0,14	0,99	0,43
2-4 år	-0,50	0,16	0,61	0,002
4-8 år	-0,56	0,19	0,57	0,003
Over 8 år	-0,21	0,33	0,81	0,53
Ikke tidligere beskæftiget	0,76	0,19	2,14	0,0001
<i>Kontanthjælp:</i>				
0-6 måneder	0,77	0,57	2,16	0,17
7-12 måneder	0			
1-2 år	-0,12	0,61	0,87	0,85
2-4 år	-1,01	0,75	0,36	0,18
4-8 år	-0,64	0,69	0,53	0,35
Over 8 år	-0,96	0,67	0,38	0,14
Ikke tidligere beskæftiget	-1,39	0,94	0,25	0,16
<i>Hovedbeskæftigelse på interviewtidspunktet:</i>				0,0001
Kursus eller udd.	-0,79	0,17	0,45	0,0001
Orlov fra ledighed	-2,78	0,65	0,06	0,0001
Uden for arbejdsstyrken	-4,17	1,33	0,02	0,002
Arbejdsløs	0			
<i>Forsikringsforhold * Pasning af yngste barn:</i>				0,08
<i>Forsikrede:</i>				
Ingen hjemmeboende børn	-1,25	0,47	0,29	0,008
Offentlig pasning	-0,17	0,23	0,84	0,46
Yngste barn over 12 år	-0,38	0,26	0,68	0,16
Passes af personen/ægtefællen	0			

(fortsættes)

Bilagstabel 3.**Fortsat.**

Variable	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
<i>Kontanthjælp:</i>				
Ingen hjemmeboende børn	-1,05	0,90	0,35	0,24
Offentlig pasning	0,84	0,80	2,32	0,29
Yngste barn over 12 år	1,74	1,07	5,70	0,10
Passes af personen/ægtefællen	0			
Køn * Forsikringsforhold:				0,03
Kvinde og forsikret	0,78	0,35	2,18	0,03
Andre kombinationer	0			
Ægtefælles/samlevers hovedbeskæftigelse:				0,001
Personen er uden ægtefælle/samlever	-0,19	0,74	0,83	0,80
Arbejdsløs/aktiveret	-0,63	0,20	0,53	0,002
Hjemmearbejde, orlov, pension, uddannelse	-0,61	0,22	0,54	0,005
Erhvervsarbejde	0			
Forsikringsforhold * Samlivsforhold:				0,006
<i>Forsikret:</i>				
Samlever	0,56	0,76	1,75	0,45
Ægtefælle	0,60	0,76	1,82	0,43
Alene	0			
<i>Kontanthjælp:</i>				
Samlever	1,75	0,69	5,75	0,01
Ægtefælle	0			
Alene	0			
Køn * Antal hjemmeboende børn:				0,0001
<i>Kvinde:</i>				
1 barn	-1,18	0,45	0,31	0,008
2 børn	-1,55	0,47	0,21	0,001
3 børn	-2,26	0,74	0,10	0,002
4 eller flere børn	-1,50	0,75	0,22	0,05
Ingen børn	0			

(fortsættes)

Bilagstablabel 3.**Fortsat.**

Variabler	Koefficient:b	Standardafvigelse på b	Exp(b)	Faktorens/kategoriens signifikanssandsynlighed
<i>Mand:</i>				
1 barn	-1,65	0,47	0,19	0,004
2 børn	-0,59	0,45	0,55	0,19
3 børn	-2,37	0,78	0,004	0,002
4 eller flere børn	0			
Ingen børn	0			
<i>Forsikringsforhold *</i>				
<i>Individuel handlingsplan:</i>				
				0,002
<i>Forsikret:</i>				
Har handlingsplan	-0,22	0,11	0,80	0,06
Har ej handlingsplan	0			
<i>Kontanthjælp:</i>				
Har handlingsplan	0,92	0,30	2,5	0,002
Har ej handlingsplan	0			
Husstandsindkomst	-0,000115		1	0,002
(Husstandsindkomst) ²	1,8*10 ⁻⁹		1	0,008
Overspredning (Skalaparameter)	2,63			
	N=999			

Litteratur

Aggergaard Larsen J. (1998)

En kvalitativ undersøgelse blandt forsikrede langtidsledige og langvarige kontanthjælpsmodtagere. Dokumentation II til Langtidsledige i tre kommuner (98:9). København: Socialforskningsinstituttet.

Bach, H.B. (1984)

De lediges jobsøgeadfærd. København: Socialforskningsinstituttet. Studie 50.

Bach, H.B. (1987a)

Lønmodtageres arbejdspladsmobilitet. København: Socialforskningsinstituttet. Publikation 169.

Bach, H.B. (1987b)

Lønmodtageres geografiske mobilitet. København: Socialforskningsinstituttet. Publikation 162.

Bach, H. B. (1998)

En spørgeskemaundersøgelse blandt forsikrede langtidsledige og langvarige kontanthjælpsmodtagere. Dokumentation I til Langtidsledige i tre kommuner (98:9). København: Socialforskningsinstituttet.

Csonka, Agi (1995)

Når virksomheder rekrutterer. København. Socialforskningsinstituttet. Rapport 95:10.

Direktoratet for Arbejdsløhedsforsikringen (1996)

Dagpengesatsundersøgelse for uge 34, 1995. København.

Hosmer D. W. & Lemeshow, S. (1989)

Applied Logistic Regression. New York: John Wiley & Sons.

Larsen M. & Langager, K. (1998)

Arbejdsmarkedsreformen og arbejdsmarkedet. Evaluering af arbejdsmarkedsreformen III. København: Socialforskningsinstituttet. Rapport 98:13.

Maddala G. S. (1983)

Limited – dependent and qualitative variables in econometrics. Cambridge: Cambridge University Press.

Mogensen G. V. (1995)

Work Incentives in the Danish Welfare State. New Empirical Evidence. Århus: The Rockwool Foundation Research Unit. Aarhus University Press.

Rosdahl A. (1986)

Arbejdsgiveres arbejdskraftefterspørgsel. Ansættelsesprocesser i industri-virksomheder. København: Socialforskningsinstituttet. Publikation 156.

Smith N. (1998)

Arbejde , incitamenter og ledighed. Århus: Rockwool Fondens Forskningsenhed. Aarhus Universitetsforlag.

Winkelmann, R. (1997)

Econometric Analysis of Count Data. Berlin: Springer-Verlag.

Socialforskningsinstituttets udgivelser siden 1.1.1998

- 98:1 Holt, H.: En kortlægning af danske virksomheders sociale ansvar. 1998. 186 s. ISBN 87-7487-583-3. Kr. 135,00.
- 98:2 Christensen, E.: Anbringelser af børn. En kvalitativ analyse af processen. 1998. 186 s. ISBN 87-7487-584-1. Kr. 135,00.
- 98:3 Leisner, E. & Rosdahl, A.: Merbeskæftigelseskravet i den offentlige sektor. Interview på 14 institutioner. 1998. 66 s. ISBN 87-7487-586-8. Kr. 75,00.
- 98:4 Hansen, H.: Elements of Social Security. A comparison covering: Denmark, Sweden, Finland, Germany, Great Britain, The Netherlands, Canada. 1998. 208 s. ISBN 87-7487-587-6.
- 98:5 Just Jeppesen, K. & Nielsen, A.: Etniske minoritetsbørn i Danmark - det første leveår. Rapport nr. 2 fra forløbsundersøgelsen af børn født i efteråret 1995. 1998. 188 s. ISBN 87-7487-588-4. Kr. 185,00.
- 98:6 Bonfils, I.S.: Puljebordningen. Implementering af puljebordningen i kommuner og amter. 1998. 160 s. ISBN 87-7487-589-2. Kr. 120,00
- 98:7 Andersen, D.: FRIT VALG af dagpasningsordning. Evaluering af forsøgsordningen. 1998. 148 s. ISBN 87-7487-590-6. Kr. 100,00.
- 98:8 Hussain, M.A. & Pico Geerdsen, L.: Erhvervene og de langtidsledige. Marginalisering og integration på arbejdsmarkedet. 1998. 84 s. ISBN 87-7487-591-4. Kr. 85,00.
- 98:9 Bach, H.B., Aggergaard Larsen, J. & Rosdahl, A.: Langtidsledige i tre kommuner. Hovedresultater fra en spørgeskemaundersøgelse og kvalitative interview blandt forsikrede langtidsledige og langvarige kontanthjælpsmodtagere. 1998. 56 s. ISBN 87-7487-592-2. Kr. 65,00.
- Bach, H.B.: En spørgeskemaundersøgelse blandt forsikrede langtidsledige og langvarige kontanthjælpsmodtagere. Dokumentation I til Langtidsledige i tre kommuner (98:9) 1998. 108 s. ISBN 87-7487-593-0. Kr. 100,00. Forhandles kun af Socialforskningsinstituttet.
- Aggergaard Larsen, J.: En kvalitativ undersøgelse blandt forsikrede langtidsledige og langvarige kontanthjælpsmodtagere. Dokumentation II til Langtidsledige i tre kommuner (98:9) 1998. 126 s. ISBN 87-7487-594-9. Kr. 125,00. Forhandles kun af Socialforskningsinstituttet.

- 98:10 Hussain, M.A.: Marginalisering i regioner 1990 og 1994. 1998. 131 s. ISBN 87-7487-595-7. Kr. 125,00.
- 98:11 Anker, N.: Eleverne, virksomhederne og de nyudlærte. Private virksomheders beskæftigelse af elever og praktikvirksomhedernes betydning for nyudlærtes chancer på arbejdsmarkedet. 1998. 343 s. Udgivet af Handelshøjskolen i København, ph.d.-serie 7.98. ISBN 87-593-8091-8.
- 98:12 Andersen, D. & Bach, H.B.: Virksomhedernes brug af løntilskud – og langtidslediges senere jobsituation. 1998. 114 s. ISBN 87-7487- 598-1. Kr. 95,00.
- 98:13 Larsen, M. & Langager, K.: Arbejdsmarkedsreformen og arbejdsmarkedet. Evaluering af arbejdsmarkedsreformen III. 1998. 219 s. ISBN 87-7487-600-7. Kr. 190,00.
- 98:14 Friis, H. & Petersen, K.: Socialforskningsinstituttets forhistorie og første år. Udgivet i anledning af 40-året for Socialforskningsinstituttets oprettelse. 1998. 45 s. ISBN 87-7487-601-5.
- 98:15 Hestbæk, A-D.: Tvangsanbringelser i Norden. En komparativ beskrivelse af de nordiske landes lovgivning. 1998. 264 s. ISBN 87-7487-602-3. Kr. 180,00.
- 98:16 Villadsen, K., Gruber, T. & Bengtsson, S.: Socialpolitiske strategier - på tværs af frivillige og offentlige institutioner. 1998. 180 s. ISBN 87-7487-603-1. Kr. 125,00.
- 98:17 Bonke, J. & Andersen, J.L.: Nordisk arbejdsmarkedsforskning 1995-97. København: Nordisk Ministerråd. Nord 1998:16. 1998. 182 s. ISBN 92-893-0259-3. Kr. 160,00. Købes hos Svensk-Norsk Bogimport, Esplanaden 8 B, 1263 København K Tlf. 33 14 26 66. Fax 33 14 35 88. E-mail snb@bog.dk.
- 98:18 Zeuner, L., Bunnage, D., Heide Ottosen, M. & Nygaard Christoffersen, M.: Sociologisk teori om social integration. Teorier af Talcott Parsons, David Lockwood, Jürgen Habermas og Anthony Giddens og disses perspektiver for det empiriske arbejde. 1998. 180 s. ISBN 87-7487-605-8. Kr. 125,00.
- 98:19 Rostgaard, T., Holm, T., Toftegaard Jensen, D. & Graff Byrgese, C.: Omsorg for børn og ældre - Kommunal praksis i Europa. Social tryghed i Europa 5. 1998. 237 s. ISBN 87-7487- 608-2. Kr. 150,00.
- 98:20 Rostgaard, T. & Fridberg, T.: Caring for Children and Older People – A Comparison of European Policies and Practices. Social Security in Europe 6. 1998. 597 s. ISBN 87-7487-611-2. Kr. 310,00.

- 99:1 Bengtsson, S.: Social service til alle - om organisering gennem 30 år. 1999. 192 s. ISBN 87-7487-606-6. Kr. 120,00.
- 99:2 Bunnage, D. & Bruhn, H.H.: De unge ældre i år 2010. 1999. 144 s. ISBN 87-7487-607-4. Kr. 100,00.
- 99:3 Under udgivelse.
- 99:4 Heide Ottosen, M.: Børnesagkyndig rådgivning. Evaluering af et forsøg i to statsamter. 1999. 196 s. ISBN 87-7487-609-0. Kr. 130,00.
- 99:5 Christensen, E.: Forældre i fængsel - en undersøgelse af børns og forældres erfaringer. 1999. 124 s. ISBN 87-7487-610-4. Kr. 95,00.
- 99:6 Gregersen, O. & Nygaard Christoffersen, M.: Langvarige sociale sager - klienternes holdninger. 1999. 195 s. ISBN 87-7487-612-0. Kr. 130,00.
- 99:7 Liebing, C.S., Pico Geerdsen, L., Munksgaard, M.B. & Pedersen, L.: SofiS - en strukturmodel. 1999. 99 s. ISBN 87-7487-613-9. Kr. 85,00.
- 99:8 Csonka, A.: Det fleksible arbejde. 1999. 107 s. ISBN 87-7487-614-7. Kr. 90,00.
- 99:9 Ekspertgruppen om social arv: Social arv - en oversigt over foreliggende viden. 164 s. ISBN 87-7487-617-1. Kr. 85,00.

Social Forskning er instituttets nyhedsblad. Det udkommer fire gange om året og orienterer i en lettilgængelig form om resultaterne af instituttets arbejde. Lejlighedsvis udkommer Social Forskning som udvidet tema-nummer med bidragydere udefra.

Abonnementet er gratis og kan tegnes ved henvendelse til instituttet.

Tema-nummer af Social Forskning:
Velfærd – for hvem? Oktober '98

En fuldstændig liste over instituttets udgivelser kan fås ved henvendelse til Socialforskningsinstituttet tlf. 33 48 09 46, e-mail: library@sfi.dk.